

محبوب راجپوت عرسِ اسلام

در طبع خوشی بیج کی لکھنوی شائع کردہ

قیمت ۵ روپے

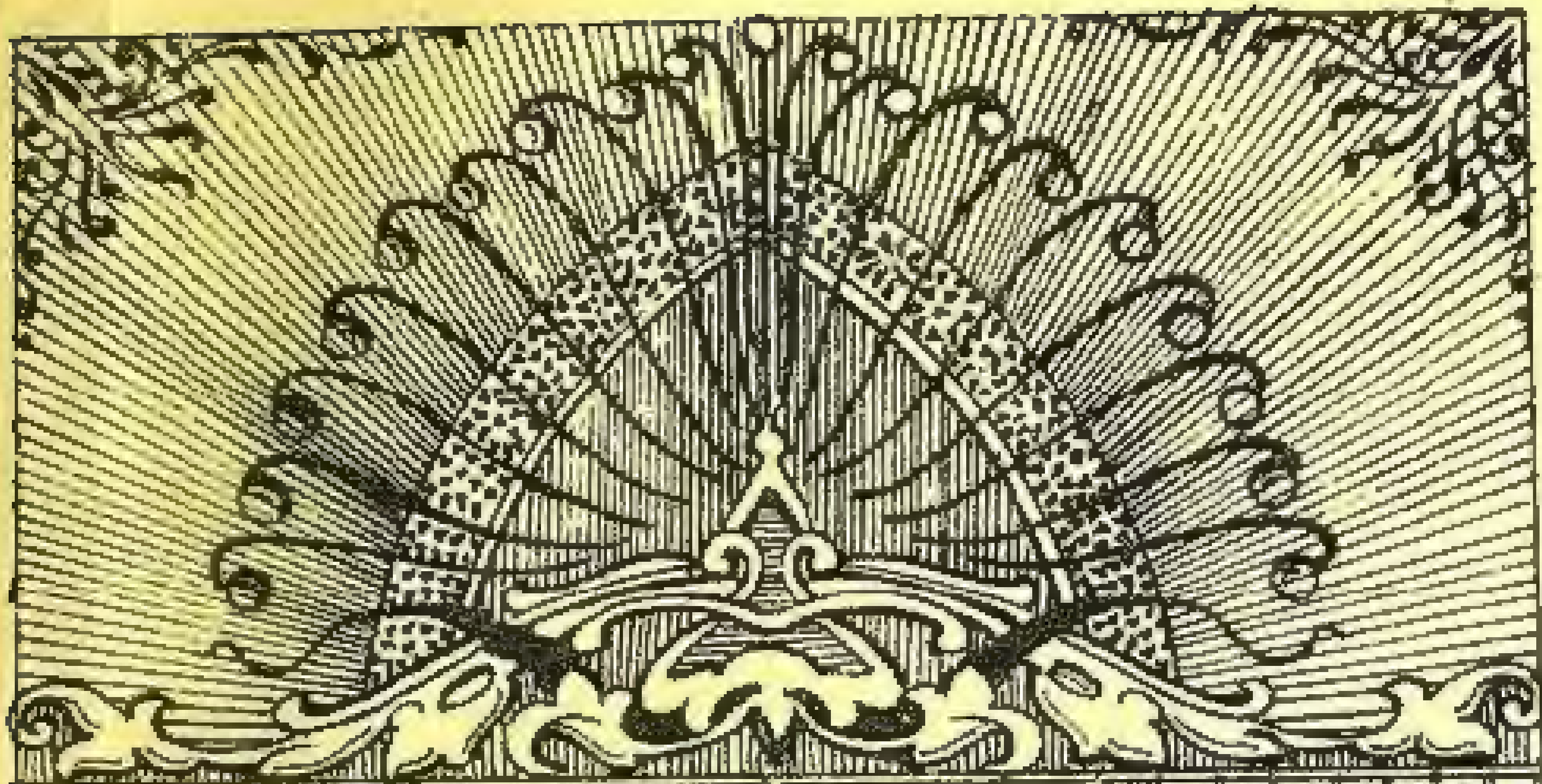
دہم ۳۰۰۰

عَمَّوْنَ مَكِّيْنَ فَفِيْلَ بَنِي مَكِّيْنَ

تاریخ پیرایه چمن نیلان حیات و سیرت مشین و کشین با غنای لریانی بزم مردم و...

از بیتا لشکر و چاه آب گشایم کوه سرزمین اسلامی بخواسته نید نظر تانی

مطبخ میکی و قلیط و سبزیجات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رباعیات عمر خیام

(۱)

آہر سحر سے ندر از میحسانہ ما	کاسے رند خراباتی دیوانہ ما
بر خیز کہ پُر کنیم پیشانہ ز سے	بمخاض زان پیش کہ پُر کنند ہمیشانہ ما

رباعی

(۲)

گرے نخوری طعنہ مزین مستان را	گردست و بد تو بہ کنم یزداں را
تو فخر بدیں کنی کہ من سے نخورم	صد کار کنی کہ سے غلام مست آن را

ایضاً

(۳)

مرداں نبود کہ خلق خوار نداد را	وزیم بدی نیک شمار نداد را
رندے کہ نمود روسے دستے بکرم	رنداں ہمہ پشت دست دار نداد را

ایضاً

(۴)

چو ز آب و گل آفرید صانع مارا	کرده بعنیم زمانہ قانع مارا
پیوستہ مرا ز سے ہمیں منع کنی	خود دست تہی بس مست مانع مارا

ایضاً

(۵)

چو گل عمدہ نمی شود کے سنہ دارا	حائے خوش کن تو ایں دل شیدا را
مے نوش بنور مادہ اسے ماہ کہ ماہ	بسیار بستابد و نیابد مارا

عمر خیام
عمر خیام نے کہا کہ شرب کا
بہت بعد پھر لوٹل اس کے کہ ہمارے
زندگی کا پیمانہ پڑا ہو جائے۔
عمر خیام نے شرب پیسنے
جو کوئی جو کوئی کرے ہو خود مارا
خالی ہاتھ یعنی ہماری مجلس ہو
شرب پیسنے روکتی تو
میں عمدہ نمی کنے
مرا دیکھ کہ ذمہ داری نہیں کرتا
بہتے جب فروئے تباہت
بہت شرب کے لئے
کوئی ذمہ داری نہیں کرتا
اور اسچو جہنم نہیں کرتا
تو شرب کی تباہت
ابھی پوری کر لو

رباعی	(۶)
در عهد ازل بهشت و دوزخ بتر پا چون است که در بهشت ره نیست مرا	اے کردہ ز لطف و قہر تو صنع خدا بزم تو بہشت است و مراجعے نیست
ایضاً	(۷)
دانی ز یہ روئے گشتہ اساجدِ ما آں کس کہ ز تست ناظر او شاہدِ ما	بت گفت بہت پرست کاے عابدِ ما بر ما بہ جمال خود تجلی کرد است
ایضاً	(۸)
گزشتہ ہمہ سال فتح باب است مرا دزد کہ او جام شراب است مرا	بردست کے تیغ جو آفتاب است مرا پوسہ دل خصم کباب است مرا
ایضاً	(۹)
تا بے جہت ز رفتہ از بر ما تا بہ تو چہامی گذر و بر ما	دانی کہ چہ مدت است اے دلبر ما خود کس نفرستی و سپردی ہر گز
ایضاً	(۱۰)
مے کاشف اسرار نہاں است مرا یک جرعه پڑا ز ہر دو جہاں است مرا	مے قوت جسم و قوت جانست مرا دیگر طلب دنیا و عقبے نہ کنم
ایضاً	(۱۱)
وز مایہ ماسود کجا بود اینجا در اصل خرابات کجا بود اینجا	از آتش مالد و د کجا بود اینجا آں کس کہ مرا نام خراباتی کرد
ایضاً	(۱۲)
حل کن بجمال خویش مشکلِ ما زاں پیش کہ کوزہ کنند از گلِ ما	بر خیز و بیا بتا بر اے دلِ ما یک کوزہ مے بیار تا نوش کنیم
ایضاً	(۱۳)
تکفین ز شراب و جام گوئید مرا	چوں فوت شوم بہ بادہ شوئید مرا

لعل بینی تیر
 لطف و قہر تو صنع خدا
 نے ازل کے روزِ بہشت
 اور دوزخ کو جا کر
 تیری بخل کو کیستے
 بہشت میں سبقت
 گویا جیتنے میں
 جی روتی تیری تعظیم
 نہیں کی چہ سبب
 کہا کہ تیری بہشت
 ہی نہیں آسمان بھی
 تیری خلق میں سبقت
 بارگاہِ نبی ہو
 مے جوابِ موت
 تلواری کہ مٹی تیرا درخشا
 رخ تابست آمد کن و کار
 اور عبادت وانی نہ کو
 کھجوری ہو کہ
 دوسرا شوم کا مطلب

بہشت کی سزا
 نامِ خرابات
 دوزخ کی سزا
 خرابات کی بنیاد
 کہاں تھا کیا وہ
 جی خرابات میں تھا
 "کسی"

خواہید برون شد یا بید مرا که نذر از خاک در میگرد	
(۱۳)	رباعی
از بادہ تاب لعل شد گوهر ما	آمد بفتان زدست ما ساغر ما
از بسکه بھی خوریم سے بر سرے	مادر سرے شدیم دے در سر ما
خرم بود زیت دل پر غم را	ایضا
(۱۴)	ایضا
من لکنی عالم بتو خوش مسیگردم	بجز تو حزیں کرد دل خرم را
ایضا	باتلخی بجزت چه کنم عالم را
(۱۵)	ایضا
هر چند که رنگ بوس زیاست مرا	چوں لاله رخ و چوسد بالاست مرا
معلوم نشد که در طرب خانه خاک	نقاش من از بهر چه آراست مرا
(۱۶)	ایضا
غافل بچم امید دریں شوم سرا	مرد دولت اول نهد از بهر خدا
بر گاہ که خواهد که نشیند ار پا	گیرد اجلش دست که بالاپس
(۱۷)	ایضا
سے خواہ کیے کام روا کن مارا	دم در کش و در کار خدا کن مارا
ماراست دیم یک تو کج بینی	رو چارہ دیدہ کن رہا کن مارا
(۱۸)	ایضا
عاشق ہمہ روزہ مست و شیدا بادا	دیوانہ و شوریدہ و رسوا بادا
در ہشیاری غصہ ہر چیز خوریم	چوں مست شدیم ہر چہ بادا بادا
(۱۹)	ایضا
سانی قدحے کہ کار ساز است خدا	وز رحمت خود بندہ نواز است خدا
مے خور بہ بہار و بار طاعت مفروش	کز طاعت خلق بے نیاز است خدا
(۲۰)	ایضا

طالع دوسرا
 شکر کا صنوم بزرگ جمع
 شکر کا ایک دانہ
 کدو کا گلیں نذر
 ہر کسی پر کی دہی
 جو اندر ہم شکر کا نیال
 میں ہیں اس کی سہ
 مطلب یہ ہے کہ عقل اس
 نفیس عمر یعنی دنیا میں
 دیکھو کی دولت کے
 کیوں لگا لگا رہتا
 سیدنا تو بھی
 کہ جبہ آو کر نا پیر
 و شکر نہ پیر شکر
 پرچہ کی عیب
 ہزار عجیب
 طلب یہ ہے تو بھی
 وہ چہ کی کو کمال

نہیں شکر کا صنوم بزرگ جمع
 شکر کا ایک دانہ
 کدو کا گلیں نذر
 ہر کسی پر کی دہی
 جو اندر ہم شکر کا نیال
 میں ہیں اس کی سہ
 مطلب یہ ہے کہ عقل اس
 نفیس عمر یعنی دنیا میں
 دیکھو کی دولت کے
 کیوں لگا لگا رہتا
 سیدنا تو بھی
 کہ جبہ آو کر نا پیر
 و شکر نہ پیر شکر
 پرچہ کی عیب
 ہزار عجیب
 طلب یہ ہے تو بھی
 وہ چہ کی کو کمال

ساقی نظریے ہے کساں ہر خدا	بشکن تب ما بواہو عساں ہر خدا
اما ہی مردہ ایم و تو آب حیات	ماوا بوصال خود رماں ہر خدا
(۲۳)	رباعی
قرآن کہ ہمیں کلام خوانند اورا	کہ گاہ نہ بردوام خوانند اورا
در خط پیالہ آستے روشن ہست	کاندر ہمہ جا مدام خوانند اورا
(۲۴)	ایضاً
اے آنکہ گزیدہ جہانی تو مرا	خوشرزد دل و دیدہ و جانی تو مرا
ازجاں صناعت عزیز تر چیزے نیست	صد بار عزیز تر ازانی تو مرا
(۲۵)	ایضاً
امشب برماست کہ آورد ترا	دزد پردہ ہیں دست کہ آورد ترا
نزدیک کے کہے تو در آتش بود	چوں باد غمی جست کہ آورد ترا
(۲۶)	ایضاً
خواہی ز فراق در فغاں دار مرا	خواہی ز وصال شادماں دار مرا
من با تو نہ گویم کہ چساں دار مرا	ز انساں کہ دلت خواہست چساں دار مرا
(۲۷)	ایضاً
لے دل زمانہ رسم احساں مطلب	دزد گردش دوراں سرساماں مطلب
درماں طلبی درد تو افزوں گردد	بادربساں زوہیچ درماں مطلب
(۲۸)	ایضاً
روزی کہ بدست برنہم جام شراب	وز غایت خرمی شو مست و خراب
صد مجرہ پیدا کنم اندر ہر باب	زین طبع چو آتش و شعله چو آب
(۲۹)	ایضاً
چنداں بخورم شراب کیں بوسے شراب	آید ز تراب چوں روم زبرد تراب
تا بر سر خاک من رسد مخمور سے	از بوسے تراب من شود مست شراب

ساقی مطلب
ما بواہو عساں
بشکن تب ما بواہو عساں
ماوا بوصال خود رماں
رباعی
قرآن کہ ہمیں کلام
خوانند اورا
کہ گاہ نہ بردوام
خوانند اورا
کاندر ہمہ جا مدام
خوانند اورا
ایضاً
خوشرزد دل و دیدہ
و جانی تو مرا
صد بار عزیز تر
ازانی تو مرا
ایضاً
دزد پردہ ہیں دست
کہ آورد ترا
چوں باد غمی جست
کہ آورد ترا
ایضاً
خواہی ز فراق در
فغاں دار مرا
خواہی ز وصال
شادماں دار مرا
ایضاً
لے دل زمانہ رسم
احساں مطلب
دزد گردش دوراں
سرساماں مطلب
بادربساں زوہیچ
درماں مطلب
ایضاً
روزی کہ بدست
برنہم جام شراب
صد مجرہ پیدا
کنم اندر ہر باب
ایضاً
چنداں بخورم
شراب کیں بوسے
شراب
آید ز تراب چوں
روم زبرد تراب
از بوسے تراب
من شود مست
شراب

ساقی مطلب
ما بواہو عساں
بشکن تب ما بواہو عساں
ماوا بوصال خود رماں
رباعی
قرآن کہ ہمیں کلام
خوانند اورا
کہ گاہ نہ بردوام
خوانند اورا
کاندر ہمہ جا مدام
خوانند اورا
ایضاً
خوشرزد دل و دیدہ
و جانی تو مرا
صد بار عزیز تر
ازانی تو مرا
ایضاً
دزد پردہ ہیں دست
کہ آورد ترا
چوں باد غمی جست
کہ آورد ترا
ایضاً
خواہی ز فراق در
فغاں دار مرا
خواہی ز وصال
شادماں دار مرا
ایضاً
لے دل زمانہ رسم
احساں مطلب
دزد گردش دوراں
سرساماں مطلب
بادربساں زوہیچ
درماں مطلب
ایضاً
روزی کہ بدست
برنہم جام شراب
صد مجرہ پیدا
کنم اندر ہر باب
ایضاً
چنداں بخورم
شراب کیں بوسے
شراب
آید ز تراب چوں
روم زبرد تراب
از بوسے تراب
من شود مست
شراب

رباعی	(۲۹)	
جان دل جام جامہ درین شراب	مادے و معشوق درین کنج خراب	آزاد از خاک و باد و آتش و آب
ایضا	(۳۰)	
جان دل دین و عقل مرہون شراب	مایم وے و مطرب این کنج خراب	بنیاد نہاد خانہ مانند حساب
ایضا	(۳۱)	
باشد کہ بجوے رفتہ باز آید آب	باطمی گفت مایہی و رب و قاب	بود از پس مرگ مایہ دریا چہ سرب
ایضا	(۳۲)	
بہ زان باشد کہ دیگران ابر لب	برپے تو بوسہ دادن لے قمع طرب	پاسے من و جستن وصال ہمہ شب
ایضا	(۳۳)	
چون نیست ہر چہ نیست نقصان شکست	چون نیست ہر چہ بہت جزا بدست	انگار کہ ہر چہ نیست در عالم ہست
ایضا	(۳۴)	
کیں عمر گذشتہ در نیابے دریا ب	روز و درہ ملت مست میخورے ناب	تو نیز شب و روز ہمیں باش خراب
ایضا	(۳۵)	
جاں کردہ فدای لب خندان شراب	مایم نہادہ سربفرمان شراب	ہم بر لب ساغر آمدہ جان شراب
ایضا	(۳۶)	
در کوے حضور مقبلے را دریا ب	در کوے نیاز ہر دے را دریا ب	

سے ایک پہلی
 سزا دیا تھا لیکہ کباب
 بکری مٹی بہت کھانا
 شاید پیش ہویم
 پھینک دیا گیا اور پھر ہم
 ہو گیا کہ کوہ میں پھن
 بھائی دو پہر مٹی ہم
 ہو گیا کباب نہیں
 ہو گیا کباب
 نہیں بھائی
 جب ہم نہ ہو
 بھائی کباب ہوئے
 تو پیش ہو گیا
 کیا دیا ہے یا نہیں
 ہو گیا "آسی" سے
 بنی جو کچھ کہہ دینے
 کی طرح اور جو
 کہ نہیں ہو اس سے
 کوئی نقصان نہ
 نہیں ہو اس سے

بہتر ہے کہ
 بہت اور بہت
 بہت بچھا جائے
 بہت بچھا جائے

ریاضی

مرآة القدر والاسم

این جمله مرا و هم ترا گشته بهشت
که رفت بدو رخ و گه آمد ز بهشت

جائے دے و ساقی برب گشت
مشنوخن بہشت و دوزخ از کس

المشاة

(F2)

نہ توں بامید شک ہمہ عمر شست
در بے خردی مرد چہ ہشیار چہ مست

چوں نیست حقیقت و یقین اندر دست
باں تان نهیم ساعتر باد نه دست

إيضاح

(PQ)

دو نور نمی رسد بجا نار پس است
تا قوس کلییا و ز نار پس است

گر گل نبود نصیب ما خایس است
مگر بیهوده سجاد و شیخی نه بود

ایضا

(۴۰) رقم

بشکستن آن روانیدار و دشت
از مهر که پیوست و بکین که شکست

اجزاء پیالہ کہ فارشے پیوست
چندیں سر و دست نازنیاں جہاں

ایضا

(۱۴۴) غازی و غنیمت

و اندیشه فروات بجز سودا نیست
کیں باقی عمر را بشا میدانیست

امروز ترا دوست می فردا نیست
ضائع کن ایندم اردلست غدا نیست

إيضاح

(24)

بیا دگر می عادت دیرینه هست
بس گوهر قیمتی که در سینه هست

اے چرخ فلک خرابی از کینہ رقت
اے خاک اگر سینہ تو شکافند

اضاف

(22)

اولی دگر بنم گرفتار شده است
چون آنکه طبیعت است بیمار شده است

آن بُت که دلم ز بهر او زار شده است
من در طلب علاج خود و خویشم

۱۲

(22)

۱۰۰۰

المجلد

43

10/10/10

جسبہ انیس

۱۰۰

دوسری کتاب

ہر دل کہ درویش و محبت بستر است	نور	اگر ساکن مسجد است و گرز اہل کشت
درد نثر عشق نام ہر کس کہ نوشت		آزاد زد و زخ است فارغ ز بہشت
(۴۵)	رباعی	
دوری کہ در آمدن و رفتن ماست		آزاد بدایت نہایت پیدا است
کس مے زند می دریں معنی راست		کیں آمدن از کجا و رفتن بکجا است
(۴۶)	ایضاً	
ساقی چو زمانہ در شکست من و تست		دنیا نہ سراپہ شست من و تست
گزرانکہ مشان من تو جام مے مست	ہست	می داں بقیہ کہ حق بدست من و تست
(۴۷)	ایضاً	
ما کافر عشقیم و مسلمان دگر است		ما مور عشیقیم و سلیمان دگر است
از مارخ زرد و جگر پارہ طلب	باز کہ	بازارچہ قصب فروشاں دگر است
(۴۸)	ایضاً	
مے خوردن و شاد بودن آئین من است		فارغ بودن ز کفر و دین دین من است
گفتم بعبوس دہر کاہن تو چیست		گفتا دل حسرم تو کاہن من است
(۴۹)	ایضاً	
سرازمہ ناکساں نہاں باید داشت		رازا زمہ ابلہاں نہاں باید داشت
بنگر کہ بجای مردماں مے چہ کنی		چشم از ہمہ مردماں ہماں باید داشت
(۵۰)	ایضاً	
اسرار ہماں چنانکہ در دفتر ماست		گفتن نتواں زانکہ وبال سر ماست
چوں نیست دریں مروج ناداں اہلی		گفتن نتواں ہر انچہ در خاطر ماست
(۵۱)	ایضاً	
گویند کہ شمع بہاد شہباں نہ رواست		نہ نیز و جب کہ آں مہ خاص خداست
شہباں ز جب بہاد است و رسول		ما مے رخصاں خوریم کاں خاصہ ماست

۱۔ حسنی
 سلمان جو پاکیزہ
 عشق کا دہریہ
 جہان نام کھا گیا وہ
 بہشت اور دوزخ
 غم سے آزاد ہو گیا
 اسی شمع و دہریہ
 شمع کا مطلب یہ کہ
 ہمہ عالمی ہو گیا
 پاپس تیرے
 کہ پتے بارخ زرد
 سچا اگر تم قصب
 سن تلاش جو تیرے
 اور بازا رہا گیا
 قصب کہ پتے
 سہ نام جو جو رہا
 اس سے پہلے
 کفر و دین کے عجب

وہ کہ خوش رہا ہے
 کام جو اور کیا ہے
 ہے کہ یہی ہے جو
 دوسرا ہے کہ
 تو اس کے کیا کہیں
 دل خوش ہے
 یہ ہے کہ

(۵۲)	رباعی	
چون ہشیارم ز من طرب پنهان است حالیست میان مستی و ہشیاری	چون مست شوم در خردم نقصان است من بندہ آنکہ زندگانی آن مست	
(۵۳)	ایضاً	
زاں بادہ کہ عمر را حیاتے دگر است بر نہ بکفم کہ کار عالم سہر است	چرکن قدحے گر چہ ترا در دسراست بشباب کہ عمرت کے پسر در گذراست	
(۵۴)	ایضاً	
ہر گہ غمے ملازم دل شود ت حال دل دیگرے بیاید پُر سید	یا قصہ کار خویش مشکل شود ت تا خوشدلی تمام حاصل شود ت	
(۵۵)	ایضاً	
در چشم محققاں چہ زیبا و چہ زشت پوشیدن بیدلاں چہ اطلس چہ پلاس	منزلکہ عاشقاں چہ دوزخ چہ بہشت زیر سہر عاشقاں چہ بالین چہ خشت	
(۵۶)	ایضاً	
عمر بگل و بادہ بر شیم بگشت از سے چون شہج مرادم حاصل	یک کار من ز دور جہاں است بگشت از ہر چہ گذشتیم گذشتیم گذشت	
(۵۷)	ایضاً	
بسیار بگشتیم بگرد و دشت از کس نشنیدیم کہ آمد زین راہ	اندر ہمہ آفاق بگشتیم بگشت راہے کہ برفت راہ رو با بگشت	
(۵۸)	ایضاً	
لعل تو مے مذاہبے ساغر کانست آن جام بلوریں کہ ز مے خندانست	چشم تو پیالہ و شرابش جانست اشکے است کہ خون دل بر دہانست	
(۵۹)	ایضاً	
بر تر ز سپر خاطر مے روز نخست	روح دقلم دہشت دوزخ می جست	

۱۔ محنت ہے
۲۔ اگر مست و ہوش رہو
تو بے عقل کہلاؤ گے اور
۳۔ اگر سیک پہنچا کر شکر زندگی
عمر بیکار خوش نہیں رہتا
۴۔ ایسے کہ سے آنرا عقل میں
۵۔ غم دوزگاری میں بہتر ہے جو
کراں و نوح مانوں کے وسیع
۶۔ ریچر زندگی بسر کروں اور
۷۔ غم الہی اور دہلیا پر
۸۔ دکھوں کی سیلہ میں
۹۔ اگر کسی کو کوئی غم ہو تو پہلے
سے بڑے کامال دیکھ لیا کری
دوسرے کامال پوچھ چوکی
دنیا میں غم سے کوئی آزاد نہیں
۱۰۔ ایسے لازمی طور پر وہ بھی ہیں
۱۱۔ غم بیان کرنا تو بھروسہ پر
۱۲۔ دیکھ لیا کہ غم سے کس کو بچا
۱۳۔ کہتا ہے کہ یہ سب نہیں

۱۴۔ اگر بیکار لوگ بھی ہیں
۱۵۔ اگر بیکار ہیں تو
۱۶۔ غم کا معنی ہے
۱۷۔ نام عالمی ہے
۱۸۔ اگر کسی کو غم ہو
۱۹۔ اگر بیکار اور دہلیا
�۲۰۔ اگر بیکار ہے

(۷۵)	رباعی	
در دشت زمیں اگر مرا یک خشت است گویند ترا وجہ سے کس درانیست		اے جہ سے است گر چہ نامی ز خشت و ترا و دشت از مریم ز خشت است
(۷۶) سے تمام	ایضاً	
یک ہفتہ شراب خوردہ باشی پوست در مزہب ما شنبہ و آدینہ یک است		ہاں تانہ نہی تو روز آدینہ ز دست جتار پرست باش نہ روز پرست
(۷۷)	ایضاً	
غائے کہ بزیر پای ہر حیوانے است ہر خشت کہ بر کنگرہ ایوانے است		زلف صنمے ابرو سے جانانے است انگشت زریں و سر سلطانے است
(۷۸)	ایضاً	
دل سر حیات را کما ہی دانست امروز کہ با خودی ندانستی بیج		در موت ہم اسرار انہی دانست فردا کہ از خود روی چه خواہی دانست
(۷۹)	ایضاً	ذخیرت
گر از بے شہوت و ہوا خواہی رفت بسنگر چہ کسے و از کجبا آمدہ		از من خبرے کہ بنوا خواہی رفت میداں کہ چہ میکنی کجا خواہی رفت
(۸۰)	ایضاً	
نیکی و بدی کہ در نسا و بشر است با چرخ مکن حوالہ کا ندر و غفل		شادی و غمی کہ در فضا و قدر است چرخ از تو ہزار بار بچا رہ ترست
(۸۱)	ایضاً	
ایں گوزہ چو من عاشق زاری بود ایں دستہ کہ در گردن آدمی بینی		در بند سر زلف نگاری بود دستے است کہ در گردن یاری بود
(۸۲)	ایضاً	
خیام زہر گنہ ایں ماتم چیست در خوردن غم فائدہ بیش دکم چیست		

سلا اگر دیکھ
 زمین پر ہم سا دل
 بی کوئی تلواری
 بی جزا کی لڑ
 کی بخت بی سود
 کہ تھکا لگ گئی
 کہ اسٹاپ پاس
 کیا کہ تو شراب کی
 بخت کی ساداک
 میں سنا ہوں کہ
 پیری زردا
 سپردی میری کانی
 بولی جو اسکو
 میری کجاستی
 سلا یا چالی برلی
 جوانان کو پیشی تی
 انکو سنا چو
 اور سنا

سر آسان ہم
 غلام جاو
 ترسان بہ
 چنگ زنجیر
 زنجیر سر آسان
 سے بڑا دیکھ
 زیادہ بوجھ
 باجہ بی

پیش آر قدح کہ باوہ نوشانِ صبح	آسود و مسجد اند و فاش ز کنشت
(۱۰۶)	رباعی
لے لے لبیل یارِ بیدار بدست	زاں و کہ شگرتِ داری یں کار بدست
زاں شد ز مے لعلِ قدح بد خوردا	کاورد و بخون دل لب یار بدست
(۱۰۷)	ایضاً
عشق ارچہ بلاست آں بلا حکمِ خداست	بر حکمِ خداست فلق چراست
چوں نیک بد خلق بقدرِ خداست	پس روزِ پس حساب بند چراست
(۱۰۸)	ایضاً
آباد خرابات ز مے خور دن باست	خونِ دو هزار توبہ در گردن باست
گر سن نہ کنم گناہ رحمت چہ کند	آرایشِ رحمت از گنہ گردن باست
(۱۰۹)	ایضاً
نہ لایقِ مسجد م نہ در خورِ دکنشت	ایزد داند گل مرا از چہ سرشت
چوں کافر و ویشتم و چوں تخبہ زشت	نہ دین و نہ دنیا و نہ اُمیدِ بہشت
(۱۱۰)	ایضاً
در ہر دشتی کہ لالہ زاری بودہ است	آں لالہ ز خونِ شہر یاری بودہ است
ہر برگِ بنفشہ کز زمیں می روید	غالیست کہ بر رخ نگاری بودہ است
(۱۱۱)	ایضاً
بمانگزارند دسے یارِ دانت	غمِ خوار شد م ز دستِ غمخوار دانت
خورشید تو بر روزنِ ماچوں افتد	کز ذرہ فز دانت ہوادار دانت
(۱۱۲)	ایضاً
چوں دی پری ماہِ بیکار گذشت	شادی غم و محنتِ بیمار گذشت
امروز با نچہ میرسد خوش مے باش	کیں نیز چنانچہ آمد انگار گذشت
(۱۱۳)	ایضاً

محلہ عشق
کہ بیکار می گردید
نہ لایقِ مسجد م نہ در خورِ دکنشت
وہ خدا کا حکم کی طرف
فلقون عاشق کو پت
کیوں کر نہ ہے
بہر ہر نیک و بد
یہ کیلئے ہے
بندہ صاحبِ رحمت
سب سے بڑا ہے
کہ قابلِ سجدہ کے ہو
اور نہ بنفشہ کے
یہ معلوم نہیں
کے مجھے کہاں کی
میں سے باہر
اسکے بعد شمع
کیلئے جلتا ہے
ہر

از گردش چرخ هیچ مفہوم نیست	جز درخ زمانہ هیچ مرہوم نیست
ہر چند بکار خویش در سے انکرم	عمر بگذشت و هیچ معلوم نیست
(۱۱۳)	رباعی
پیش از من تو میل نہلے بودست	گردنہ فلک برے کاسے بودست
ز نہار قدم بجاک آہستہ نہی	کاں مرد ما کہ چشم نگارے بودست
(۱۱۵)	ایضاً
در بزم خرد عقل دلیل سرہ گفت	در روم و عرب مہینہ و میرہ گفت
اگر ناہلی گفت کہ مے ناسرہ مست	من چون شنوم چونکہ خدیش سرہ گفت
(۱۱۶)	ایضاً
ساقی قدمے کہ ہست عالم غلغات	جز در سے تو نیست در جہاں بحیات
از جہاں و جہاں ہر ہمہ در عالم ہست	مقصود توئی در بحثہ صلوات
(۱۱۷)	ایضاً
ساقی مے معرفت مرا کمرست بست	در شرب کے معرفت مصیبت است
سے معرفت آدمی چہ کار آید هیچ	مقصود ز آدمی ہیں معرفت است
(۱۱۸)	ایضاً
ساقی فلک از بحر عطاسے تو کفے است	در کوسے تو صد کعبہ جاں در خطر نیست
در کعبہ جاں ز سے شرف گر برسم	در در رہ کعبہ ہم بزم شرف نیست
(۱۱۹)	ایضاً
ساقی نظر سے کہ دل خوش از دیدن تست	جاں شاد از خوشہ صینی خرم نیست
ناگفتہ دست ضمیر ما مسید اند	جام ہمہ عاشقان دل روشن تست
(۱۲۰)	ایضاً
اے گنبد لا جو ردیں زریں طشت	بسیار کشت است در خواہد کشت
یک چند از آفتناسے دوران قصا	مانیز چہ دیگران رسیدیم و گذشت

یہ ایک حیرت انگیز
 سہولت ہے کہ دنیا کو سنا ہو
 زمانہ سے کوئی چیز
 نہیں مٹی جہاں تک
 پہنچنے کا سرمایہ نظر
 کرتا ہوں اس پر
 گزشتہ گئی اور کچھ
 معلوم نہیں "سہ
 ساقی دنیا ایک
 تاریک مقام ہے اس
 میں اگر کوئی آہی جائے
 تو تڑپا ہوا دل ہے
 کہ مقصود عالم تو ہے
 غمزدہ درود ہو غمناک
 وہ ایک جہاں ہے جہاں
 اپنے رب کا نام پڑے

اینجاستی و ساقی و آنجا ست ہمیں	پس در دو جہاں بے زہم و ساقی صیت
(۱۲۹)	رباعی
ساقی در من کہ شادی از غم نشاخت	جز جام من از نعیم عالم نشاخت
مے دہ کہ دم صبح جاں بخش دم است	کس غیر مسج قدر این دم نشاخت
(۱۳۰)	ایضاً
ساقی قدح کہ آنکہ این خاک سرشت	خط بر سر ما زہستی و عشق نوششت
معمور بود بشا ہر وہ ہوا ہاں	موجود بود بجوثر و حور و ہشت
(۱۳۱)	ایضاً
از منزل کفر تا بدین یک نفس است	وز عالم شک تا بخت یک نفس است
این یک نفس عزیز را خوش می دار	کز حاصل عمر ما ہیں یک نفس است
(۱۳۲)	ایضاً
آں لعل گراں ہزار کافی دیگر است	و آن در گمانہ ز نشانی دیگر است
اندیشہ این و آن خیال من دست	افسانہ عشق را زبانی دیگر است
(۱۳۳)	ایضاً
مرد کہ نویت جوانی من است	مے نوشتم از آنکہ کامرانی من است
عیش کنید ز آنکہ تلخ مست خوش است	مخست از آنکہ زہد گانی من است
(۱۳۴)	ایضاً
لعل دل چو زمانہ می کند غناکت	تا کہ بر دوزخ رو، ن پکت
بر سبزہ نشیں و خوش بزی رونے چند	زاں پیش کہ سبزہ بر دہرا ز خاکت
(۱۳۵)	ایضاً
جز حق حکم کہ حکم را شاید نیست	بستہ کہ ز حکم او بروں آید نیست
ہر چیز کہ بست آن چنان می باید	آن چیز کہ آن چنان نمیاید نیست
(۱۳۶)	ایضاً

لعل ساقی میر
دل بہشت و بوش ہر کہ است

خار و دھنم کہ بیجا ناہی نہیں
رو تیر ہی نہیں کہ سنا کہ شادی

سب جواد حکم کیا ہو وہ ایک طہر
شراب کو دنیا کی تامل نہایت

بلا بختا ہی بعد انشاء ہے کیونکہ
شراب جج سے وقت انوں کو

بندہ کرتی جواد اس وقت کی قدر
نکلا کو گلی نہیں جاتا

شاک کی قدر اس وقت لگائی گودہ
آؤنگی بہ دم زہد کہ نہ

لعل ساقی ایک شہنشاہ
کوئی کہ جس نے شہنشاہ

بہر مستوم جس کی دہشت ہی
کھلا ہو غور کہ دوقیہ دوقیہ

دو بارکت ہیں کہ ان دنیا آبادی
دوست کا بلین کوڑا اور ہشت

کچھ ہی نہیں کہ نہ جہان
ان دونوں سے کوئی اور

بہشت با جواد کوڑا
لوہی نام نہ کوئی
کوئی کہ دنیا فانی ہو
مستور از عرش
بہشت با جواد کوڑا
لوہی نام نہ کوئی
کوئی کہ دنیا فانی ہو
مستور از عرش

چوں لاله بخور و ز قدح گیر بدست سے نوش مخور غفقتہ کہ این چرخ کہن	بالا لہ رخے اگر ترا فرصت هست ناگاہ ترا چو خاک گردانند پست
(۱۳۷)	رباعی
چوں باد بے شد آیدم چاک و چست از صنعت کنوں چوں نفس بیار	زاں پیش کہ بیچارہ تنم بود در دست می آیم و میروم می ساکن در دست
(۱۳۸)	ایضاً
بس خون کساں کہ چرخ بیابک برخت بر حسن و جوانی سہل سپر غرقہ مشو	بس گل کہ برآمد از گل و پاک برخت بس غنچہ ز ناشگفته بر خاک برخت
(۱۳۹)	ایضاً
ساقی قدحے کہ شمع دل در نگر نیست آہ از مے تعلت کہ بریں بادہ ناب	تا ز آتش مے زندگی از سر نگر نیست ہر کس کہ لبے نہاد لب بر نگر نیست
(۱۴۰)	ایضاً
ساقی عیش است و ماہ افروخته است دانی کہ اجل چو برق خرمن سوز است	مے وہ کہ فلک نکتہ آموخته است تا در نگری خرمن ماسوخته است
(۱۴۱)	ایضاً
ساقی چه کنم کہ دل کبابم ز غمت ہر چند کہ خرابیم شرح دہر	مدر ہوش ترا ز مست شرابم ز غمت بالند کہ بیش از اں خرابم ز غمت
(۱۴۲)	ایضاً
سیم ارچہ نہ مایہ خرد مندان است از دست تہی بفتہ سر بردانوست	بے میاں مابلغ جہاں زندان است دز کیسہ زرد ہاں گل خندان است
(۱۴۳)	ایضاً
سردست در عالم معانی عشق است لے آنکہ خبر نداری از عالم عشق	سر بیت قصیدہ جوانی عشق است این نکتہ بدانکہ زندگانی عشق است

سہ منقہ
تاکہ کامل بیان کرنا
نہ کہ بیست ہوا کی
علاقہ در فتنہ کرنا
یا موت کا بیان ہو
کہ جب ہیں جوان فنا
"در آب بیادوں کی
سانس کی تلاویک
دم بہن ہوں پاک
دہر بیتا چوں "مے در نگر نیست
مے در نگر نیست
مے در روشن نہیں ہوئی
دوسرے شعر میں
باد و بعل کی تعلات
"در خوبی کا بیان ہے
سرخس نے اس بارہ
"آب کو پوچھو کہ
تکابیر شہباز

مے مراد ہے
بہشت شہبازی اور
یہودیہ
یہ دانی جو
چند بابی
چسی

فاسق خوانند مردمانم پیوست	بشن	من بگنیم خیال نشان من که چه هست
بر من ز غله کشتن است اهل صلاح	نیز	جز خمر و بواسطه زنا چیز است
(۱۶۰)	رباعی	
ده عقل زنده روان و ز بهشت بهشت		بفست اخترام از شش بهشت این نامه نوشت
کز پنج حواس و چارایگان و سه مدوح		ایزد بدو عالم چه تو یک کس نه سرشت
(۱۶۱)	ایضاً	
سیر و جهان ز قدح مستان است		خورشید از دل جام مہ تابان است
این نکته که در قلب جهان نهان است		در شیشه می اگر دریانی آن است
(۱۶۲)	ایضاً	
بر من تو زلفت اقامت ہوں مست		سرفتنه ارم راقیامت ہوں مست
ز ابروی تو محرابشیں شد چشم مست		آں کافر مست اقامت ہوں مست
(۱۶۳)	ایضاً	
ساقی غم ما بلند آوازده شده است		مستی ما بردن زاندازه شده است
باموس سفید سرخوشم کز خط تو		پیرانه سرمه بار دل تازه شده است
(۱۶۴)	ایضاً	
ساقی بکیات چوں کس رہبر نیست		در پیر بود به از مے و ساغر نیست
مے ہمدم ما مست زانکه چوں گرمی مے		در آب حیات چشمه کوثر نیست
(۱۶۵)	ایضاً	
ساقی نظری که دل زاندریشه نمی مست		شیران ہمہ فتنہ اند سریشہ نمی مست
بر شبنم حساب کف زده شیشہ و جریخ		مرونه که دور ما بود شیشہ نمی مست
(۱۶۶)	ایضاً	
ساقی که درخت ز جام جمشید به است		مردن بر بہت ز عمر جاوید به است
خاک قدمست که روز زمین دشمن از دست		ہر ذرہ ز صد ہزار خورشید به است

۱۰ رباعی
 این پنج محبوب کی تعریف
 بی کتاب و کلام مجبوره
 عقد یعنی عقل عشر
 جوہر ز شش بیاد
 در دلق یعنی نو آسود
 اور آٹھوں ہشتاد
 چھ خط کیا ہے کہ با بچوں
 قواسم اور مبادوں
 ار کاؤل دو وہید
 شہ نیش کوئی با بچوں
 پیرانیں ہوا تو
 شہ شہر آدم سے
 نیراد اہل سنت و جہات
 یہ کتاب کی کہ اس
 ہندو در جہان
 شہ نیش کی جابی
 جابی شہ اب
 ہمارا دور

(۱۶۷)	ساقی که لبش مفسسج یا قوت است هر کس که نشد کشته بهوفان غنشش	رباعی	دل را غم و قوت جان قوت است در کشتی نوح زنده در تابوت است
(۱۶۸)	لے ساقی اڑاں مے کہ دل دین نیست گر نیست شراب خوردن آئین شش	ایضاً	پدکن تدرجے کہ جان شیرین نیست مغشوقہ بجام خوردن آئین نیست
(۱۶۹)	در بیج سرے نیست کہ اسرارے نیست بر طائفہ ارشدند را ہے در پیش کرت	ایضاً	دل را خبر از اندک بیایے نیست اتارہ عشق را کہ سالاسے نیست
(۱۷۰)	گل گفت باز قلب من مے نیست بلبل بزبان حال با او مے گفت	ایضاً	چندیں تم گلاب گراوسے چسبت یک روز کہ خندید کہ سلسے نگرست
(۱۷۱)	بدنامی من ز عرش و کرسی بگذشت نی ابلکہ خوشی نیست اگر دست دہد	ایضاً	دیں عمر عزیز نیز از سی بگذشت صد کا مہ پیاسے کہ عروسی بگذشت
(۱۷۲)	ساقی دل من ز مرده فرسودہ تر است ہر چند بخون دیدہ و امن شویم	ایضاً	کو نیزہ زین زمین دل سودہ تر است دوران ترم ز دیدہ آلودہ تر است
(۱۷۳)	ساقی نذر از غم تو ام آہ کہ نیست مقصود منی و جز تو کس درد دل من	ایضاً	صبرم ز رخت حق ست آگاہ کہ نیست دانت کہ نیست شتم بان کہ نیست
(۱۷۴)	ساقی دل من ز دوست اگر خواہد رفت بھراست کجا ز خود بدر خواہد رفت	ایضاً	

سلہ چوں
ساقی کہ لبش مفسسج زیادہ
قوت و قوت دیناں
کوئی آلودہ نہیں ہے
اندک گلاب گردن
تم بجز پیرگوں بویں
سناو آب دیا کہ پیر
بلکہ نیکو گشتی
و دینا کا دستور
جوتیاں جو ایک
روسیہ بنتا ہو
ایک سال و تار
دوران ترے چہ
مصرعے رباعی میں مراد
سین ہنگاری کو مطلقیت
جو کہ میں خون شہر
دانش ک کو دھوا ہوں
نیکو کیا جہل کے کہ نہ

اس سے زیادہ آلودہ ہو
کہ چھوٹے ایک ہو
نیکو خانہ کے چھوٹے
نیکو خانہ کے چھوٹے
نیکو خانہ کے چھوٹے
نیکو خانہ کے چھوٹے
نیکو خانہ کے چھوٹے
نیکو خانہ کے چھوٹے

صوفی که چو ظرف تنگ از خوش پرست	یک جرعه گردی بسر خوا بدرفت
(۱۷۵)	ایضا
ساقی گل و سبزه بس طربناک شده است	در یاب که بفته او گر خاک شده است
مے نوش دگلے بچین که تا در نگرے	گل خاک شده است سبزه خاک شده است
(۱۷۶)	ایضا
ساقی مے کہنه یار و یرین من است	بے دختر ز عیش نه آئین من است
گویند که باده خوار را دینے نیست	من باده خورم که باده خود دین من است
(۱۷۷)	ایضا
ساقی که بدم ز نسیم هجرنت	هر جا که روی دست من و دامانت
رفتنے و هزار دل ہلاک از غمشت	باز آے کہ صد ہزار جاں قربانت
(۱۷۸)	ایضا
در عالم بی وفا کہ منزل گیر ما است	بسیار بچشم شبیاسی کہ مرا است
چوں رے تو ادا نیست دشمن گفتہ	چوں قد تو سر نیست میگویم مرا است
(۱۷۹)	ایضا
آن باده کہ قابل صور ہاست بذات	گلے حیوان می شود و گاہ نبات
تا فلن نہ بری کہ ہست گرد و بہیات	موصوف بذات ہست اگر نیست صفات
(۱۸۰)	ایضا
عمریست کہ مداحی سے در دین است	اسبابے است ہر چہ در گردین است
زاہد اگر استاد تو عقل است اینجا	خوش باش کہ استاد تو شاگردین است
(۱۸۱)	ایضا
در صومعہ و مدرسہ و دیر و کنشت	ترسندہ دوزخ اند و جہائے بہشت
آں کس کہ ز اسرار خدا با خبر است	زین تخم در اندرون دل بیج نکشت
(۱۸۲)	ایضا

۱۷۵- صوفی کہ چو ظرف تنگ از خوش پرست
 ۱۷۶- ساقی گل و سبزه بس طربناک شدہ است
 ۱۷۷- ساقی مے کہنے یار و یرین من است
 ۱۷۸- ساقی کہ بدم ز نسیم ہجرنت
 ۱۷۹- در عالم بی وفا کہ منزل گیر ما است
 ۱۸۰- آن باده کہ قابل صور ہاست بذات
 ۱۸۱- عمریست کہ مداحی سے در دین است
 ۱۸۲- در صومعہ و مدرسہ و دیر و کنشت

۱۷۵- صوفی کہ چو ظرف تنگ از خوش پرست
 ۱۷۶- ساقی گل و سبزه بس طربناک شدہ است
 ۱۷۷- ساقی مے کہنے یار و یرین من است
 ۱۷۸- ساقی کہ بدم ز نسیم ہجرنت
 ۱۷۹- در عالم بی وفا کہ منزل گیر ما است
 ۱۸۰- آن باده کہ قابل صور ہاست بذات
 ۱۸۱- عمریست کہ مداحی سے در دین است
 ۱۸۲- در صومعہ و مدرسہ و دیر و کنشت

امروز کہ آدینہ مراد نام است	مے نوش کن باز قدح چہ جام است
بر روز اگر یک قدح مے بخوردی	اگر تو امروز دو خور کہ سیداما نام است
(۱۸۳)	رباعی
ترکیب طبائع چو بکام تو مے مست	خوش باش اگر چه بر تو ہر دم ستمی است
با اہل خرد نشین کہ اسل من و تو	اگر مے و شرابے و سیمے دنیے است
(۱۸۴)	ایضاً
یا مطرب مے خود سرشتے گر مہست	یا آبے واں و کبشتی گر مہست
بہ زین مطلب دوزخ فرسودہ ستاب	حقا کہ جزا میں نیست ہشتی گر مہست
(۱۸۵)	ایضاً
دنیا دیدی و ہر چہ دیدی ہیج است	واں نیز کہ گفتی و شنیدی ہیج است
سرتا سر آفاق و دیدی ہیج است	واں نیز کہ در خانہ خزیدی ہیج است
آئے ہیجہ شکل مجسم (۱۸۶)	ایضاً
ہیہیات کہ ایں جسم مجسم ہیج است	دش دائرہ و سطح مجسم ہیج است
دریاب کہ در کشاکش موت و حیات	و بستہ یکدیمیم و نہنسم ہیج است
خوش باش کہ در شبنم (۱۸۷) کون دف و	ایضاً
در عالم خاک خاک پاشیدم و رفت	صد و تمنی دوست بر ترا شیدم و رفت
با چون چہرے تو مرا کارے نیست	چندانکہ بدشتی با پاشیدم و رفت
(۱۸۸)	ایضاً
مے خور کہ بنیر گل بے خوابی خفت	بے مونس بھیرینے بے ہرم و جفت
زنہار یکس گو تو ایں را نہ نفست	ہر لالہ پر مردہ نخواہد شکفت
(۱۸۹)	ایضاً
مے میخوردم و مخالفان ز چپے راست	گویند مخور بادہ کہ دیں را اعدا مست
چوں دہستم کہ مے عدسے دین است	والشہ مخوردم خون عدو را کہ رو مست

مے خور کہ بنیر گل بے خوابی خفت
 زنہار یکس گو تو ایں را نہ نفست
 مے میخوردم و مخالفان ز چپے راست
 چوں دہستم کہ مے عدسے دین است
 گویند مخور بادہ کہ دیں را اعدا مست
 والشہ مخوردم خون عدو را کہ رو مست
 مے خور کہ بنیر گل بے خوابی خفت
 زنہار یکس گو تو ایں را نہ نفست
 مے میخوردم و مخالفان ز چپے راست
 چوں دہستم کہ مے عدسے دین است
 گویند مخور بادہ کہ دیں را اعدا مست
 والشہ مخوردم خون عدو را کہ رو مست

زندگانی کی خوشحالی
 کرنے کی خوشحالی
 مے خور کہ بنیر گل بے خوابی خفت
 زنہار یکس گو تو ایں را نہ نفست
 مے میخوردم و مخالفان ز چپے راست
 چوں دہستم کہ مے عدسے دین است
 گویند مخور بادہ کہ دیں را اعدا مست
 والشہ مخوردم خون عدو را کہ رو مست

(۱۹۰)	رباعی	
دورانِ جہاں بے دستانی پہنچ است ہر چند در احوالِ جہاں سے نگرم	بے زمر نہ نامے عراقی پہنچ است حاصلِ ہمہ عشرت است باقی پہنچ است	
(۱۹۱)	ایضاً	
ابرآمد و باز بر سر سبزہ گریست امروز کہ اس سبزہ تماشا گہماست	بے بادہ ارغواں بنی بایر نہ است تا سبزہ خاک ماتماشا گہماست	
(۱۹۲)	ایضاً	
در یاب کہ از روح پیدا خواہی رفت مے خور کہ ندانی نہ کجبا آمدہ	در پردہ اسرار خدا خواہی رفت خوش ز می چون ندانی کہ کجا خواہی رفت	
(۱۹۳)	ایضاً	
بر چہرہ گل شبنم فروز خوش است از مے کہ گذشت ہر چہ گوئی خوش نیست	در چین چین مے دل فروز خوش است خوش باش ز می گو کہ امروز خوش است	
(۱۹۴)	ایضاً	
یزداں چو گل وجود مارا آراست بے عکس نیست ہر گناہی کہ مر است	دانست ز فعل ما چہ برد خواہد فاست پس سوختن قیامت نہ بہر چہ خواہد فاست	
(۱۹۵)	ایضاً	
بر کویج نشان بودنی با بود است اندر تقدیر انخیز با است برد	پوچستہ قلم ز نیکے بر آسود است غم خوردن و کوشیدن ما بہر بود است	
(۱۹۶)	ایضاً	
ترس اجل و بیم فنا بستی تست من از دم عیسوی شدم زندہ بجای	ورنہ ز فنا شاخ بقا خواہد رست مرگ بردار و ز وجود ما دست بستی	
(۱۹۷)	ایضاً	
باہر بد و نیک راز نتوانم گفت	مکو تہ مخنم درانہ نتوانم گفت	

لے سب

پیر کی گزشتہ سہ ماہی
ہندہ کل کا ذکر کیا

ہندہ آج کو دیکھتی

سب بتر کی بیٹی

موجودہ پناحت

سرخ ہند کی آسیہ

نیکہ اور گزشتہ کا

نوش کا ہل

نوش کا ہل

میں جو کہ بے غوالا ہی

دہ لوت ٹھوٹا پر لکھا

اور جو کہ بے غوالا ہی

نعم دہ سب کے کچھ

بہاری کو شش

اندر جہد کا اور غفل

بہاری عبد الباری

۱۹۷

عالم دارم کہ شرح نتوانم درد	دانش دارم کہ باز نتوانم گفت
(۱۹۸)	رباعی
بابا دہ نشین کہ ملک محمود این است	وز چنگش نو کہ کن اود این است
از آمدہ و رفتہ دگر یاد کن	حکے خوش باش زانکہ مقصود این است
(۱۹۹)	ایضاً
گردوں کمر ز عمر فرسودہ ماست	جیجوں ترے ز چشم پاودہ ماست
دو رخ شرے ز سرچ ہیودہ ماست	فردوس سے ز وقت آسودہ ماست
(۲۰۰)	ایضاً
در خواب بدم مرا خردمندے گفت	کز خواب کے رگل شادی شکفت
کاسے چہ کنی کہ با جل باشد جفت	برخیز کہ زیر خاک می باید خفت
(۲۰۱)	ایضاً
چوٹ چرخ بجام یک خردمند گشت	خواہی تو فلک ہفت ثمر خواہی ہشت
چوں باید مرد آرزو با ہمشہر بیچ	چہ سو خورد بگو چہ گرگ بدشت
(۲۰۲)	ایضاً
شادی مطلب کہ حاصل عمر دے است	ہرزہ ز خاک کی قیامت وجہ ہے است
احول جہان وصل این عمر کہ ہست	خواب و خیال و فریب و دے است
(۲۰۳)	ایضاً
ایں کہنہ رباط را کہ عالم نام است	آرام گہ ابلق عجب و شام است
بزمی است کہ و ماندہ صد حشید است	قصر سیت کہ تکیہ گاہ صد ہرام است
(۲۰۴)	ایضاً
بیل چو بیاغ نالہ بردست گرفت	می باید بچو لالہ بردست گرفت
زراں پیش کہ مردماں مرا از سر جہل	گویند فلان پیالہ بردست گرفت
۲۰۵	ایضاً

ملک محمود کی دینی مقبول ماندہ
 چنگیز کی دینی کہ دین کے غلامی
 دینی باطنی و پیش لاکہ مذکور
 عالم پر دینی دیکھو کہ مقصود ہی
 دینی سے جب جہان کی کہ
 جب مرد گردن دینی نہیں کرتا تو
 ہم و آسمان فوادمات بچہ اور
 فوادمات بچہ خیال کہ جب رب بانی
 تو تمام زمین اور تمام شہر
 تنہا میں لغو اور بیکار ہیں جب
 مرتے تو ایک گویا جیو جیو
 جسم کی بجائیں اور خواہ بچہ
 جنگ میں بیچارہ ہیں
 سچ خوشی کی تلاش کہ
 کہ سچا نہیں ایک دم
 کہ سچا نہیں ایک دم
 بننے زارٹ میں ایک دم
 نہیں کوئی بیشید ہی اور کوئی
 کی یاد کہ دنیا یہ حال
 اور اس کی اس
 تہی کی اس کو ایک
 زبیر کی اس کو ایک
 زیادہ کی اس کو ایک
 عبد الباقی کی

يارب تو كرسى و كرسى كرم است با صاعقه رنجشنى آن نيست كرم	عاصى ز چپ و برون باغ ارم است با مصيتم اگر بخشى كرم است	
(۲۰۷)	ارباعى	
اكنون كه گل سعادت پربار است مى خور كه زمانه دشمن غدار است	دست تو ز جام مى چرا بيار است در يافتن روز چنين دشوار است	
(۲۰۸)	ايضا	روز عشرت
متاب بنورد من شب بشكافست خوش باش و بنديش كه متاب بى	مى خور كه دلم خوشتر از آن توان است نه سرفاك يك يك خواب داشت	
(۲۰۹)	ايضا	
پيش از من تو مرد بى زن بودست زودا كه تن تو خاك گرد و زير	كافان ز جمله شان مزين بودست خاك تو دگر هزاره تن بودست	
از تو بى مرد (۲۰۹)	ايضا	
از باد صباد لم چو بوس تو گرفت اكنون ز منش من چو بوس آيد ياد	مارا بگذاشت چو بوس تو گرفت بوس تو گرفته بود خوس تو گرفت	
(۲۱۰)	ايضا	
آن قصه كه بهرام در و جام گرفت بهرام كه گورى گرفته همسر عمر	آه بويجه كرد و شير آرام گرفت بنگر كه چگونه گور بهرام گرفت	
(۲۱۱)	ايضا	
با حكم خدا بجز رضا در نگرفت هر حيله كه در تصور عقل آيد	با خلق بجز روى در ياد نگرفت كرد يم و يك باقتنا در نگرفت	
(۲۱۲)	ايضا	
كلم گوے كه فضل حق با ساني نيست چندى پسر شكر لب شيرى گو	از تو به گوے كا نچه سيدانى نيست چون تو به توان كرد مسلمانى نيست	

۱- خدا تو كرسى
 ۲- خدا تو كرسى
 ۳- خدا تو كرسى
 ۴- خدا تو كرسى
 ۵- خدا تو كرسى
 ۶- خدا تو كرسى
 ۷- خدا تو كرسى
 ۸- خدا تو كرسى
 ۹- خدا تو كرسى
 ۱۰- خدا تو كرسى
 ۱۱- خدا تو كرسى
 ۱۲- خدا تو كرسى
 ۱۳- خدا تو كرسى
 ۱۴- خدا تو كرسى
 ۱۵- خدا تو كرسى
 ۱۶- خدا تو كرسى
 ۱۷- خدا تو كرسى
 ۱۸- خدا تو كرسى
 ۱۹- خدا تو كرسى
 ۲۰- خدا تو كرسى
 ۲۱- خدا تو كرسى
 ۲۲- خدا تو كرسى
 ۲۳- خدا تو كرسى
 ۲۴- خدا تو كرسى
 ۲۵- خدا تو كرسى
 ۲۶- خدا تو كرسى
 ۲۷- خدا تو كرسى
 ۲۸- خدا تو كرسى
 ۲۹- خدا تو كرسى
 ۳۰- خدا تو كرسى
 ۳۱- خدا تو كرسى
 ۳۲- خدا تو كرسى
 ۳۳- خدا تو كرسى
 ۳۴- خدا تو كرسى
 ۳۵- خدا تو كرسى
 ۳۶- خدا تو كرسى
 ۳۷- خدا تو كرسى
 ۳۸- خدا تو كرسى
 ۳۹- خدا تو كرسى
 ۴۰- خدا تو كرسى
 ۴۱- خدا تو كرسى
 ۴۲- خدا تو كرسى
 ۴۳- خدا تو كرسى
 ۴۴- خدا تو كرسى
 ۴۵- خدا تو كرسى
 ۴۶- خدا تو كرسى
 ۴۷- خدا تو كرسى
 ۴۸- خدا تو كرسى
 ۴۹- خدا تو كرسى
 ۵۰- خدا تو كرسى
 ۵۱- خدا تو كرسى
 ۵۲- خدا تو كرسى
 ۵۳- خدا تو كرسى
 ۵۴- خدا تو كرسى
 ۵۵- خدا تو كرسى
 ۵۶- خدا تو كرسى
 ۵۷- خدا تو كرسى
 ۵۸- خدا تو كرسى
 ۵۹- خدا تو كرسى
 ۶۰- خدا تو كرسى
 ۶۱- خدا تو كرسى
 ۶۲- خدا تو كرسى
 ۶۳- خدا تو كرسى
 ۶۴- خدا تو كرسى
 ۶۵- خدا تو كرسى
 ۶۶- خدا تو كرسى
 ۶۷- خدا تو كرسى
 ۶۸- خدا تو كرسى
 ۶۹- خدا تو كرسى
 ۷۰- خدا تو كرسى
 ۷۱- خدا تو كرسى
 ۷۲- خدا تو كرسى
 ۷۳- خدا تو كرسى
 ۷۴- خدا تو كرسى
 ۷۵- خدا تو كرسى
 ۷۶- خدا تو كرسى
 ۷۷- خدا تو كرسى
 ۷۸- خدا تو كرسى
 ۷۹- خدا تو كرسى
 ۸۰- خدا تو كرسى
 ۸۱- خدا تو كرسى
 ۸۲- خدا تو كرسى
 ۸۳- خدا تو كرسى
 ۸۴- خدا تو كرسى
 ۸۵- خدا تو كرسى
 ۸۶- خدا تو كرسى
 ۸۷- خدا تو كرسى
 ۸۸- خدا تو كرسى
 ۸۹- خدا تو كرسى
 ۹۰- خدا تو كرسى
 ۹۱- خدا تو كرسى
 ۹۲- خدا تو كرسى
 ۹۳- خدا تو كرسى
 ۹۴- خدا تو كرسى
 ۹۵- خدا تو كرسى
 ۹۶- خدا تو كرسى
 ۹۷- خدا تو كرسى
 ۹۸- خدا تو كرسى
 ۹۹- خدا تو كرسى
 ۱۰۰- خدا تو كرسى

رباعی	(۲۱۳)	
برخیز و به جام باده کن عهد درست بر یاد کسی که سبزه از خاکش رُست	سحر رخ خود را بر نو روز بشت با سبز خط به سبزه زانے سے خور	
ایضاً	(۲۱۴)	
نومید نیم چو بت پرستان ز کنشت میخواهم و معشوق چه دوزخ چه بهشت	تا چند زخم بروی دریا با خشت امشب من و سیمبر جوانان کنشت	
ایضاً	(۲۱۵)	گرفت به دوزخ و که اندر بهشت
یک روز عمر خویش ضائع نگذاشت یا راحت جان گزید یا غم برداشت	بر کورنای عقل در دل بنگاشت یا در طلب ضایع پرداں کوشید	
ایضاً	(۲۱۶)	
سودا زده مهر دل فروزے نیست ضائع ترازاں روز ترا روئے نیست	لے و لے بران دل که درو سوئے نیست روئے که تو بے عشق بسر خواهی برد	
ایضاً	(۲۱۷)	
تاریک لم نور صفای تو کجا است این مزد بود عطف و عطل تو کجا است	من بنده عاصم صفای تو کجا است مارا تو بهشت اگر به طاعت بخشی	
ایضاً	(۲۱۸)	
تا که ز زبان دوزخ و سود بهشت اندر ازل انچه بودنی بود نوشت	تا که ز چرخ مسجد و دکنشت رو بر سر لوح میں کہ استاد قضا	
ایضاً	(۲۱۹)	
بیچاره همسر عمر ندیم ندیم است بانی همه عمر بر چه هست سبب غم است	هر دل که در و مایه تحسیر یکم است جز فاطمه فارغ که تشای طے دارد	
ایضاً	(۲۲۰)	
نه چنگ نه ناله نه دلم درد است	در مجلس هر ساز مستی پست است	

سکه برکت دیا
خشت زدن است (دوباره)
کام کو ناکشت بنگاشت
سکه طلبی که بود
دل عقلندی که بود
پای دنگی که بود
بوی ضائع این یک یا بود
فدای دنگی که بود
بی لبها و این دنگی
بیشتر است که این
سکه جود که این
تجربه کی خواست این
برده هر وقت شایان
پیدا چو سبب
فانگه سکه تمام
چیز با عث رنج
چوب "عبدالباری
هر کسی

گو مطرب سے تا بدہم داد صبح	خوش وقت دلی کہے کند یا د صبح
مارا بچھاں سے چیز می یاد خوش	سرستی دعا شقی و سسر یا د صبح
(۲۲۸)	رباعی
لے عارض تو نہادہ بر سرین طرح	رے تو نگہد بر بتان چین طرح
مے غمزہ تو دادہ شہر بابل	اسے رخ و فیل و بیدق و فرین طرح
چوں عمری رود (۲۲۹)	ایضاً
چوں می گذرد عمر چه شیرین چه تلخ	پمانہ چو پڑ شود چه بغداد و چه بلخ
مے نوش کہ بعد از سن و تو ماہ بے	از سلخ بعترہ آید و غشہ بلخ
(۲۳۰)	ایضاً
قد رگل وں بادہ پرستان دشت	نہ تنگدمان و تنگدستان دشت
از بخیرے بے خرداں معذور اند	ذوقیست دریں بادہ کہستان دشت
(۲۳۱)	ایضاً
ز آوردن من بود گردوں را سود	وز بردن من جاہ و جلاش نفزود
وز بیج کے نیز دو گو ششم نشود	کا ورون و بردن من زہر چہر بود
(۲۳۲)	ایضاً
بوسے خوش گل بزخم خارے ازد	گر بادہ خوری ہم بخارے ازد
یار کہ از و ہزار جاں تازہ شود	انصاف بدہ کہ انتظارے ازد
(۲۳۳)	ایضاً
آئینس کہ زمین چرخ و افلاک نہاد	بس داغ کہ او بردل غمناک نہاد
سیار لب چو لعل زلفیں چو مشک	در عین زمین و حشہ خاک نہاد
(۲۳۴)	ایضاً
خورشید کند صبح بر بام افگند	کینخسور روز بادہ در بام افگند
مے خور کہ منادی سحر کہ خیزاں	آوازہ اشربوا درایام افگند

گذردی روز و فوہ بشری ہوا
 سخاوت ہر طرح گذردی روز
 میں دست کش کر دو ہزار
 نگہ ہائے بعد پانہ کچی پانہ
 رات کی صورت ہی ہوا گداور
 کبھی میں نے کچھ دن ہو گا
 سکہ ہر کی پیدائش
 دنیا کو یا آسمان کی کیا فائدہ
 چونچا و سیر و دشت کے
 آسمان کو کیا ملا اور نیلے
 کسی سے یہ بات نہیں کہ
 پس لائے یعنی پیدا کرنے
 سے کیا فائدہ ہوا اور کیا پانے
 سے کیا نتیجہ ہو گا
 کی خوشبو کی اتنی قیمت کہ ایک
 سونٹا چھپ جائے اور شراب
 گر چہ تو اتنی تکلیف بھی برداشت
 کرنا کوئی بات نہیں کہ خام ہو
 سہلچہ وہ دوست کہ
 چکے کہیے ہزار
 مابین تازہ ہو جائیگا
 رہیں اتنی قیمت نہیں کہ
 کرنا انتظار کیا جائیگا
 پیدا ہوا ہی نہیں

۴۴	د دفتر و منبر	رباعی	(۲۳۵)
۴۵	حیف است که آن زباده کمتر گیرد آتش نشنیده ام که در تر گیرد		دست جو منی که جام و ساغر گیرد توزا پر خشکی و مستم فاسق تر
۴۶		ایضا	(۲۳۶)
۴۷	من خور که چو میرسد بدل غم برود زاں پیش که بند بندت از هم برود		زاں پیش که نام تو ز عالم برود بکشاے شیر زلف تے بند ز بند
۴۸		ایضا	(۲۳۷)
۴۹	وز معصیت که رفت نقصانے بود گیرنده دیری و گذارنده زود		در ملک تو از طاعت من بیچ فرود بگذار و بگیر زانکه معلوم شد
۵۰		ایضا	(۲۳۸)
۵۱	یک ذره ن کم شد و نخواهد افزود آزاده ز هر چه نیست می باید بود	شود	چون رزق تو آنچه عدل قسمت فرمود آسوده ز هر چه هست می باید شد
۵۲		ایضا	(۲۳۹)
۵۳	سر در قدش اگر فهم مسل بود دور رخ بهماں صحبت تا اهل بود		جانم بفداے آنکه او اهل بود خواهی که بدانی بهیستیں و رخ را
۵۴		قطعه	(۲۴۰)
۵۵	هر یک بمزاد خویش یک یک بدوند رفتند دور و دور دیگر آیند و روند	بمباد	آنان که کهن شدند و آنان که نو این مقله جہاں یکس نسا ند باوید
۵۶		رباعی	(۲۴۱)
۵۷	وانگاه چه مست دار و دگر با که خورد		من گر چه حرام ست و سے تا که خورد
۵۸	<p>این رباعی در بعضی نسخات به این صورت آمده است:</p> <p>وانگاه چه مست دار و دگر با که خورد من گر چه حرام ست و سے تا که خورد</p> <p>این رباعی در بعضی نسخات به این صورت آمده است:</p> <p>وانگاه چه مست دار و دگر با که خورد من گر چه حرام ست و سے تا که خورد</p>		

انگاہ که این چهار شش و آید جمع	گردد	پیش سے خورد مردم دانا که خورد
نیز گاه که این سه شش و (۲۴۲) شد	گردد	رباعی
آنها که فلک دیده و دهر آریستند	رژد	آیند و روند و باز در دهر آریستند
در دامن آسمان و در زیر زمین		خلق مست که با خدای دهر آریستند
(۲۴۳)	ایضا	که تا خدا نبرد زاینده
این قافله عمر عجب می گذرد		در یاب و میکده با طرب می گذرد
ساقی غم فردی قیامت چه خوری		پیش آر پیاله که شب می گذرد
(۲۴۴)	ایضا	
آنها که در آمدند و در جوش شدند		آشفته نماز و طرب نوش شدند
خوردند پیاله و در هوش شدند		در خواب عدم حمله هم آغوش شدند
(۲۴۵)	ایضا	
بر چشم تو عالم ار چه می آریستند		مگر تو بداند که عاقلان نه گرامینند
بر بای نصیب خویش کت برآیند		بسیار چه تو شوند و بستان آریستند
(۲۴۶)	ایضا	
بوسیده مرقع اندازین غامی چند		نارفته ره صدق و صفا گامی چند
بگرفته ز طامات الفت لاسی چند		بدنام کنند و کونانی چند
(۲۴۷)	ایضا	
آں کس که گمنام نزد او سهل بود		این نکته بگوید آن که او اهل بود
علیم زلی علت عصیان کردن	فوائد	نزدیک حکیم غایت جمل بود
(۲۴۸)	ایضا	نزدیک که جو آب شیشه سهل بود
بستر بستر دانا فلک میداند		کو مو بپوشد رگ برگ میداند
گیرم که بزرگ خلق را بفسردی		با او چه کنی که یک بیک میداند
(۲۴۹)	ایضا	

سلام ادبایی
 کی بود که توفیق یافت
 اسب بخت کا سلسله
 بنام قیامت بانی ریخته
 شب و روز می گذرد
 حتی تو که بوی خوشی
 مگر زبان پست و پهنایی
 اندر در دل بوی خوشی
 همه پیشانی پر از غم
 هر روزی که بخت بوی خوشی
 بوی خوشی
 نهی بکند و نیک بکند
 یکبارگی که بکند و نیک
 بوی خوشی
 رباعی ایک و دومی
 کو جواب چه می آید
 بوی خوشی
 بوی خوشی
 بوی خوشی

عاقلان اگر چه بخت بوی خوشی
 علم و جمل بوی خوشی
 بوی خوشی
 بوی خوشی
 بوی خوشی

در کسوتِ خاص آمد و عاصی چند	بر نام کنند و نکونای چند	
(۳۶۵)	رباعی	
من باده جام یک منی خواهم کرد	خود را بدو جام می غنی خواهم کرد	
اول سه طلاق عقل دی خواهم گفت	پس دختر ز را بزنی خواهم کرد	
(۳۶۶)	ایضاً	
تا چندا سیر رنگ و خواهی شد	چند از پیر زشت و نکو خواهی شد	
گر چشمه زهری و اگر آب حیات	آخر بدل خاک و ستر خواهی شد	
(۳۶۷)	ایضاً	در صفات نو
آں کاسه گرسه که کاسه سرها کرد	در کاسه گری سفت خود پیدا کرد	
بر خوان وجود مانگوں کاسه نهاد	واں کاسه سرنگوں ترار سوا کرد	
(۳۶۸)	ایضاً	
اجرام که ساکنان این اوانند	اسباب تردد و خردمندانند	
باں تا سر رشته خرد گم نه کنی	کانا نکه مدبر اند سرگردانند	
(۳۶۹)	ایضاً	
هر صبح که روی لاله شبهنم گیرد	بارے بنفشه در یمن نسیم گیرد	
ز انصاف مرا ز غصه خوش می آید	گردا من خویشن فرا هم گیرد	
(۳۷۰)	ایضاً	
وقتیست که از سبز جهان آید	موسمی صفت آن شاخ کف بنماید	
عسلے نفاں ز خاک بیرون آید	در چشم سحاب دید با بکشا ید	
(۳۷۱)	ایضاً	در چشمها
در دهر هر آنکه نیم ناسن دارد	وز بهر شست آشیانے دارد	
نے خادم کس بود نه مخدوم کس	گو شاد بزی که خوش جهانے دارد	
(۳۷۲)	ایضاً	

۱- زنی خواهم کرد
 ۲- مراد بهر کس که در دست
 ۳- بکاشم که بکاشم
 ۴- سه طلاق و طلاق کا
 ۵- یعنی جیل گزینی
 ۶- ستر کس بجای
 ۷- در یکا ستر کس
 ۸- یعنی صنعت و کمال
 ۹- این کس تیر و خوان
 ۱۰- یعنی جمعی
 ۱۱- انا یعنی کلام
 ۱۲- یعنی یاد و اندیشه
 ۱۳- یعنی بوی گل
 ۱۴- کجوبی
 ۱۵- یعنی کسی که دنیا را
 ۱۶- یعنی مردم بیچاره
 ۱۷- یعنی غفلت و غفلت
 ۱۸- پیران و پیران
 ۱۹- کسی که سواد و کسب

۱- یعنی کس که دنیا را
 ۲- یعنی مردم بیچاره
 ۳- یعنی غفلت و غفلت
 ۴- پیران و پیران
 ۵- کسی که سواد و کسب

گر دوش ز زمین هیچ گاه بر نارد	کس نشکند و باز بگل سپارد
مگر آب چو آب خاک را بردارد	تا حشر همه خون عزیزان بارد
(۲۴۳)	رباعی
ز آن سر بگه که پیر و هقان دارد	پُر کن که دلم میل مسترداں دارد
از سر گل آرد و بد کن که جهاں	در زیر گل آرد و مسترداں دارد
(۲۴۴)	ایضاً
ز دوش که جزئی هر صفت خواهد بود	قدر تو بقدر معرفت خواهد بود
در حسن صفت کوش که در روز جزا	حشر تو بصورت صفت خواهد بود
(۲۴۵)	ایضاً
ز آن پیش که غمناک شبنخون آرد	فرماید که تا باد و گلگون آرد
تو زنده ای غافل نادان که ترا	در خاک نهند و باز بیرون آرد
(۲۴۶)	ایضاً
چون مرده شوم خاک مرا گم سازند	احوال مرا عبرت مردم سازند
پس خاک و گلم بباد و آغشته کنند	وز کالبدم خشت سر خم سازند
(۲۴۷)	ایضاً
قوس ز گزاف در غرور افتادند	قوس ز پے جور و قصور افتادند
معلوم شود چو پردا بردارند	کز کوس تو دور دور افتادند
(۲۴۸)	ایضاً
توبه نه کند هر که تابانش باشد	از باد که چون آب حیانش باشد
اندر رمضان اگر کسی توبه کند	بسی ز نماز با نجاتش باشد
(۲۴۹)	ایضاً
بے باید خورد و کام دل ببرداند	در دل نتوان رخت اندوه نشانند
همواره کتاب صفت می باید خوانند	پیدا است که چند در جهاں خواهی اند

سلا معنی دینار
کونی پهلوانان
چونکه پیر خاک
نه جاناتا بود اگر ادا
آب خاک کو اخلت
یعنی که حشر
فون بی فون برسانا
یعنی خاک در آب غام
از زبان زنگار فون
یعنی جیب و زین
که بهشت کی جزا و عذاب
یعنی جیب و جیب
تیری معرفت کی معرفت
تیر خسته بود انداخته
چونکه توبه نیست
کشتن کز کسی
برای توبه و جزا
یعنی اس سبب
کعبه پوشک او غم
نیز او پهلوانان
چونکه پهلوانان
چونکه پهلوانان

کعبه پوشک او غم
نیز او پهلوانان
چونکه پهلوانان
چونکه پهلوانان
چونکه پهلوانان
چونکه پهلوانان
چونکه پهلوانان
چونکه پهلوانان

گویند بهشت و جوی کوثر باشد	و انجاست ناب شد و شکر باشد
پر کن قدح باد و بر دستم نه	نقد ز هزار نسیم خوشتر باشد
(۲۹۶)	رباعی
آن قوم که در مقام مسکین رفتند	با آخر کار جسد مسکین رفتند
مسکین مسکین بمرگ بهم می گفتند	و آن طایفه کاندید در تحسین رفتند
(۲۹۷)	ایضاً
در ره چنان رو که سلامت نکنند	با خلق چنان نرمی که قیامت نکنند
در مسجد گر روی چنان رو که ترا	در پیش نخواستند و امانت نکنند
(۲۹۸)	ایضاً
در راه خرد بجز حسد را پسند	چون هست نیک و نیک بدر پسند
خواهی که همه جهان تر پسندد	می باش بخوشدن و خود را پسندد
(۲۹۹)	ایضاً
خواهی که ترا تربیت سرور رسد	پسند که کس از تو آزار رسد
زمرگ پندیش ز غم رزق مخور	کین هر دو بوقت خویش ناچار رسد
(۳۰۰)	ایضاً
در چرخ با انواع سخن گفتند	این بخیال گوهر دانش گفتند
واقف چون گشتند بر اسرار فلک	دل ز سخن زدند و آخر خفتند
(۳۰۱)	ایضاً
این خلق بمهر خرا با افسوند	پر مشغله و میاں نمی چوں کوسند
خواهی که کف پای ترا بر سر زنند	خوش نام بزمی که بنده ناموسند
(۳۰۲)	ایضاً
می نوش که تا غم از نهادت بر برد	شغل دو جهان جمله زیادت بر برد
رو آتش تر گزین کن و آب و ادا	پیش آنکه شوی خاک و بادت بر برد
	نه ادا پیش

در دنیا بی
 شد و چون بهشت
 خوشتر بود
 و در آخر کار
 مسکین مسکین
 و آن طایفه
 کاندید در تحسین
 رفتند
 در ره چنان
 رو که سلامت
 نکنند
 در مسجد گر
 روی چنان
 رو که ترا
 در پیش
 نخواستند
 و امانت
 نکنند
 در راه خرد
 بجز حسد
 را پسند
 خواهی که
 همه جهان
 تر پسندد
 می باش
 بخوشدن
 و خود را
 پسندد
 خواهی که
 ترا تربیت
 سرور رسد
 پسند که
 کس از تو
 آزار رسد
 کین هر دو
 بوقت خویش
 ناچار رسد
 در چرخ با
 انواع سخن
 گفتند
 این بخیال
 گوهر دانش
 گفتند
 دل ز سخن
 زدند و آخر
 خفتند
 این خلق
 بمهر خرا
 با افسوند
 خواهی که
 کف پای
 ترا بر سر
 زنند
 می نوش
 که تا غم
 از نهادت
 بر برد
 رو آتش
 تر گزین
 کن و آب و
 ادا
 شغل دو
 جهان
 جمله
 زیادت
 بر برد
 پیش آنکه
 شوی خاک
 و بادت
 بر برد
 نه ادا
 پیش

اینست که
 در دنیا
 بی
 شد و چون
 بهشت
 خوشتر
 بود
 و در آخر
 کار
 مسکین
 مسکین
 و آن طایفه
 کاندید
 در تحسین
 رفتند
 در ره
 چنان
 رو که
 سلامت
 نکنند
 در مسجد
 گر روی
 چنان
 رو که
 ترا
 در پیش
 نخواستند
 و امانت
 نکنند
 در راه
 خرد
 بجز
 حسد
 را
 پسند
 خواهی
 که
 همه
 جهان
 تر
 پسندد
 می باش
 بخوشدن
 و خود
 را
 پسندد
 خواهی
 که
 ترا
 تربیت
 سرور
 رسد
 پسند
 که
 کس
 از تو
 آزار
 رسد
 کین
 هر دو
 بوقت
 خویش
 ناچار
 رسد
 در
 چرخ
 با
 انواع
 سخن
 گفتند
 این
 بخیال
 گوهر
 دانش
 گفتند
 دل
 ز
 سخن
 زدند
 و
 آخر
 خفتند
 این
 خلق
 بمهر
 خرا
 با
 افسوند
 خواهی
 که
 کف
 پای
 ترا
 بر
 سر
 زنند
 می
 نوش
 که
 تا
 غم
 از
 نهادت
 بر
 برد
 رو
 آتش
 تر
 گزین
 کن
 و
 آب
 و
 ادا
 شغل
 دو
 جهان
 جمله
 زیادت
 بر
 برد
 پیش
 آنکه
 شوی
 خاک
 و
 بادت
 بر
 برد
 نه
 ادا
 پیش

	رباعی	(۳۲۶)
تا خوردن می قصد بحب انم دارم	نت	بیارم و بت در استخسانم دارد
جز با ده خورم هم نه یا انم دارم		وین طرفه نگر که هر چه در بیماری
	ایضا	(۳۲۷)
تا بتوا انم میش و طرب خوا هم کرد		بر رشت نکوس و لب جوے گل ورد
سے خورده انم می خورم خوا هم خورد		تا بوده ام و با شتم و خوا هم بوئن
است در هر سر زنده انی نای و آفتاب	ایضا	(۳۲۸)
بر چرخ ثیران اختران خوا بد بود		خوش باش که عالم گزراں خوا بد بود
بنیاد سرے دیگران خوا بد بود		خسته که ز قالب تو خوا بستن دن
	ایضا	(۳۲۹)
بر پای خرد بند گراں حال آمد		ماه رمضان چنانکه امسال آمد
چندانکه گماں کنند شواں آمد		لے بار خدای خلق را غافل ساز
تا پندار که ماه	ایضا	(۳۳۰)
وین تمانه بهار را رغوانی وے شد		افسوس که نامہ جوانی طے شد
بیهات ندامت که کے آمد کے شد		وای مرغ طرب که نام او بود شباب
	ایضا	(۳۳۱)
وز عر برداش جہاں پزانہ شور شود		مے خواره اگر غمی بود غور شود
تا دیدہ انفی غم کور شود		در حقہ رسل ازاں ز مرد دریم
	ایضا	(۳۳۲)
ز بهر مجر دس آفاق نساد		بر لذت و راحت که حنلاق نساد
سائنش خود بر در طاق نساد		بر کس که ز طاق منقلب گشت جفت
	ایضا	(۳۳۳)
با طالع سعد قصد می خوا بد شد		فردا الم سارق می خوا بد شد

۱. دنیا بیک روز است
 ۲. دنیا بیک روز است
 ۳. دنیا بیک روز است
 ۴. دنیا بیک روز است
 ۵. دنیا بیک روز است
 ۶. دنیا بیک روز است
 ۷. دنیا بیک روز است
 ۸. دنیا بیک روز است
 ۹. دنیا بیک روز است
 ۱۰. دنیا بیک روز است
 ۱۱. دنیا بیک روز است
 ۱۲. دنیا بیک روز است
 ۱۳. دنیا بیک روز است
 ۱۴. دنیا بیک روز است
 ۱۵. دنیا بیک روز است
 ۱۶. دنیا بیک روز است
 ۱۷. دنیا بیک روز است
 ۱۸. دنیا بیک روز است
 ۱۹. دنیا بیک روز است
 ۲۰. دنیا بیک روز است
 ۲۱. دنیا بیک روز است
 ۲۲. دنیا بیک روز است
 ۲۳. دنیا بیک روز است
 ۲۴. دنیا بیک روز است
 ۲۵. دنیا بیک روز است
 ۲۶. دنیا بیک روز است
 ۲۷. دنیا بیک روز است
 ۲۸. دنیا بیک روز است
 ۲۹. دنیا بیک روز است
 ۳۰. دنیا بیک روز است
 ۳۱. دنیا بیک روز است
 ۳۲. دنیا بیک روز است
 ۳۳. دنیا بیک روز است
 ۳۴. دنیا بیک روز است
 ۳۵. دنیا بیک روز است
 ۳۶. دنیا بیک روز است
 ۳۷. دنیا بیک روز است
 ۳۸. دنیا بیک روز است
 ۳۹. دنیا بیک روز است
 ۴۰. دنیا بیک روز است
 ۴۱. دنیا بیک روز است
 ۴۲. دنیا بیک روز است
 ۴۳. دنیا بیک روز است
 ۴۴. دنیا بیک روز است
 ۴۵. دنیا بیک روز است
 ۴۶. دنیا بیک روز است
 ۴۷. دنیا بیک روز است
 ۴۸. دنیا بیک روز است
 ۴۹. دنیا بیک روز است
 ۵۰. دنیا بیک روز است
 ۵۱. دنیا بیک روز است
 ۵۲. دنیا بیک روز است
 ۵۳. دنیا بیک روز است
 ۵۴. دنیا بیک روز است
 ۵۵. دنیا بیک روز است
 ۵۶. دنیا بیک روز است
 ۵۷. دنیا بیک روز است
 ۵۸. دنیا بیک روز است
 ۵۹. دنیا بیک روز است
 ۶۰. دنیا بیک روز است
 ۶۱. دنیا بیک روز است
 ۶۲. دنیا بیک روز است
 ۶۳. دنیا بیک روز است
 ۶۴. دنیا بیک روز است
 ۶۵. دنیا بیک روز است
 ۶۶. دنیا بیک روز است
 ۶۷. دنیا بیک روز است
 ۶۸. دنیا بیک روز است
 ۶۹. دنیا بیک روز است
 ۷۰. دنیا بیک روز است
 ۷۱. دنیا بیک روز است
 ۷۲. دنیا بیک روز است
 ۷۳. دنیا بیک روز است
 ۷۴. دنیا بیک روز است
 ۷۵. دنیا بیک روز است
 ۷۶. دنیا بیک روز است
 ۷۷. دنیا بیک روز است
 ۷۸. دنیا بیک روز است
 ۷۹. دنیا بیک روز است
 ۸۰. دنیا بیک روز است
 ۸۱. دنیا بیک روز است
 ۸۲. دنیا بیک روز است
 ۸۳. دنیا بیک روز است
 ۸۴. دنیا بیک روز است
 ۸۵. دنیا بیک روز است
 ۸۶. دنیا بیک روز است
 ۸۷. دنیا بیک روز است
 ۸۸. دنیا بیک روز است
 ۸۹. دنیا بیک روز است
 ۹۰. دنیا بیک روز است
 ۹۱. دنیا بیک روز است
 ۹۲. دنیا بیک روز است
 ۹۳. دنیا بیک روز است
 ۹۴. دنیا بیک روز است
 ۹۵. دنیا بیک روز است
 ۹۶. دنیا بیک روز است
 ۹۷. دنیا بیک روز است
 ۹۸. دنیا بیک روز است
 ۹۹. دنیا بیک روز است
 ۱۰۰. دنیا بیک روز است

۱. دنیا بیک روز است
 ۲. دنیا بیک روز است
 ۳. دنیا بیک روز است
 ۴. دنیا بیک روز است
 ۵. دنیا بیک روز است
 ۶. دنیا بیک روز است
 ۷. دنیا بیک روز است
 ۸. دنیا بیک روز است
 ۹. دنیا بیک روز است
 ۱۰. دنیا بیک روز است
 ۱۱. دنیا بیک روز است
 ۱۲. دنیا بیک روز است
 ۱۳. دنیا بیک روز است
 ۱۴. دنیا بیک روز است
 ۱۵. دنیا بیک روز است
 ۱۶. دنیا بیک روز است
 ۱۷. دنیا بیک روز است
 ۱۸. دنیا بیک روز است
 ۱۹. دنیا بیک روز است
 ۲۰. دنیا بیک روز است
 ۲۱. دنیا بیک روز است
 ۲۲. دنیا بیک روز است
 ۲۳. دنیا بیک روز است
 ۲۴. دنیا بیک روز است
 ۲۵. دنیا بیک روز است
 ۲۶. دنیا بیک روز است
 ۲۷. دنیا بیک روز است
 ۲۸. دنیا بیک روز است
 ۲۹. دنیا بیک روز است
 ۳۰. دنیا بیک روز است
 ۳۱. دنیا بیک روز است
 ۳۲. دنیا بیک روز است
 ۳۳. دنیا بیک روز است
 ۳۴. دنیا بیک روز است
 ۳۵. دنیا بیک روز است
 ۳۶. دنیا بیک روز است
 ۳۷. دنیا بیک روز است
 ۳۸. دنیا بیک روز است
 ۳۹. دنیا بیک روز است
 ۴۰. دنیا بیک روز است
 ۴۱. دنیا بیک روز است
 ۴۲. دنیا بیک روز است
 ۴۳. دنیا بیک روز است
 ۴۴. دنیا بیک روز است
 ۴۵. دنیا بیک روز است
 ۴۶. دنیا بیک روز است
 ۴۷. دنیا بیک روز است
 ۴۸. دنیا بیک روز است
 ۴۹. دنیا بیک روز است
 ۵۰. دنیا بیک روز است
 ۵۱. دنیا بیک روز است
 ۵۲. دنیا بیک روز است
 ۵۳. دنیا بیک روز است
 ۵۴. دنیا بیک روز است
 ۵۵. دنیا بیک روز است
 ۵۶. دنیا بیک روز است
 ۵۷. دنیا بیک روز است
 ۵۸. دنیا بیک روز است
 ۵۹. دنیا بیک روز است
 ۶۰. دنیا بیک روز است
 ۶۱. دنیا بیک روز است
 ۶۲. دنیا بیک روز است
 ۶۳. دنیا بیک روز است
 ۶۴. دنیا بیک روز است
 ۶۵. دنیا بیک روز است
 ۶۶. دنیا بیک روز است
 ۶۷. دنیا بیک روز است
 ۶۸. دنیا بیک روز است
 ۶۹. دنیا بیک روز است
 ۷۰. دنیا بیک روز است
 ۷۱. دنیا بیک روز است
 ۷۲. دنیا بیک روز است
 ۷۳. دنیا بیک روز است
 ۷۴. دنیا بیک روز است
 ۷۵. دنیا بیک روز است
 ۷۶. دنیا بیک روز است
 ۷۷. دنیا بیک روز است
 ۷۸. دنیا بیک روز است
 ۷۹. دنیا بیک روز است
 ۸۰. دنیا بیک روز است
 ۸۱. دنیا بیک روز است
 ۸۲. دنیا بیک روز است
 ۸۳. دنیا بیک روز است
 ۸۴. دنیا بیک روز است
 ۸۵. دنیا بیک روز است
 ۸۶. دنیا بیک روز است
 ۸۷. دنیا بیک روز است
 ۸۸. دنیا بیک روز است
 ۸۹. دنیا بیک روز است
 ۹۰. دنیا بیک روز است
 ۹۱. دنیا بیک روز است
 ۹۲. دنیا بیک روز است
 ۹۳. دنیا بیک روز است
 ۹۴. دنیا بیک روز است
 ۹۵. دنیا بیک روز است
 ۹۶. دنیا بیک روز است
 ۹۷. دنیا بیک روز است
 ۹۸. دنیا بیک روز است
 ۹۹. دنیا بیک روز است
 ۱۰۰. دنیا بیک روز است

معتشوقہ موافق مست و ایام بکا م	الکون نہ کنم نشاوت کے خود ہر شد
(۳۳۳)	رباعی
موجود حقیقی جسبہ انسان ہو د	برہنہم کے این سخن آساں ہو د
یک جرعد ازین شرابے غشے کش	تا خلق خدا پیش تو یکساں ہو د
(۳۳۵)	ایضاً
چوں نیست دریں زمانہ سوئے ز خرد	جز بے خرد از زمانہ بر سے بخورد
پیش آرازاں کہ او حسد را برد	تا بوی کہ زمانہ سوئے ما بر نگر د
(۳۳۶)	ایضاً
ہوئے خرابات ز رنداں خوش باد	در دامن زہد ز اہاں آتش باد
بس دلق بصد پارہ و آں صوف کہود	افگندہ ہریر پاسے در سے کش باد
(۳۳۷)	ایضاً
درد ہر کے بگلعداسے نہ رسید	تا بردش از زمانہ خار سے نہ رسید
در شانہ نگر کہ تا بصد شلخ نہ شد	دستش بسر زلف نگار سے نہ رسید
(۳۳۸)	ایضاً
در سر ہوس ہستاں چوں حورم باد	بر دست ہمیشہ آب انگورم باد
گویند مرا کہ این دست تو بہ دہاد	او خود بد ہر من نہ کنم دورم باد
(۳۳۹)	ایضاً
از آفتب عدم تخم مرا کاششتہ اند	از آتش عظم روح من فراشتہ اند
سرگشتہ چو باد می دوم گرد ہماں	تا خاک من از چہ جلے بردشتہ اند
(۳۴۰)	ایضاً
تو سے کہ بخواب مرگ سر باز نہند	تا حشر ز قال قیل خود باز رہند
تا کے گوئی خبر کے باز نہ داد	در بے خبری از چہ خبر باز دہند
(۳۴۱)	ایضاً

سہ جگہ ان زمانہ
 میں عقل سے کوئی غامزہ
 نہیں دیا اور ہر عمر کے
 کسا زمانہ سے کوئی تمنع
 نہیں ہوتا تو بخل کو دہیز
 نہ ہو عقل کو عقل پر
 لیکن ہر کمال نہ کیسی
 زمانہ پر ہم پر دم کہ
 سہ دماغیہ بیانی و
 گرد آہ سے سنجائی و
 دماغی بادہ سے
 ہمیشہ آہ سے و نشانی
 کے دامن میں
 و سوچنے کی گدڑی
 کہ نہ بچت منہ بولے
 کہ پیریں ہی بیکی
 تھے میرے اور
 تہم جو یہ کیا جواب
 ہم کا پانی و آبیہ
 از دہم کی

ہم کا پانی و آبیہ
 از دہم کی
 کو دین کی سیاحت
 کی طرح جہان سے حیرت
 پیریاہوں سے و نہیں
 پیری خاک کھاتے
 کی جیسی جی علی بابا

تو بہ کن از مے اگر ت مے باشد	صد تائب با و غات مے باشد
گل جامہ دران و بیلاں نعرہ زناں	در وقت چنین تو بہ روا کے باشد
(۳۴۲)	رباعی
تا یار شراب جانفزیم نہ دہر	صد بوسہ فلک بر سر و پا یم نہ دہر
گویند کہ تو بہ کن اگر وقت آید	چوں تو بہ کنم اگر خستد ایم نہ دہر
(۳۴۳)	ایضاً
کس را پس پردہ قضا را نہ شد	در ستر خستد اینج کس آگاہ نہ شد
ہر کس ز سر قیاس چیز سے گفتند	معلوم نہ گشت قصہ کوتاہ نہ شد
(۳۴۴)	ایضاً
یک نان بد و روزگر شود حاصل مرد	وز کوزہ شکستہ دم آب سرد
نامور کس دگر چہ را باید بود	یا خدمت چوں خودی چرا باید کرد
(۳۴۵)	ایضاً
چنداں بروا ین کہ دوئی برخیزد	اگر نیست دئی نہ ہر دی برخیزد
تو او نشوی و یک گرہ بند کنی	جلے بری کن تو توئی برخیزد
(۳۴۶)	ایضاً
بامے بکنار جو سے باید بود	از غصہ کنارہ جو سے باید بود
ایں نزہت عمر ما چو گل دور و زہت	خنداں بے تازہ رخ سے باید بود
(۳۴۷)	ایضاً
طبعم بمبہ بار و سے چو گل می خندد	دستم بمبہ با ساعنہ دل پیوند
از ہر جزئی نصیب خود بردم	زاں پیش کہ جزو ہا بکل پیوند
(۳۴۸)	ایضاً
تازہ ہر و سہرہ بر آسمانہ پدید	بہتر ز مے غسل کے ہیج ندید
من در عجبم ز مے فروشاں کلایشاں	بہ زانکہ فرو شد چہ خواہند خرید

۱۔ اگر ت مے
 ۲۔ تو بہ کن از مے
 ۳۔ گل جامہ دران و بیلاں
 ۴۔ نعرہ زناں
 ۵۔ تو بہ کن اگر وقت آید
 ۶۔ چوں تو بہ کنم اگر خستد ایم نہ دہر
 ۷۔ کس را پس پردہ قضا را نہ شد
 ۸۔ ہر کس ز سر قیاس چیز سے گفتند
 ۹۔ یک نان بد و روزگر شود حاصل مرد
 ۱۰۔ نامور کس دگر چہ را باید بود
 ۱۱۔ چنداں بروا ین کہ دوئی برخیزد
 ۱۲۔ تو او نشوی و یک گرہ بند کنی
 ۱۳۔ بامے بکنار جو سے باید بود
 ۱۴۔ ایں نزہت عمر ما چو گل دور و زہت
 ۱۵۔ طبعم بمبہ بار و سے چو گل می خندد
 ۱۶۔ از ہر جزئی نصیب خود بردم
 ۱۷۔ تازہ ہر و سہرہ بر آسمانہ پدید
 ۱۸۔ من در عجبم ز مے فروشاں کلایشاں
 ۱۹۔ بہتر ز مے غسل کے ہیج ندید
 ۲۰۔ بہ زانکہ فرو شد چہ خواہند خرید

۱۔ تو بہ کن از مے
 ۲۔ گل جامہ دران و بیلاں
 ۳۔ نعرہ زناں
 ۴۔ تو بہ کن اگر وقت آید
 ۵۔ چوں تو بہ کنم اگر خستد ایم نہ دہر
 ۶۔ کس را پس پردہ قضا را نہ شد
 ۷۔ ہر کس ز سر قیاس چیز سے گفتند
 ۸۔ یک نان بد و روزگر شود حاصل مرد
 ۹۔ نامور کس دگر چہ را باید بود
 ۱۰۔ چنداں بروا ین کہ دوئی برخیزد
 ۱۱۔ تو او نشوی و یک گرہ بند کنی
 ۱۲۔ بامے بکنار جو سے باید بود
 ۱۳۔ ایں نزہت عمر ما چو گل دور و زہت
 ۱۴۔ طبعم بمبہ بار و سے چو گل می خندد
 ۱۵۔ از ہر جزئی نصیب خود بردم
 ۱۶۔ تازہ ہر و سہرہ بر آسمانہ پدید
 ۱۷۔ من در عجبم ز مے فروشاں کلایشاں
 ۱۸۔ بہتر ز مے غسل کے ہیج ندید
 ۱۹۔ بہ زانکہ فرو شد چہ خواہند خرید

لے ساقی نہ لقا تو خوش خوش را	آسے در وہ کہ خاک می بایشد
(۲۵۷)	رباعی
سودا زده را باد پر و بال بود	مے پر رنج خاتون خرد و خال بود
ماه رمضان بادہ نخوردیم و گذشت برت	بائے شب عید زمره شوال بود
(۳۵۸)	ایضاً
بدخواہ کساں بیچ مقصد نرسد	یک ہر کند تا بخودش صد نرسد
من نیک تو خواہم و تو خواہی بدین	تو نیک نہ بینی و من بد نرسد
(۳۵۹)	ایضاً
سوئے تو دریں قوم چه کردی کہ خرد سپوی	دانش چه بری کہ ز تو دانش نخرند
سائے یکبار آب جویت نہ ہند	رونے صد بار آبرویت بہرند
(۳۶۰)	ایضاً
خرم دل آں کسے کہ معروف نہ شد	در حجبہ و دراعہ و در صوف نہ شد
بیم مرغ صفت بعرض پروانے کرد	در کج خرابہ جہاں بوقت نہ شد
(۳۶۱)	ایضاً
افسوس کہ سرمایہ زلفت بیرس شد	دزدست اجل بے جگر ہا خوں شد
کس نامدازاں جہاں کہ پرسم زئی	کا حوال مسافران عالم چوں شد
(۳۶۲)	ایضاً
فردا کہ نصیب نیک بختاں باشند	فسمے بہن رند پریشاں بخشند
مگر نیک آیم مرا از ایشاں شمرند	ور بہر باشم مرا بدیشاں بخشند
(۳۶۳)	ایضاً
آہنا کہ بکار عقل درمی کوشند	افسوس کہ جملہ گاؤں زمی دوشند
آں یہ کہ لباس اہلبی در پوشند	کا مرو ز بعقل تیرہ می نفروشند
(۳۶۴)	ایضاً

لے ساقی نہ لقا تو خوش خوش را
 شخص ہمیشہ خوش خوش رہے
 سودا زده را باد پر و بال بود
 سچے جوہر و نفیس ہوا
 ماه رمضان بادہ نخوردیم و گذشت برت
 معروف نہ ہوئی صبر و
 بدخواہ کساں بیچ مقصد نرسد
 جو پہنچنے پہلے پہل نہ
 من نیک تو خواہم و تو خواہی بدین
 شہو زما نہ نہیں ہوا نہ
 سوئے تو دریں قوم چه کردی کہ خرد سپوی
 دروغ میں کیا کیا معرشت
 سائے یکبار آب جویت نہ ہند
 بہتر نہیں پہنچا جیہد
 خرم دل آں کسے کہ معروف نہ شد
 سچے غیب میں غنوت
 بیم مرغ صفت بعرض پروانے کرد
 نہیں ہوا بلکہ ہمراہی
 فردا کہ نصیب نیک بختاں باشند
 حالت کا وہ ہوش پناہ
 مگر نیک آیم مرا از ایشاں شمرند
 بیخ نام مشہور کی ہوت
 افسوس کہ جملہ گاؤں زمی دوشند
 غلامانہ کہ ہوت یعنی آؤ
 آں یہ کہ لباس اہلبی در پوشند
 بلکہ کی زبان مقام میں چلا
 آہنا کہ بکار عقل درمی کوشند
 لے لے لے لے لے لے لے
 آں یہ کہ لباس اہلبی در پوشند
 روز دنیا سے دستا در دست
 افسوس کہ جملہ گاؤں زمی دوشند
 ہنگام میں تم سے منصف
 آہنا کہ بکار عقل درمی کوشند
 کے لیے ۲۰ کی

طبعم بر نماز و روزه چوں مایل شد	گفتم که مراد کلیم حاصل شد
افسوس که آن دستور با دلی شکست	و آن روزه به نیم جرعه مایل شد
(۳۶۵)	رباعی
هر چه که ساقیش بجاک افشانند	در دیده گرم آتش عشق نشانند
بجان اشرار داده می پنداری	آب که ز صد درد دست بردارند
(۳۶۶)	ایضا
چوں دست بدامن هوس می نرسد	جای بهر اددل کس می نرسد
در ده قدر در دکه حباب صافی	نیز شیشه فیروزه کس می نرسد
(۳۶۷)	ایضا
خطیکه ز رفته یار بر خاسته شد	تو فن نه بری که حسن و کاسته شد
در باغ رخس بهر تماشا گه جاں	گل بود و به سبزه نیز آراسته شد
(۳۶۸)	ایضا
خون ز دل افکار بردن می آید	ز دیده خونبار بردن می آید
گر خوں بکشد از مژه ام نیست عجب	زیرا که گل از خار بردن می آید
(۳۶۹)	ایضا
اندر ره عشق جسد صافان کردند	و اندر طلبش جمله بزرگان کردند
امروز شب روزه ز فردا این است	فردا اطلبان در غم فترت کردند
(۳۷۰)	ایضا
بر من قلم قضا چو بے من رانند	پس نیک بدش چه از من میدانند
بے من و امروز چو بے من تو	فردا بچشم حجب بد و رخ خوانند
(۳۷۱)	ایضا
دشمن که مرا بمیشد بد می بیند	حقا که نه از دوس خود می بیند
در آئینه درون خود می نگرد	و آن صورت مرده رنگ خود می بیند

سلا بنی گفتا
که اینی ناز و روزه که
بند بودی بول بری
ساری از دل بر اینی
مر افسوس که به خیال
بعل بنگار ایک بار
ایضا
بویک ادر است گوزن
بنی دزد ختم بود
همه در شکر
نیز بخت شکر
فکر زمین بگرد
کرته می اسی کو
کرته که سانی جو تله
نیز بین برین
بچه بویا افسوس
چو که ده خیر شکر
جان که بیک و دو
و غلبه نکات

رباعیات عمر خیام
در این کتاب
چهارصد و پنجاه
و یک رباعی
درج شده است

(۳۷۲)	رباعی	
نے جامہ عمر کہنے نو خواہد شد مے خور بس بود کوزه اندوہ مخور		نے ستر جہاں بکام تو خواہد شد کین کوزه چو بشکند بسو خواہد شد
(۳۷۳)	ایضاً	
بامردم نیک و بد سے باید بود مفتون معاش خود سے باید بود	پایہ	در بادید دیو و دوسے باید بود مغرور بفنل خود سے باید بود
(۳۷۴)	ایضاً	
رضین تو بامشک ختن بازی کرد بالے ترا بسر و نسبت کردم		بال لب تو روح د سازی کرد ز ان وز می سر سرافرازی کرد
(۳۷۵)	ایضاً	
زاں پیش کہ گویے زمن آگندہ شود لے یادہ سرانہ گور صراحی بردر		واجزے مریم پر آگندہ شود باشد کہ دل مردہ من زندہ شود
(۳۷۶)	ایضاً	
قسیم زمانہ مانہ آشفستہ باند افسوس کہ صد ہر معسنی دشتیق		با آنکہ ز صد گہر کے سفستہ باند از بخردی خلق ناگفتہ باند
(۳۷۷)	ایضاً	
آنانکہ کہستہ نیش موصوف اند گویند کہ شبلی و جیدیم ہم	وہو	دائم کف آبیہ دوناں موقوف اند شبلی نہ ولی در کرخی معروف اند
(۳۷۸)	ایضاً	
گر بادہ بکوبہ بر زنی رقص کند از بادہ مرا تو بہ چہ می فرمائی		ناقص بود آنکہ بادہ را نقص کند رویت کہ و تربیت شخص کند
(۳۷۹)	ایضاً	بادہ پر دیش جسم
یاران موافق ہمہ از دست شدند		در پاس جل یجاں یجاں پست شدند

۱۔ در جامہ عمر
چو پیاہ پیاہ بیاہ ہوگا
۲۔ در کوزه اندوہ مخور
۳۔ در بادید دیو و دوسے
۴۔ در مفتون معاش خود سے
۵۔ در بال لب تو روح د سازی
۶۔ در زان وز می سر سرافرازی
۷۔ در واجزے مریم پر آگندہ
۸۔ در باشد کہ دل مردہ من زندہ
۹۔ در قسیم زمانہ مانہ آشفستہ
۱۰۔ در افسوس کہ صد ہر معسنی
۱۱۔ در آنانکہ کہستہ نیش موصوف
۱۲۔ در گویند کہ شبلی و جیدیم
۱۳۔ در دائم کف آبیہ دوناں
۱۴۔ در شبلی نہ ولی در کرخی
۱۵۔ در ناقص بود آنکہ بادہ
۱۶۔ در رویت کہ و تربیت شخص
۱۷۔ در یاران موافق ہمہ از دست
۱۸۔ در در پاس جل یجاں یجاں پست

۱۔ در بادید دیو و دوسے
۲۔ در مفتون معاش خود سے
۳۔ در بال لب تو روح د سازی
۴۔ در زان وز می سر سرافرازی
۵۔ در واجزے مریم پر آگندہ
۶۔ در باشد کہ دل مردہ من زندہ
۷۔ در قسیم زمانہ مانہ آشفستہ
۸۔ در افسوس کہ صد ہر معسنی
۹۔ در آنانکہ کہستہ نیش موصوف
۱۰۔ در گویند کہ شبلی و جیدیم
۱۱۔ در دائم کف آبیہ دوناں
۱۲۔ در شبلی نہ ولی در کرخی
۱۳۔ در ناقص بود آنکہ بادہ
۱۴۔ در رویت کہ و تربیت شخص
۱۵۔ در یاران موافق ہمہ از دست
۱۶۔ در در پاس جل یجاں یجاں پست

غم خوردن پیوده کعبه دارد سود و خوش	کس چرخ فلک بے چو پاکشتی بود
پیکر کن قدح سے بکنم بر نہ زود و	تا نوش کنم کہ بود نیہا ہمسر بود
(۳۸۸)	رباعی
یکت جبرئیل سے ملک جہاں می ارزد	خشت سیر خم ہزار جہاں می ارزد
آں کہنہ کہ سب بے از و پاک کنند	حقاک ہزار طلسیاں می ارزد
(۳۸۹)	ایضاً
انکہ کہ نہاں عسیر بر کندہ شود	واجزہم ز یکدگر بر آگندہ شود
ورز انکہ صراحی کسند از گل ما	حائے کہ پیر از بادہ شکنی زندہ شود
لے جہاں صراحی از گل (۳۹۰) ساختہ	ایضاً
آں قوم کہ سجادہ پرستند خزانہ	زیرا کہ ہمزیر بار سالوس در اند
وین از ہمہ طرفہ تر کہ در دیرہ زہر پردہ	اسلام فروشند و ز کافر ہتر اند
(۳۹۱)	ایضاً
شاد ہیا کن کہ ای نہ آں خواہر بود غایت	جشم عہ در خاک نہاں خواہر بود
تو بادہ خورد و عنیم جہاں لچ مخور	خود غم خورد آنکہ در جہاں خواہر بود
(۳۹۲)	ایضاً
اسرار زل بادہ پرستان دانند	قد رے و جام تنگستان دانند
گر چشم تو حال من بداند نہ عجب	شک نیست کہ حال مستان دانند
(۳۹۳)	ایضاً
باسفلہ اتند و بے عقل و وقار	ز ہمار مخور بادہ کہ رنج آورد بار
بدستی و شور و عریہ در شب عیش	در دسر و عذر خود بیش روز شمار
(۳۹۴)	ایضاً
چوں نیست ترا جز آنکہ اوداد قرار	چندی ز پیے مراد دل بحب قرار
ہاں تا نہ ہی بر دل خود چندی بار	بگذشتن و گذشتن است آخر کار

۱۔ شریک ایک
 ۲۔ گوشت کو چھان کان
 ۳۔ ملک کے بل پر چڑھادو
 ۴۔ اینست جہاں شریک
 ۵۔ جہاں نہ کہتے ہیں وہ
 ۶۔ پیر بیان کی بل پر چڑھو
 ۷۔ وہ سانی پہلے پہلے
 ۸۔ جس جگہ شریک پہنچے
 ۹۔ کہ جہاں پہنچے پہنچے
 ۱۰۔ دیر از جہاں
 ۱۱۔ بزرگ کی جہاں
 ۱۲۔ فنی روال یا بار
 ۱۳۔ قوم کے مجاہد
 ۱۴۔ پارتی و دیو و فرشتے
 ۱۵۔ اسکا سکہ کا حکم
 ۱۶۔ نگاری و اور عجیب تر
 ۱۷۔ کہتے ہیں کہ زندہ کی نظر
 ۱۸۔ بی ہمداد اسلام فرد
 ۱۹۔ کائنات پر تیری

۱۔ ملک فوش بود
 ۲۔ دامن گذران بود
 ۳۔ پیر کا زندہ اور
 ۴۔ بر کائنات کی
 ۵۔ دین و دولت کا نام
 ۶۔ دل اور بیان کی زندگی
 ۷۔ قلم کی بیانی و کلام
 ۸۔ دین و دولت کا نام

ز تہار وریں سراپہ از روسے مجاز	چیزے نگزاری کہ نمی آئی باز
ہاں بر سر پاؤں و راہہ (۴۲۶) آزدنیاز	رباعی
رو بر سر فلک جہاں خاک انداز	مے میخورد و گرد و خیر ویاں سے تاز
چہ جاے عبادتست چہ جاے نماز	کز جسد رفتگاں کیے نامد باز
(۴۲۷)	ایضاً
ایضاً	شونڈگاں
ایں چہنخ کہ باکے نمی گوید راز	کشتہ بستم ہزار محمود وایانہ
مے خور کہ کس عمر دو بارہ نہ ہند	ہر کس کہ شد از جہاں نمی آید باز
(۴۲۸)	ایضاً
باتو بجز اباست اگر گویم راز	بہ زانکہ کہنم ہے تو بہ مخراب نماز
لے دل و لے آخر خلقال ہمہ تو	خواہی تو مرا بسوزد خواہی بنواز
(۴۲۹)	ایضاً
در کتم عدم خستہ بدم گشتی خیر	دار و بہان و در جہاں شور انگیز
داکتوں کہ بفرمان تو ام حیرانم	الفقتہ چناں دار کہ کج دار و مرینر
(۴۳۰)	ایضاً
بازی بدم پریدہ از عالم راز	تا بود کہ رسم من از شیبہ بفرانہ
ایجا چونیاںستم کے محرم راز	زاں در کہ در آدم مردوں فتم باز
(۴۳۱)	ایضاً
لے دل چہ حقیقت جہاں بہت مجاز	چندیں پہ خوری تو غم ازیں رنج دراز
تن را بقضا سپارد باد و رباز	کیں رفتہ قلم زہر تو ناید باز
(۴۳۲)	ایضاً
ایضاً	رنگ رنگ
وقت سحر است خیزے مایہ ناز	ز ملک ز ملک بادہ خور و جنگ نواز
کاہنسا کہ بجانید نیایشند دراز	وانما کہ شد نہ کس نمی آید باز
(۴۳۳)	ایضاً

طالعہ تہذیب
 غالب ہو کر گستاخ اگر خدایات
 ہی نہیں ہوسا لہذا نہ کوں نہ
 باتوں کا بہترین کہ خیر و شر
 عبادت میں یا نہ قبول خداوند
 وفاداری و وفا میں جہاں وہ خواہ
 عنایت کہیم اعتقاد تو ہی ہو
 ہی گوشتہ ہمیں پر ہو تو باغیان
 فتنہ فکرم و باک جہاں ہی جاوے
 بستی و شہوت و ہوس و کرب
 بیچ میں جہاں میں آیا و شہوت
 یہاں آنا ہو اگر اپنی حیران
 ہو رہا ہوں مجھ کو کیاں
 رکھ کر میں کج دار و مرینر
 کی دار و مرینر یا حکم کا فوق
 ہوئے میں کیا یہ تھا جو عالم
 کے اوپر کیاں ایتنا اور کیسی
 غرض غایت نہیں کہ شاید
 بندی تک پہنچ سکوں مگر

نہیں دیکھیں کہ کون کون
 جہاں اس دور واپس
 ۵۵۵ لے دل جہاں
 حقیقت میں مجاہد و شہید
 بنی کی زندگی میں
 نچ و از کا حکم
 جو چیز کو کہنا چاہو

ما یتم فتاده روز و شب در تگ و تاز	بر خیره نهاده رفته در شب فراز
نه بچ ره آورده بحسب زنج و گره	نه بچ پس افکنده بحسب ز راه دراز
(۳۳۴)	رباعی
لے مرد ہنرمند نگہ بر تر خیز	واں کو دک خاک بیز را گو بر خیز
وانگاہ بگویش کہ بغفلت ہے بر	مغیر سر کیتباد و چشم پر درین
(۳۳۵)	ایضاً
ما عاشق و اشتہ مستیم امروز	در کوے بتاں بادہ پر مستیم امروز
از ہستی خویشین بکے رستہ	پیوستہ بجراب استیم امروز
(۳۳۶)	ایضاً
کردیم دگر شیوہ رندی آغاز	تکبیر ہی ز نسیم بد بچ شانہ
ہر جا کہ پیالہ است مارا بینی	گردن چو صراحی ہوے او کردہ دراز
(۳۳۷)	ایضاً
بودی کہ نبودت بخورد خواب نیاز	کردن نیاز مندست این چارہ نیاز
ہر یک بتو انخپ داد بستاند نیاز	تا باز چناں شوی کہ بودی ز آغاز
(۳۳۸)	ایضاً
معتوق کہ ہمیش چو غم باد دراز	امروز تطفے بہو کر و آغناز
بر چشم من انداخت سے چشم رفت	یعنی کہ نکوی کن و در آب انداز
(۳۳۹)	ایضاً
از عمر تو چونکہ می ترا شد شبے روز	مگذار کہ بر تو خاک باشد شبے روز
روز و شب خویش را بشادی گذران	لے بسکہ نباشی تو و باشد شبے روز
(۳۴۰)	ایضاً
بر رے گل زار بفتاب است ہنوز	در طبع دم میل شراب است ہنوز
در خوب مروجہ وقت خواب است ہنوز	جانا سے خور کہ آفتاب است ہنوز

لے کیسہ

وقت تھا کہ تو مکانے

چینے سونے کا بنا رہا

نہیں تھا اگر تھج کو ان

چاہتا ہوں ان چیزوں

کا بنا رہتا ہوں اور یہ

نکلتا ہے کہ عینا صبر

ہی ہوئی عاقبتوں کو تھج

بھروا میں سے بچے اور

تو یہاں عادی رہا

ہم کو یہاں بگاڑتے رہا

تو میری عمر کو کم کر رہا

لہذا تو اتنی ملکیت ہو

کہ برفیقہ دہن میری خاک پر

غلام ہوئی یعنی اگر کسی

اجازت نہ لے لیں روز و شب

کو فانی ہی گزاریں گی

بہشت یا جہنم کیا ہوگا

نہیں ہنوز

رباعی	(۳۴۲)
وز نا اهلان هزار فرسنگ گریز ور نوش رسدند دست نا اهل گریز	بامردم پاک اصل و عاقل آمیز گر ز هر دهر ترا خردمند بنوش
ایضا	(۳۴۳)
آرامسته بسنبل عنبر بسین این حکم چنان بود که کج دار و مرین	یارب تو حال آن ره مسر انگیز پیش حکم همی کنی که در دس منکر
ایضا	(۳۴۴) ث
فرموده و امر کرد که دس بگیر در مانده جهانیاں که کج دار و مرین	حکمی که از و محال باشد پر میر انگاه میان امر و نهیش عا حیر
ایضا	(۳۴۵)
ما لعبتک انیم و فلک لعبت یا ز رفتم بصندوق عدم یک یک یا ز	از دس حقیقتی نه از دس مجاز باز بچسپ همی کنیم بر نطع وجود
ایضا	(۳۴۶)
کو در رفتن بیاد بودی همرا ز شد عاقبتش نصیب ندان گرا ز	افسوس از پس سگ کج پر تک و تاز از بسکه دلش بستخوان مال بود
ایضا	(۳۴۷)
تا با تو بگوید از پس پرده راز بازیکچه بود نماز بے صدق و نیاز	رفتند در رفتگاں کی نایر باز کارت ز نیاز می کشاید نه نماز
ایضا	(۳۴۸)
تاز و طلسم واسطه غم سردراز غمش چو تو بوده ام می با من ساز	لب برب کوزه بر دم از غایت آرز با من بزبان حال می گفت این آرز
ایضا	(۳۴۹)
دانی که چه دشت می بود روح افروز	لے بر همه ستر این عالم فیروز

۱. ناصحانه رباعی
 ۲. بکشتن بر عقلند و در دین
 ۳. دینی اگر در مالان
 ۴. کون در بهار
 ۵. اگر عقلند بهر
 ۶. نوره پس اند نا اهل
 ۷. اجماع از شرین
 ۸. دس و اس
 ۹. بیکی استا هون
 ۱۰. حقیقتی بر هر
 ۱۱. شکر است عجب
 ۱۲. بین جنست تا فاش و کمال
 ۱۳. جاتا بهر نفس جود
 ۱۴. تا نشکر سبب بیاد
 ۱۵. ایا نیا تا نشکر
 ۱۶. تو چه صندقی
 ۱۷. پیا پیایی
 ۱۸. لے ستر این عالم
 ۱۹. بیجا پیایی
 ۲۰. بیجا پیایی
 ۲۱. بیجا پیایی
 ۲۲. بیجا پیایی
 ۲۳. بیجا پیایی
 ۲۴. بیجا پیایی
 ۲۵. بیجا پیایی
 ۲۶. بیجا پیایی
 ۲۷. بیجا پیایی
 ۲۸. بیجا پیایی
 ۲۹. بیجا پیایی
 ۳۰. بیجا پیایی

۱. بیجا پیایی
 ۲. بیجا پیایی
 ۳. بیجا پیایی
 ۴. بیجا پیایی
 ۵. بیجا پیایی
 ۶. بیجا پیایی
 ۷. بیجا پیایی
 ۸. بیجا پیایی
 ۹. بیجا پیایی
 ۱۰. بیجا پیایی
 ۱۱. بیجا پیایی
 ۱۲. بیجا پیایی
 ۱۳. بیجا پیایی
 ۱۴. بیجا پیایی
 ۱۵. بیجا پیایی
 ۱۶. بیجا پیایی
 ۱۷. بیجا پیایی
 ۱۸. بیجا پیایی
 ۱۹. بیجا پیایی
 ۲۰. بیجا پیایی

یکشنبه در دو شنبه و سه شنبه و چهار	پنجشنبه و آدینه و شنبه و شنبه روز
(۴۴۹)	رباعی
می پرسیدی که چیست این نقش مجاز	گر برگردیم حقیقتش هست دراز
نقش است پدید آمده از دریائی	و انگاه شده بقعر آس دریا باز
(۴۵۰)	ایضا
لے واقف اسر ضمیر بم کس	در حالت عجز دستگیر همه کس
یارب تو مرا توبه ده و عذر پذیر	لے توبه ده و عذر پذیر همه کس
(۴۵۱)	ایضا
آغاز رواں گشتن این زری طاس	و انجام خرابی چنین نیک طاس
دانه نمی شود بمبیا ر عقول	سجده نمی شود بمقیاس قیاس
(۴۵۲)	ایضا
از حادثه زماں آید پیرس	و ز هر چه رسد چو نیست پاینده پیرس
این بکرمه نقد را غنیمت می داں	از رفته بیندیش و ز آئنده پیرس
(۴۵۳)	ایضا
لے چرخ خیس خس روں پر و خس	هرگز نه روی تو بر مراد دل کس
چرخانلکا ترا بهیں عادت لبس	ناکس تو کس کنی و کس را ناکس
(۴۵۴)	ایضا
مرغی دیرم شسته بر بانه طیرس	در پیش نهاده کله و کیک و کس
با کله ہی گفت که افسوس افسوس	کو بانگ جرهما و کجا نعره کوس
(۴۵۵)	ایضا
خیام اگر باده پرستی خوش باش	باده ده مرغی اگر شستی خوش باش
چون ماقبت کار جهان نیستی است	آں کار که نیستی چو هستی خوش باش
چون کار نیست خواهی (۴۵۶) بودن	ایضا

این تو و مصیبت
 از پیش مجاز و کلام
 سمون تو و بی بی شان
 عمر غصه که بهر
 می نشستی بهر جور
 در این مجانبه
 آسان خطا که کفر
 سبب عجز و کفر
 که نایز کلام و بی بی
 عادت که توانا و کفر
 عین و لاف و کفر
 دینار و کفر
 دین کی یک عادت
 یک پیرا کین و کفر
 یک کلام و کفر
 کلامی که کفر
 آواز و کفر
 یک کلام و کفر

تا چند کنم عرض نالدانی خویش	بگرفت دل من از پریشانی خویش
ز تار مغانه بر میان خواهم بست	دانی ز چه از تنگ مسلمانان خویش
(۳۵۷)	رباعی
جلستم است که عقل آفرین میزندش	صد بوسه ز مهر بر جبین می زندش
این کوزه گرد هر چش جابم لطیف	می سازد و باز بر زمین می زندش
(۳۵۸)	ایضاً
از نامرمان زد مکن چسوده خویش	وز آمد با آب مکن زهره خویش
بردار ز دنیا س دنی بهره خویش	ز آن پیش که دهر بر کشد بهره خویش
(۳۵۹)	ایضاً
باروی بگو شراب روشن درکش	بادوست دل ز جفا دشمن درکش
با ساده نخ نشین بگذران خویش	پیراهن کبر و هستی زتن درکش
(۳۶۰)	ایضاً
بگذار دلا و سوسه عقل معاش	از هستی خویش تن ببر چون ادب باش
در بزم قلم در آن معنی بنشین	آزاده شو و شراب نوش و خوش باش
(۳۶۱)	ایضاً
ای دل مطلب دیگران محرم خویش	خوش باش بهر درون مرهم خویش
تنها بنشین و خویشتن خور غم خویش	ارهم دست آرزو کند همدم خویش
(۳۶۲)	ایضاً
مگر چه حرم مست دماش می نوش	بالغم و چنگ صبح و شامش می نوش
جاس می ز می لعل گرت دست دهر	یک قصه را مکن تماش می نوش
(۳۶۳)	ایضاً
مهرست ز میخانه گذر کردم دوش	پیرست دیدم نمی سبوی بردوش
گفتم ز خدا شرم نداری لای پیر	گفتا گرم از خدا مست می نوش خموش
	زوباره نوش

سلا ای بابام
که عقلی ای تو بخت کردی
بگو از غم دست ببرد
ای پشانی سبکبانی بدی
معلوم نیست که کوزه گر
دیر این صفت جابم که
مکون بنای اندر کون
و نه ای «سلا» دهم
با غم بینی پیری خنجر
چرا زوغیر سلا
ای دل دوسری ذات
کویا چه دست بجهت
ایچه در داو و ایچه سرجه
نخود می خوش رو
هریک بیچ و بر اینا تخم
کما اگر بهر کسی تشا به
نخود کویا چه دست
بید ایباری آبی

(۴۶۴)	رباعی	ایام شباب رفت و حسیل و حشمتش این قامت بچو تیر من گشته کماں
(۴۶۵)	ایضاً	تلخ است مرا عیش و شکر چشمتش زده کرده ام از عصا و خوشی و کشتش
(۴۶۶)	ایضاً	من قوت دل و قوت و خوش خواهم مے را که خضر نجسته دارد پاسش
(۴۶۷)	ایضاً	بگر فتن مرا عشق بکاس خوش خوش القصد چنان سوخت لم از غم او
(۴۶۸)	ایضاً	من خود ز غم خویش و تمیدی خویش لے چرخ مرا کش به بدستی خویش
(۴۶۹)	ایضاً	غم چند خوری ز کار نا آمده پیش خوش باش و جهاں تنگ کن بد خویش
(۴۷۰)	ایضاً	پندی دهمت اگر بن دری گوش عقبه همه وزه است دنیا یک دم
(۴۷۱)	ایضاً	یک یک نهرم من گنه ده ده بخش از باد هوا آتش کین را مفسد بخش
(۴۷۲)	ایضاً	در کار گئی کوزه گری بدم دوش دیدم دو هنر کوزه گویا و خموش

عشق من
بعد کینے کا کینے کا
سیا اور عجب سے کہا کہ اب
نہیں آجیاد میں جا بیتی پیا
خود کی کو چھوٹے الفت
میر دل غمت ایسا جلا گیا کہ
تو آتش ہیزم جیو
اور ہیزم آتش بیچے ہو کر
جی نہیں رہے آہ
بہی بولی بوجہ
کچھ بھلا ہوا ہو
وہم کی بلندی مرانی
بہی پورنگر کی پری
بہی منگی سا کہ پڑ
بہی مٹی سے ٹول رہا
ہوں فیگار بھگت کو رنڈ
خود نیادی
بہی بھگت کو ایک نصیحت کہ
ہوں خدا کی عبادت

ایک
بہی بولی
بھگت کو دینا
بھگت کو دینا
بھگت کو دینا
بھگت کو دینا
بھگت کو دینا
بھگت کو دینا

ہر ایک بزبان حال با من گفتند	کو کوزہ گرد کوزہ خورد کوزہ فروش
ہر ایک کے کوزہ پر (۴۶۲) خردش	رباعی
تا دیک بقیات من و ندر جوش	در کاسہ خوشدلی کنم در دست نوش
اے کوزہ گرد از گلم اگر کوزہ کنی	آں کوزہ بجز بے فروشاں مفروش
(۴۶۳)	ایضاً
آں سے کہ حیات جاودانیت بنوش	سرمایہ لذت جوانیت بنوش
سوزندہ چو آتش است لیکن نماد	سازندہ چو آب زندگانیت بنوش
(۴۶۴)	ایضاً
ہفتاد و دو ملت ندردیں کم و بیش	از ملتہا عشق تو دارم در پیش
چہ کفر و چہ اسلام و چہ طاعت چہ گناہ	مقصود توئی بہانہ بردار از پیش
(۴۶۵)	ایضاً
مے در قدر صاف کہ بانیت لطیف	در کالبد شیشہ روانیت لطیف
لائق نبود بیچ گراں ہمدم من	جز ساغر و بادہ کاں گرانیت لطیف
(۴۶۶)	ایضاً
ہاں صبح دمید دامن شیشہ چاک	بر خیز و صبوح کن چرائی غناک
مے نوش ہلا کہ صبح بسیار و مد	اور مے بکا کردہ دیار مے بخاک
ڈا (۴۶۷)	ایضاً
رہے کہ منزہ است از آلائش پاک	ہمان تو آمدہ است در عالم خاک
مے وہ تو بہ بادہ صبوحی ہمدش	زاں پیش کہ گوید انعم اللہ مساک
(۴۶۸)	ایضاً
بس پیر ہن عمر کہ ہر شب فلاک	بر دوختہ و گرد گرد بیانش چاک
ہر روز بے زمانہ شاد و غناک	از آب پرورد فرو برد بخاک
(۴۶۹)	ایضاً

کوزہ
آئینہ ذی کبر
حیات جاودانی بنوش
اور مے بکا کردہ
چون حاصل ہو جو
ہر ایک کی طرح بجا نوال
ہو اور آئینہ زندگانی کی
ہر سازگار ہو مے
آسمان ہر آن کو برین
چون عمر سچا اور
چون جو پاک کر دیا جو
آسمان ہر روز بے
خوش و غناک و حور
کروانی سے نکالنا اور
چاک میں ات جو
عبد باری جیسی

گر صلح نیا بم ز فلک جنگ اینک	در نام نگو نباشد م جنگ اینک
بام سے لعل ارغوان رنگ اینک	آنکس کہ نمی خورد سر و رنگ اینک
(۲۸۰)	رباعی
سے چرخ فلک ناں شناسی نہ نک	پوستہ مرا برہنہ سازی چو سمک
از چرخ زنی در شخص پشیدہ شود	پس چرخ زنی باز توے چرخ فلک
(۲۸۱)	ایضاً
تا کے ز جفا ہاے توے چرخ فلک	از بہر خداجو رکن آہستہ ترک
من سوختہ ام تمام و ہر لحظہ تو نیز	بر سوختہ سے پراگنی سودہ نک
(۲۸۲)	ایضاً
از آتش سحر تخی داری پاک	وز آب ذامت نشدی ہرگز پاک
چوں باد اجل چراغ عمرت بکشد	ترسم کہ ترا ز رنگ نپذیرد خاک
(۲۸۳)	ایضاً
گر گل بود نصیب باخار اینک	در نوری رسد بانار اینک
در خروست و خانقاہ و شیخی نبود	ناقوس کلیسا و ز تار اینک
(۲۸۴)	ایضاً
خیال ہم زمانہ از کے دارد رنگ	کو در غم ایام نشیند دل تنگ
سے خور تو در آگینہ بانالہ جنگ	زاں پیش کہ آگینہ آید بہر شک
(۲۸۵)	ایضاً
چند از غم و غصہ جہاں قال قال	در خیر و بشاردی گذرں مالا حال
از سبزہ چو شدرے زمیں میل امیل	در کش سے حاصل از قدح مال مال
(۲۸۶)	ایضاً
بگذار دلا و موسکری محال	در کش قدح بادہ و بکندہ ز طلال
آزاد شود و مجرود بادہ پرست	تا مرد شوی رسی بسر حکمال

۱۔ در فلک
 ۲۔ فلک سے لعل ارغوان
 ۳۔ چرخ فلک
 ۴۔ چرخ فلک
 ۵۔ چرخ فلک
 ۶۔ چرخ فلک
 ۷۔ چرخ فلک
 ۸۔ چرخ فلک
 ۹۔ چرخ فلک
 ۱۰۔ چرخ فلک
 ۱۱۔ چرخ فلک
 ۱۲۔ چرخ فلک
 ۱۳۔ چرخ فلک
 ۱۴۔ چرخ فلک
 ۱۵۔ چرخ فلک
 ۱۶۔ چرخ فلک
 ۱۷۔ چرخ فلک
 ۱۸۔ چرخ فلک
 ۱۹۔ چرخ فلک
 ۲۰۔ چرخ فلک
 ۲۱۔ چرخ فلک
 ۲۲۔ چرخ فلک
 ۲۳۔ چرخ فلک
 ۲۴۔ چرخ فلک
 ۲۵۔ چرخ فلک
 ۲۶۔ چرخ فلک
 ۲۷۔ چرخ فلک
 ۲۸۔ چرخ فلک
 ۲۹۔ چرخ فلک
 ۳۰۔ چرخ فلک
 ۳۱۔ چرخ فلک
 ۳۲۔ چرخ فلک
 ۳۳۔ چرخ فلک
 ۳۴۔ چرخ فلک
 ۳۵۔ چرخ فلک
 ۳۶۔ چرخ فلک
 ۳۷۔ چرخ فلک
 ۳۸۔ چرخ فلک
 ۳۹۔ چرخ فلک
 ۴۰۔ چرخ فلک
 ۴۱۔ چرخ فلک
 ۴۲۔ چرخ فلک
 ۴۳۔ چرخ فلک
 ۴۴۔ چرخ فلک
 ۴۵۔ چرخ فلک
 ۴۶۔ چرخ فلک
 ۴۷۔ چرخ فلک
 ۴۸۔ چرخ فلک
 ۴۹۔ چرخ فلک
 ۵۰۔ چرخ فلک
 ۵۱۔ چرخ فلک
 ۵۲۔ چرخ فلک
 ۵۳۔ چرخ فلک
 ۵۴۔ چرخ فلک
 ۵۵۔ چرخ فلک
 ۵۶۔ چرخ فلک
 ۵۷۔ چرخ فلک
 ۵۸۔ چرخ فلک
 ۵۹۔ چرخ فلک
 ۶۰۔ چرخ فلک
 ۶۱۔ چرخ فلک
 ۶۲۔ چرخ فلک
 ۶۳۔ چرخ فلک
 ۶۴۔ چرخ فلک
 ۶۵۔ چرخ فلک
 ۶۶۔ چرخ فلک
 ۶۷۔ چرخ فلک
 ۶۸۔ چرخ فلک
 ۶۹۔ چرخ فلک
 ۷۰۔ چرخ فلک
 ۷۱۔ چرخ فلک
 ۷۲۔ چرخ فلک
 ۷۳۔ چرخ فلک
 ۷۴۔ چرخ فلک
 ۷۵۔ چرخ فلک
 ۷۶۔ چرخ فلک
 ۷۷۔ چرخ فلک
 ۷۸۔ چرخ فلک
 ۷۹۔ چرخ فلک
 ۸۰۔ چرخ فلک
 ۸۱۔ چرخ فلک
 ۸۲۔ چرخ فلک
 ۸۳۔ چرخ فلک
 ۸۴۔ چرخ فلک
 ۸۵۔ چرخ فلک
 ۸۶۔ چرخ فلک
 ۸۷۔ چرخ فلک
 ۸۸۔ چرخ فلک
 ۸۹۔ چرخ فلک
 ۹۰۔ چرخ فلک
 ۹۱۔ چرخ فلک
 ۹۲۔ چرخ فلک
 ۹۳۔ چرخ فلک
 ۹۴۔ چرخ فلک
 ۹۵۔ چرخ فلک
 ۹۶۔ چرخ فلک
 ۹۷۔ چرخ فلک
 ۹۸۔ چرخ فلک
 ۹۹۔ چرخ فلک
 ۱۰۰۔ چرخ فلک

۱۔ چرخ فلک
 ۲۔ چرخ فلک
 ۳۔ چرخ فلک
 ۴۔ چرخ فلک
 ۵۔ چرخ فلک
 ۶۔ چرخ فلک
 ۷۔ چرخ فلک
 ۸۔ چرخ فلک
 ۹۔ چرخ فلک
 ۱۰۔ چرخ فلک
 ۱۱۔ چرخ فلک
 ۱۲۔ چرخ فلک
 ۱۳۔ چرخ فلک
 ۱۴۔ چرخ فلک
 ۱۵۔ چرخ فلک
 ۱۶۔ چرخ فلک
 ۱۷۔ چرخ فلک
 ۱۸۔ چرخ فلک
 ۱۹۔ چرخ فلک
 ۲۰۔ چرخ فلک
 ۲۱۔ چرخ فلک
 ۲۲۔ چرخ فلک
 ۲۳۔ چرخ فلک
 ۲۴۔ چرخ فلک
 ۲۵۔ چرخ فلک
 ۲۶۔ چرخ فلک
 ۲۷۔ چرخ فلک
 ۲۸۔ چرخ فلک
 ۲۹۔ چرخ فلک
 ۳۰۔ چرخ فلک
 ۳۱۔ چرخ فلک
 ۳۲۔ چرخ فلک
 ۳۳۔ چرخ فلک
 ۳۴۔ چرخ فلک
 ۳۵۔ چرخ فلک
 ۳۶۔ چرخ فلک
 ۳۷۔ چرخ فلک
 ۳۸۔ چرخ فلک
 ۳۹۔ چرخ فلک
 ۴۰۔ چرخ فلک
 ۴۱۔ چرخ فلک
 ۴۲۔ چرخ فلک
 ۴۳۔ چرخ فلک
 ۴۴۔ چرخ فلک
 ۴۵۔ چرخ فلک
 ۴۶۔ چرخ فلک
 ۴۷۔ چرخ فلک
 ۴۸۔ چرخ فلک
 ۴۹۔ چرخ فلک
 ۵۰۔ چرخ فلک
 ۵۱۔ چرخ فلک
 ۵۲۔ چرخ فلک
 ۵۳۔ چرخ فلک
 ۵۴۔ چرخ فلک
 ۵۵۔ چرخ فلک
 ۵۶۔ چرخ فلک
 ۵۷۔ چرخ فلک
 ۵۸۔ چرخ فلک
 ۵۹۔ چرخ فلک
 ۶۰۔ چرخ فلک
 ۶۱۔ چرخ فلک
 ۶۲۔ چرخ فلک
 ۶۳۔ چرخ فلک
 ۶۴۔ چرخ فلک
 ۶۵۔ چرخ فلک
 ۶۶۔ چرخ فلک
 ۶۷۔ چرخ فلک
 ۶۸۔ چرخ فلک
 ۶۹۔ چرخ فلک
 ۷۰۔ چرخ فلک
 ۷۱۔ چرخ فلک
 ۷۲۔ چرخ فلک
 ۷۳۔ چرخ فلک
 ۷۴۔ چرخ فلک
 ۷۵۔ چرخ فلک
 ۷۶۔ چرخ فلک
 ۷۷۔ چرخ فلک
 ۷۸۔ چرخ فلک
 ۷۹۔ چرخ فلک
 ۸۰۔ چرخ فلک
 ۸۱۔ چرخ فلک
 ۸۲۔ چرخ فلک
 ۸۳۔ چرخ فلک
 ۸۴۔ چرخ فلک
 ۸۵۔ چرخ فلک
 ۸۶۔ چرخ فلک
 ۸۷۔ چرخ فلک
 ۸۸۔ چرخ فلک
 ۸۹۔ چرخ فلک
 ۹۰۔ چرخ فلک
 ۹۱۔ چرخ فلک
 ۹۲۔ چرخ فلک
 ۹۳۔ چرخ فلک
 ۹۴۔ چرخ فلک
 ۹۵۔ چرخ فلک
 ۹۶۔ چرخ فلک
 ۹۷۔ چرخ فلک
 ۹۸۔ چرخ فلک
 ۹۹۔ چرخ فلک
 ۱۰۰۔ چرخ فلک

بہشت کے علم و عمل کا کوئی جزئی نہیں ہے اگر کام کا کوئی جزئی نہ ہو تو اس کا کوئی جزئی نہ ہو
 بعد ازاں جو کہ تیرے ہی ہوتے ہیں ان کو جو ان کے ہیں ان کے ہیں
 باغی نہیں ہے اس کے ساتھ ہی ہے
 فتنہ بھی نہیں ہے اس کے ساتھ ہی ہے
 ساتھ ہی ہے اس کے ساتھ ہی ہے
 بارگاہِ زہرا سے اس کے ساتھ
 ساری کریمہ جو بھی ہے اس کے ساتھ
 لائقِ حیدر و سید ہے اس کے ساتھ
 شراب بھی نہیں ہے اس کے ساتھ
 بنیغہ کے بارے میں تو خود ہے
 شیشے کے قلعے میں نذر گات
 چرخِ بیکار کے آستان پر
 تاشہ شکلات کو آستان پر
 اگر وہ جلد کی تیرے کوئی تیرے
 تاشہ شکلات کو آستان پر

(۲۸۷)	رباعی
اس صورت کون جملہ نقش ہے خیال نہیں قبح بادہ نوش و خوش باش	عارف نبود ہر کہ نداند این حال فارغ شوازیں نقش و خیالات محال
(۲۸۸)	ایضاً
چوں باد بزلت اور سیدن مشکل گفتند بدیدہ رستے او نتوان دید	وذا سب نقش عناں کشیدن مشکل گردیدہ ماست دیدہ دیدن مشکل
(۲۸۹)	ایضاً
مے خور کہ نہ علم دست گیر نہ عمل آں طائفہ کہ ادخری سے بخورند	الاکرم در حمت حق عز و جہل از جملہ انعام شمار سے احوال
(۲۹۰)	ایضاً
بامسرور قدے تازہ تر از خرمن گل زاں پیش کہ ناگہ شود از گرجا گشت اجل	از دست مدہ جام سے و دامن گل پیرا من عمر تو چو پیرا من گل
(۲۹۱)	ایضاً
تا کہ ز اہر حدیث رانی زانزل مے خور کہ شراب نابے انیسیت بدل	بگذشت زاندا زہ این علم و عمل ہر مشکل بلا شراب گرداند جہل
(۲۹۲)	ایضاً
مے برکت من نہ و برآور غفلت بے نذر اگر رو بڑے سے خوردن	بانقرہ عنذ لب و سوت لب و لب مے در سر شیشہ ہا مکرے قفلت
(۲۹۳)	ایضاً
از جرم حنیض خاک تا اوج زحل بیرون تبسم ز بندہ ہر مکر و حیل	کردم ہمہ مشکلات گردوں را حل ہر بند کشادہ شد مگر بند اجل
(۲۹۴)	ایضاً
اسرار حقیقت نشود حل بسواں نے نیز ہر باضن نعمت و مال	

۵۵ حنیض حنیض حنیض
 ۵۶ حنیض حنیض حنیض
 ۵۷ حنیض حنیض حنیض
 ۵۸ حنیض حنیض حنیض
 ۵۹ حنیض حنیض حنیض
 ۶۰ حنیض حنیض حنیض
 ۶۱ حنیض حنیض حنیض
 ۶۲ حنیض حنیض حنیض
 ۶۳ حنیض حنیض حنیض
 ۶۴ حنیض حنیض حنیض
 ۶۵ حنیض حنیض حنیض
 ۶۶ حنیض حنیض حنیض
 ۶۷ حنیض حنیض حنیض
 ۶۸ حنیض حنیض حنیض
 ۶۹ حنیض حنیض حنیض
 ۷۰ حنیض حنیض حنیض
 ۷۱ حنیض حنیض حنیض
 ۷۲ حنیض حنیض حنیض
 ۷۳ حنیض حنیض حنیض
 ۷۴ حنیض حنیض حنیض
 ۷۵ حنیض حنیض حنیض
 ۷۶ حنیض حنیض حنیض
 ۷۷ حنیض حنیض حنیض
 ۷۸ حنیض حنیض حنیض
 ۷۹ حنیض حنیض حنیض
 ۸۰ حنیض حنیض حنیض
 ۸۱ حنیض حنیض حنیض
 ۸۲ حنیض حنیض حنیض
 ۸۳ حنیض حنیض حنیض
 ۸۴ حنیض حنیض حنیض
 ۸۵ حنیض حنیض حنیض
 ۸۶ حنیض حنیض حنیض
 ۸۷ حنیض حنیض حنیض
 ۸۸ حنیض حنیض حنیض
 ۸۹ حنیض حنیض حنیض
 ۹۰ حنیض حنیض حنیض
 ۹۱ حنیض حنیض حنیض
 ۹۲ حنیض حنیض حنیض
 ۹۳ حنیض حنیض حنیض
 ۹۴ حنیض حنیض حنیض
 ۹۵ حنیض حنیض حنیض
 ۹۶ حنیض حنیض حنیض
 ۹۷ حنیض حنیض حنیض
 ۹۸ حنیض حنیض حنیض
 ۹۹ حنیض حنیض حنیض
 ۱۰۰ حنیض حنیض حنیض

تا جاں نہ کنی خون نخوری نخبہ سال	از قال ترارہ نہ نہایت بجال
(۴۹۵)	رباعی
لے دل مشنو نصیحت اہل میل	کز بادہ ناب عقل دیں است غل
اگر راحت جان و قوت وحت باید	مے نوش بہ بوستان بگلیا نگ غزل
(۴۹۶)	ایضاً
در سرگندہ سچ سودے محال	مے خورم بہر سالہ ساغر مال
باد ختر ز نشیں و عیشے می کن	دختر بخت لال بہ کہ مادر بجلال
(۴۹۷)	ایضاً
کس خلد و جیم را ندید است لے دل	کو کس کہ ازاں جہاں سید است دل
امید ہراس با بجز نیست کز ن	دش جز نام و نشانے نہ پدید است دل
(۴۹۸)	ایضاً
تا کے ز جفاے ہر کے تنگ کشیم	کشم و زنا کس رزگار نیز تنگ کشیم
خوش باش کہ ایام ترا و تح گذشت	عید ست بیاتامے گھر تنگ کشیم
(۴۹۹)	ایضاً
ایزد چو خواست آنچه من خواستہ ام	کے گرد و راست آنچه من خواستہ ام
اگر جلد عیوب است کہ تو خواستہ است	بس جلد خفاست آنچه من خواستہ ام
(۵۰۰)	ایضاً
ز غناق کردگار و زرب رسم	نہید شو بجرم و عشیان خطیم
اگر مست و خراب بودہ باشی امروز	فرد بخشد بد استخواناے رسم
(۵۰۱)	ایضاً
اگر من گنہ رس نہ میں کردہ ستم	عفو تو امید است کہ گیر د ستم
گفتہ کہ بد و نہ عجز دست گیرم	عاجز تر نہ زیں مجواہ کہ انول ستم
(۵۰۲)	ایضاً

لے دل
 بخت و دوزخ کو
 مے نے نہیں دیکھا نہ
 کوئی داک تباہیں
 چو کہ ہوا کا سیدار
 ہوا ہر س من خیر
 ہر جہاں نہ صحت
 نامہ چارہ سنا کہ
 مے جو کچھ کہیں نہ
 پیا اور میں نہ پیا
 اگر نہ لگا پیا ہوا میں کو
 تو اس کا کوئی اثر نہیں
 نہ ملتا اگر وہ سب
 سو اسے جو کچھ کہیں نہ
 پیا اور وہ جو کچھ کہیں نہ
 پیا اور وہ جو کچھ کہیں نہ
 اور اس کا کوئی اثر نہیں
 نہ ملتا اگر وہ سب

	ارباعی	(۵۱۰)
دزمنت ہرناکس و کس وارستم من وانم واد چنانکہ ہستم ہستم		بر خود در کام و آرزو بدستم گر صوفی مسجدم و گر را بسب ویر
	ایضا	(۵۱۱)
یا ایں رہ خو بخوار بخور و بخور دم من خود کہ ہدم کجا ہدم کے بودم		تا ظن نبری کہ من بخور و بخور دم چوں بد حقیقت مرا از دس بود
	ایضا	یہ بود و نہ بود من ز (۵۱۲) بود و بود
امشب شبہ رست من امشب ہستم تا روز بگردن صراحی دستم		سب بادہ بخورده ام دسے تا ہستم سب برب جام دسینہ بر سینه ختم
	ایضا	(۵۱۳)
مے خون ز دست من گر خون بخورم گنتم کہ مزاج می کنم چوں بخورم		گنتم کہ دگر بادہ گلگون بخورم پیر خردم گنفت بخت رست گوئی
	ایضا	(۵۱۴) بچہ ستون
در جسم خرد جو بر بنیش مانیم بے بیج شکے نقش نگینش مانیم		مقصود ز جسد آفرینش مانیم ایں دائرہ جہاں چو انجشتری است
	ایضا	(۵۱۵)
تا پاس نشا ط بر سر غم ز نیم اکیں صبح بے درد کہ مادم ز نیم		شہا گزرد کہ دیدہ بر ہم ز نیم بر خیز کہ دم ز نیم پیش ز دم صبح
	ایضا	(۵۱۶)
در شکم ایں عہد غرامت بکشم بائے کم زانکہ تا قیامت بکشم		در عشق ز صد گوشت ملامت بکشم گر عمر و فتن کند جفا باے ترا
	ایضا	(۵۱۷)
تا از کف اندوہ شرابے بخورم		ہرگز بطرب مشربت آبے بخورم

لعل از پیش
 بیخیزد شاہ قتل
 صحت انسان بوار
 جہنم میں جہنم
 سن ہر میں بدلتی
 جہان چھوٹی سی
 ہوا ز کوئی شکستہ
 کہ اس کے تکیں جہنم
 عشق میں
 کوئی کی لاس
 اٹھا ہوا در گن
 اس لعل لاس کی
 تو دہل و ڈال دین
 سہا سہا
 جہان کے اٹھ
 سکا دست ہر کی
 دفا کس نام
 فتنہ نک فاعل
 رہو نکا

نامے نرا نم بر نمک، سیج کسے گئے	تاما از حب گر خوش کیا بے نخرم
(۵۱۸)	رباعی
امروز کہ نیست از شراب تا کم	زہرے بود اردہر دہر تر یا کم
زہرست غم جہاں و تر یا کشے	تریاک خورم زہر دہر و بود با کم
(۵۱۹)	ایضاً
فرزین صفتا کہ مست غمات شدم	وازا سپ پیادہ از جفا ہا شدم
از بازی خیل مشاہد چوں در ماندم	سُخ بر سُخ تو نہادہ ام مات شدم
(۵۲۰)	ایضاً
میلیم شراب ناب باشد دائم	گو شتم بے در باب باشد دائم
گر خاک مرا کوزہ گراں کوزہ کہند	آں کوزہ پُر از شراب باشد دائم
(۵۲۱)	ایضاً
سے چرخ ز گردش تو خرد مند نیم	آزاد مکن کہ لائق بند نیم
گر میل تو بابے خرد و نا اہل است	من نیز چنان اہل و خرد مند نیم
(۵۲۲)	ایضاً
سر حلقہ زندان خراب است منم	افتادہ بحسبت ز طاعات منم
آنکس کہ شبے راز از بادہ ناب	وز خون حب گر کند بنا جات منم
(۵۲۳)	ایضاً
من بے ناب نیق نہ توانم	بے بادہ کشید بارق نہ توانم
من بندہ اس دھم کہ ساقی گویر	یک جام دگر بگیرد من نہ توانم
(۵۲۴)	ایضاً
دنیا چون است من بجز فن نہ کنم	جز یاد نشاط و سے روشن نہ کنم
گویند خدا ترا سے توبہ و بار	او خود ندہر و رہر بدہر من نہ کنم
(۵۲۵)	ایضاً

سے بڑی دلی
بہشت آیت بیکم
دینی و دایم سالان
نہادہ در باب پرست
بہشتی گری لایکا
کوزہ کوزہ نابلی
دہ کوزہ دلی شرب
بہر اریک ۵۲۵
سے کتا ہو کہ گری
غبت یو قون گری
بیکر تونی ہی
کوئی یا عفت
دانا ۵۲۵
چون بے سب
نہن بیکے
نہن کر نکا اور
خوشی اور نشاط
بیکر نہیں کرنا
ہی سے ہی کہ خدا

کے اول و سب
بجو کوہ کی بیتی
نہی دنیا اور سرور
میں خود تو بیکر
عبد باوی آتی

من غاہر نیستی و بستی دانم	من باطن ہر فرزد و پستی دانم
با اینہم از دانش خود شرم باد	گر مرتبہ اور اسے مستی دانم
(۵۲۶)	رباعی
دگر غم این گردن گردوں نخریم	جز بادہ صاف دے گلگون نخریم
مے خون جہانست جہاں خونی ما	ما خون دل خونی خود چوں نخریم
(۵۲۷)	ایضاً
ماگزے بخودی طربناک شدیم	و ز پایہ دوں بر سر فلک شدیم
آخر ہم ز الایش تن پاک شدیم	از خاک برآمدیم و بر خاک شدیم
(۵۲۸)	ایضاً
مے مفتی شہر از تو پر کار تریم	با اینہم مستی از تو ہشیار تریم
تو خون کساں خوری ما خون زان	انصاف بدہ کدم خود نخرار تریم
(۵۲۹)	ایضاً
یک دست مصحفیم و یک دست بجام	کہ مرد صلاحیم و گئے مرد حرام
ما یم دریں گنبد فیروزہ رخام	نے کافور مطلق نہ مسلمان تمام
(۵۳۰)	ایضاً
من بادہ خورم و یک مستی نہ کنم	الّا بقدر درازدستی نہ کنم
دانی غرضم ز مے پرستی چہ بود	تا بچو تو خویشتن پرستی نہ کنم
(۵۳۱)	ایضاً
در جہن جام جم جہاں پیو دیم	روئے ز ششیم و شبے تغو دیم
ز استاد چو وصف بام جم بشنو دیم	خود جام جہاں نماے جم می بودیم
(۵۳۲)	ایضاً
افسوس کہ بے فائدہ فرسودہ شدیم	و ز آس پہر سرنگوں سودہ شدیم
درد او نہ امتا کہ تا چشم زدیم	نا بودہ بجام خویشش نا بودہ شدیم

۱۔ مے مفتی شہر
 ۲۔ بہتر ہے بیکار
 ۳۔ زیادہ مے یا بد جود
 ۴۔ اس مستی کے نتیجے
 ۵۔ ہوشیار زیادہ مے
 ۶۔ ہم تو صحت انگور کا
 ۷۔ خون پیچھے ہیں ورنہ
 ۸۔ اکبروں کا خون
 ۹۔ بیٹا کو ابراہیم
 ۱۰۔ کہ اگر کہ کہ ہم زیادہ
 ۱۱۔ بخوشی زیادہ تو کفار
 ۱۲۔ کون ہو "عبد الہی"

ریاعی	(۵۳۳)
و ز خاک خراباست نیمم کردیم عمری که درون مدرسه گم کردیم	ما خرقه ز پند در سدر خم کردیم باشد که درون میگرد دریا نیم
ایضا	(۵۳۴)
حقا که نه از بهر نیاز آمده ایم آں گفته شد است باز باز آمده ایم	در مسجد اگر چه با نیاز آمده ایم ز بخار و شمع سباده زدیم
ایضا	(۵۳۵)
تا ظن نه بری که با خبر میخوردم پنداشته بودم که سحر میخوردم	من در رمضان روزه اگر میخوردم از محنت روزه روز من چون شب بود
ایضا	(۵۳۶)
عالم همه الگاں براں می بینم ناکامی خویشتن در اں می بینم	زین گونه که من کار جہاں می بینم بحان الله هر چه در می نگرم
ایضا	(۵۳۷)
وز پای مردمی بزیر آمده ایم لے کاش سر آمدی که سیر آمده ایم	در دایره وجود دیر آمده ایم چوں عمر نه بر مراد ما میگذرد
ایضا	(۵۳۸)
دستار قصب بپانگے بفروشتم ناگاہ بیک جرعه بفروشتم	با افسر خان و تاج کے بفروشتم تشیع کہ بیک شکر تزدیر است
ایضا	(۵۳۹)
پس بے معشوق عذابیت ایم چوں من رنم جہاں چه محدث چه قدیم	چوں نیست مقام مادرین دیر میتم تا کے ز قدیم و محدث لے مرد سلیم
ایضا	(۵۴۰)
اسودہ در آمدیم و غناک شدیم	پاک از عدم آمدیم و ناپاک شدیم

فروغ از هر که ز در سر خم کردیم
ناک شراب است با نیم میخوردیم
عجب علم می در سبزه بونغم میخوردیم
در علم می که شراب فانی میخوردیم
پایکی ای نیم میخوردیم
و بونغم میخوردیم
مجددی باز آید است
درین پیر بگوید که نه بماند
که نه بماند که دست آئے
حقیقت حال بی که بیاید
ایکست در جاناوارانیکه
درین پیر بگوید که نه بماند
تدوین می آید
زین دین بپانگے بفروشتم
تشیع کہ بیک شکر تزدیر است
پس بے معشوق عذابیت ایم
چوں من رنم جہاں چه محدث چه قدیم
چوں نیست مقام مادرین دیر میتم
تا کے ز قدیم و محدث لے مرد سلیم
پاک از عدم آمدیم و ناپاک شدیم
اسودہ در آمدیم و غناک شدیم

کدام بود
چون بماند
تو بپای
کدام بود
چون بماند
تو بپای
کدام بود
چون بماند
تو بپای
کدام بود
چون بماند
تو بپای

بودیم ز آب دیدہ در آتش دل	دادیم بباد عمر و در خاک شدیم	
(۵۴۱)	رباعی	
در پست اجل چون سرافکنده شوم	در دست اجل چو مرغ پرکنده شوم	
ز نهار گم بجب ز صراحی کمنبید	باشد کہ ہوسلے سے زنده شوم	
(۵۴۲)	ایضاً	
جانم نہ در بخت دی برد دست میثم	بیچارہ دل از نیست بردا بردیم	
کیبارگی این شمرن سے دُرِ قیم	رفتنہ ہمہ حسرت مست با اندرہ و بیم	
(۵۴۳)	ایضاً	
چون آتش اگر بر آسمان برگذریم	و ز آب دہاں اگر چہ پاکیزہ تریم	
در خاک شویم از آنکہ خاکے بودیم	با دست ہماں بادہ بدہ تا بخوریم	
(۵۴۴)	ایضاً	
یارب من اگر گناہ ہے حد کردم	بر جان و جوانی دین خود کردم	
چوں بر کمرست و ثوق کلی دارم	بر گشتم و توبہ کردم و بد کردم	
(۵۴۵)	ایضاً	
ہر چند کہ سے خلافت دین است ہم	از خوردن سے ہی کشاید مگر ہم	
دانی کہ سے چہ راست چندیں شغفم	تا بکہ سے ز خویشستن باز رہم	
(۵۴۶)	ایضاً	
یک چند بود کے با شاد شدیم	یک چند با تادی خود شاد شدیم	
پایان سخن شنو کہ مارا چہ رسید	از خاک برآمدیم و ہر باد شدیم	
(۵۴۷)	ایضاً	
زاں پیش کہ از زمانہ تا ہے بخوریم	با یکدگر امروز شتر ہے بخوریم	
کیں پیک اجل بگاہ رستن مارا	چنداں نہد ہماں کہ آہے بخوریم	
(۵۴۸)	ایضاً	

۱۔ سیر خفا
 ۲۔ گناہ جیسی کہی
 ۳۔ پیکر خجالت و زاری
 ۴۔ جوانی پیکر جی جی
 ۵۔ نیست کرم پر ہر سہ ہوا
 ۶۔ بیچارہ دین و توبہ کی
 ۷۔ دینے پر ہوا
 ۸۔ ایک ماں یا تھاکہ ہم
 ۹۔ سیر کے استار کی
 ۱۰۔ خون میں بکشتہ خوار
 ۱۱۔ ایک ماں یا کرم خود
 ۱۲۔ شاد ہو گئے اور اس پر
 ۱۳۔ بگو ماں یا اب سی ہوا
 ۱۴۔ انجام میں لو کہی نہ ہو
 ۱۵۔ ہم خاک پیدا ہوئے
 ۱۶۔ در خاک کی ہی ہے
 ۱۷۔ کچھ عید باری
 ۱۸۔ آہی

لے دوست بیات غم فردا نخوریم	وین یک دم عمر را غنیمت شماریم	
فردا که ازیں دیر کهن درگذریم	با بهشت هزار سالگان سر بسریم	
(۵۴۹)	رباعی	نالهکان همسریم
من باده تلخ تلخ دیرین خورم	واندر رمضان در شب دینه خورم	
انگور حلال خویش در تنم کرده	گو تلخ کن خداے تاسم نخورم	
(۵۵۰)	ایضاً	بقامات
هر روز بگاه در سناریات شوم	همراه قلندران طامات شوم	
چوں عایم سر و انحنیات تولی	توفیقم ده تا بنایات شوم	
(۵۵۱)	ایضاً	
از باده شود تکبر از سر با کم	وز باده شود کثاده بند محکم	
ابلیس اگر ز باده خورده یکدم	گدتم کردی دو هزار عبده پیش دم	
داگر باده (۵۵۲) بخورشی	ایضاً	
یک جو غم ایام نداریم خوشیم	گر چاشت بود شام نداریم خوشیم	
چوں بخت بهامی رسد از مطلع غیب	از کس طمع خام نداریم خوشیم	
(۵۵۳)	ایضاً	
در سیکده عشق نیازم دارم	با شمع رخسوز و گدازم دارم	
انگبے عشق طهارت کرده	بارشے بخت خویش نمانم دارم	
(۵۵۴)	ایضاً	
پیر سته ز گردش فلک مشکینم	یا طبع خیس خویشم در کینم	
علی که نه از سر جهان بدخیزم	عقلی نه که فارغ از جهان بشینم	
(۵۵۵)	ایضاً	
تا چند سیر عیش هر روزه شویم	در دهر چه صد ساه چه یکروزه شویم	
در ده تو بجاسمے ازناں پیش که ما	در کار که کوزه گراں کوزه شویم	

سلا جب دوزخ
 غم و روزی و شب و روزی
 بی بوی خوشی و بوی در گذشتن
 بزم و بزم و بزم و بزم
 با دست یکبار و دلا و دلا
 و فنی نیست که بی بزمی نتوان
 بی مشغول بودن
 شربت و چیز دیگر در کوم
 سائل و امی و داور شارب
 ده شمس که اس کے
 سختی سختی
 باقی ہیں نتوان سکھ
 شیطان نے جو ایک کچھ
 کے واسطے اتنی جنتیں ہیں
 اگر وہ تھوڑی سی شرب
 پانی پیتا تو حضرت آدم کے
 آگے و ہزار عباد کے کرتا
 عباد بارہا آتے

(۵۵۶)	رباعی	
تا چند ملاسمت کنی سہ زاید خام تو در غنیمت تسبیح و ریاضت تبیں	نارند حسنرباتی و مستقیم ہر دم ما با سہ و معشوقہ ہر ایمم بکام	
(۵۵۷)	ایضاً	
بر مفرش خاک خفتگاں می بینم چند آنکہ بصر سے عدم می نگرم	در زبرد میں نہفتگاں می بینم ناآمدگان و رفتگاں می بینم	
(۵۵۸)	ایضاً	در بینم
ترسم کہ چو بعد ازین بعالم نرسم این دم کہ در دیم غنیمت شمریم	با ہمت نفساں نیز نرسد ہم نرسم شاید کہ بہر خود دریں دم نرسم	
(۵۵۹)	ایضاً	
ما نیم کہ سرست شہرا بیم ہر دم بگذار نصیحت من سہ زاید خام	در مجلس مانیت بجز بادہ و جام ما بادہ پرستیم و ب یار بکام	
(۵۶۰)	ایضاً	
بارحمت تو من از گشت نندیشم گر لطف تو ام سفت برد انگیزد	با تو شہ تو زرنج رہ نندیشم یک ذرہ ز نامہ سہ نندیشم	
(۵۶۱)	ایضاً	
عید است بیاتائے گل رنگ کشیم با یار یک روح دے نشینیم	بالغی عود و نالہ چنگ کشیم رشتے دوسہ بادہ گراں نگ کشیم	
(۵۶۲)	ایضاً	
سہ دوست بیاتانم فردا نخوریم بے حکمش نیست ہر گناہی کہ مریم	وین یکدم نقد را غنیمت شمریم پس مانیم آیندہ زہر چہ خوریم	
(۵۶۳)	ایضاً	
تا ظن نہ بری کہ از جہاں می ترسم	وز مردن و از رفتن جہاں می ترسم	

سہ بیازین کے نش
پرست ہوتے در زمین
کے شمع چھپے ہوتے لوگوں
دیکھتا ہوں جنت میں جہنم
عدم ہیئت دیکھتا ہوں جہنم
شرع کے آدمی نظر آتے ہیں یادہ
یہ کہ جو بھی آگشتہ ہے وہ
سیکھتا نہیں کہ اور ایسے
کہ بیان کر دیا کہ وہی ہے
"سہ" یہ ہر گناہان و گناہ
جہان سے ذرہ ہوں و درم
اور جان بیک وقت کھاتا
ہوں ہر ایک جنت دکھاتا
اسی جگہ کی خوشی ہو سکتا ہے
جگہ خوشی اس گناہ کی
اسلئے زندہ نہیں رہا کہ زندہ
ہر پاپا ہی تھا "اسی

در طبع جہاں اگر وفائی بودے	نوبت تو خود نیامدی از دگراں
(۵۸۷)	رباعی
نیک است بنام نیک مشہور شدن	عاریست جو در چرخ بہ بخور شدن
خمار بوسے آب انگور شدن	بہ زانکہ بزہد خویش مضر و رست شدن
(۵۸۸)	ایضاً
یار بے بدل سیر من رحمت کن	بر سینہ غم پذیر من رحمت کن
بر پایے خرابات رو من بخشاے	بر دست پیالہ گیر من رحمت کن
(۵۸۹)	ایضاً
تو اں دل شاد را بغم نرسودن	وقت خوش خود رنگ گشت خوردن
درد ہر کہ داند کہ چہ خواہد بودن	سے باید و معشوق و یکام آسودن
(۵۹۰)	ایضاً
کس نیست درین گفت شنو ہدم من	شد نالہ من بھنس و محسوم من
بے گریہ چو نیست دیدہ ہر گم من	من سر نہم یا بسر پر غم من
(۵۹۱)	ایضاً
مسکین دل در دست دیوانہ من	ہشیار شد ز عشق جانانہ من
روزیکہ شراب عاشقی می دادند	در خون جگر ز دند پیانہ من
(۵۹۲)	ایضاً
قوسے متفکر اند در مذہب دیں	جمعے متخیر اند در شک و یقین
ناگاہ سنا دیے بر آمد ز کیں	کاسے بخبر اہ نہ آنست نہ این
(۵۹۳)	ایضاً
لے گشتہ شب روز بہ نیا گراں	اندیشہ نمی کنی تو از روز گراں
آخر نفسے بہیں و باز آسے بخود	کایام چگونہ مسکنہ با دگراں
(۵۹۴)	ایضاً

در طبع جہاں اگر وفائی بودے
 نوبت تو خود نیامدی از دگراں
 نیک است بنام نیک مشہور شدن
 عاریست جو در چرخ بہ بخور شدن
 خمار بوسے آب انگور شدن
 بہ زانکہ بزہد خویش مضر و رست شدن
 یار بے بدل سیر من رحمت کن
 بر سینہ غم پذیر من رحمت کن
 بر پایے خرابات رو من بخشاے
 بر دست پیالہ گیر من رحمت کن
 تو اں دل شاد را بغم نرسودن
 وقت خوش خود رنگ گشت خوردن
 درد ہر کہ داند کہ چہ خواہد بودن
 سے باید و معشوق و یکام آسودن
 کس نیست درین گفت شنو ہدم من
 شد نالہ من بھنس و محسوم من
 بے گریہ چو نیست دیدہ ہر گم من
 من سر نہم یا بسر پر غم من
 مسکین دل در دست دیوانہ من
 ہشیار شد ز عشق جانانہ من
 روزیکہ شراب عاشقی می دادند
 در خون جگر ز دند پیانہ من
 قوسے متفکر اند در مذہب دیں
 جمعے متخیر اند در شک و یقین
 ناگاہ سنا دیے بر آمد ز کیں
 کاسے بخبر اہ نہ آنست نہ این
 لے گشتہ شب روز بہ نیا گراں
 اندیشہ نمی کنی تو از روز گراں
 آخر نفسے بہیں و باز آسے بخود
 کایام چگونہ مسکنہ با دگراں
 در طبع جہاں اگر وفائی بودے
 نوبت تو خود نیامدی از دگراں
 نیک است بنام نیک مشہور شدن
 عاریست جو در چرخ بہ بخور شدن
 خمار بوسے آب انگور شدن
 بہ زانکہ بزہد خویش مضر و رست شدن
 یار بے بدل سیر من رحمت کن
 بر سینہ غم پذیر من رحمت کن
 بر پایے خرابات رو من بخشاے
 بر دست پیالہ گیر من رحمت کن
 تو اں دل شاد را بغم نرسودن
 وقت خوش خود رنگ گشت خوردن
 درد ہر کہ داند کہ چہ خواہد بودن
 سے باید و معشوق و یکام آسودن
 کس نیست درین گفت شنو ہدم من
 شد نالہ من بھنس و محسوم من
 بے گریہ چو نیست دیدہ ہر گم من
 من سر نہم یا بسر پر غم من
 مسکین دل در دست دیوانہ من
 ہشیار شد ز عشق جانانہ من
 روزیکہ شراب عاشقی می دادند
 در خون جگر ز دند پیانہ من
 قوسے متفکر اند در مذہب دیں
 جمعے متخیر اند در شک و یقین
 ناگاہ سنا دیے بر آمد ز کیں
 کاسے بخبر اہ نہ آنست نہ این
 لے گشتہ شب روز بہ نیا گراں
 اندیشہ نمی کنی تو از روز گراں
 آخر نفسے بہیں و باز آسے بخود
 کایام چگونہ مسکنہ با دگراں

خیال نہیں ہے کہ کسی کو روز
 گراں کا کیا خیال ہوگا
 سنا دیے کے ساتھ ہی
 آواز کی گونج سنائی دے گی
 دیکھ کر ہی دیکھ کر ہی
 دیکھ کر ہی دیکھ کر ہی
 دیکھ کر ہی دیکھ کر ہی
 دیکھ کر ہی دیکھ کر ہی

گویند مرا کہ سے بخور کمتر ازین عذر منم بخ یا ر بادہ نصیحت منم است	آخر بچہ عذر برداری سراسر ازین انصاف بدہ چہ عذر روشن تر ازین
(۵۹۵)	رباعی
گر بر فلک دست بردارے یزداں از نو فلکے دگر چناں ساختے	بر دستے من این فلکے از میاں کا زادہ بکام دل رسیدے آساں
(۵۹۶)	ایضاً
بشنو ز من سے زبدۂ یاران کہن بر گوشہ عرصہ قیامت بنشین	اندیشہ کن زین فلکے سر و بن باز بچہ چرخ را تماشا سے کن
(۵۹۷)	ایضاً
شرمت ناید ازین شبا ہی کردن گیرم کہ سراسر این جہاں ملک تو شد	زین ترک و امرو نو ہی کردن جز آنکہ رہا کنی چہ خواہی کردن
(۵۹۸)	ایضاً
تو آمدہ ببادشا ہی کردن چیز سے نہ بڑی دی و نباشی فردا	با خویشی سے زین تباہی کردن پیدا ست کہ امرو ز چہ خواہی کردن
(۵۹۹)	ایضاً
خواہی بند پیش تو گردوں کردن بچوں منت عتقاد باید کردن	کار تو بود ہمیشہ جاں پروردن مے خوردن و اندہ جہاں نا خوردن
(۶۰۰)	ایضاً
این چشم پیادہ میں بجاں آہستن نے نے غلط کہ بادہ از غایت طفت	بچوں تمنے بار غواں آہستن آہ نیست با تشیواں آہستن
(۶۰۱)	ایضاً
مشنو سخن زمانہ ساز آمدگاں رفتہ یگاں یگاں فراز آمدگاں	مے گیر مروق ز طراز آمدگاں کس مے نہ ہر نشان باز آمدگاں

سلاؤ سناہنی
زندگی و تباہی کو یاد دلاؤ ایک لمحہ
میں تباہی کو دیکھنے سے غم نہیں
آئی اور سناہنی و تشریف سے
"امرو و زماں" یعنی ان باتوں
کو بھولنا ہی سناہنی اور دنیا
کے کام کو بھولنا ہی سناہنی
میں ہی سناہنی یا کہ یہ تمام جہاں
میں ہی سناہنی ہوگی مگر سناہنی
چوڑے کے پیس کا سر
ہے سناہنی "میں تو بار شاہی
کی نکتہ یہ کہ وہی کہتا ہوں
سرس تباہی کی فکر سے دور
اور سناہنی کا خیال کر کہ تو
سناہنی سے کچھ نہ تھا اور زندہ
میں کچھ نہ تھا تو پھر غم ہے کہ
آج کا ہونا تیرے سر سے مرہ جو
"عبد اساری تہی

(۶۰۲)	رباعی	
گاویست بر آسمان نامش پر دیں چشم خردت کشای چوں اہل یقین	یک گاہ دیگر ہفت سہ روز پذیر میں زیر و زبر برد و گاہ شستے خرب میں	
(۶۰۳)	ایضاً	
بر موجب عفتل زندگانی کردن اُستاد تو روزگار چایکدست است	شاید کردن دسے ندانی کردن چنداں بستر زند کہ دانی کردن	
(۶۰۴)	ایضاً	
در شب بے سر صدق صفای دل من جاسے مین آورد کہ بستان بنوش	در میکدہ آن روح فزای دل من گفتم خورم گفت برائے دل من	
(۶۰۵)	ایضاً	
سے آنکہ تویی خلد صد کون و مکان یک جامے از ساتی باقی بتاں	بگزارشے و سوسہ سود و نریاں تا باز رہی تو از غنیم ہر دجہاں	
(۶۰۶)	ایضاً	
چوں حاصل آدمی دریں شورتاں خرم دل آنکہ زیں جہاں و دیرنت	جز خوردن غصہ نیست یا کندن جہاں و اسودہ کسے کہ خور دنیا بر کجہاں	
(۶۰۷)	ایضاً	
از گردش ایں دائرہ سبے پایاں یا با خبری تمام از تیکہ بدش	بر خورداری دو نوع مردم را داں یا بے خبری از خود و از کار جہاں	
(۶۰۸)	ایضاً	
جا نہا ہر کہ گشت دہا ہمہ خوں سے با علمت خرد و گرد و دُن و دُن	تا چہیت حقیقت ز پس پردہ بروں از تو دو جہاں پر تو از ہر دو بروں	
(۶۰۹)	ایضاً	
مے خوردن و گرد گلر خاں گردیدن	نیوآن بہتر نہا ہر ہی و نہا ہر نہا ہر	

۱۵ ایک گاہے
آسمان پر چو اسکا نام پڑے
اور ایک گاہے اور جو زمین کے
نیچے چو ایک گاہے کہ دنیا و دیان
ان دنوں میں اس کے آباد ہوتا
ہو کہ کھول مجھے تو یہ معلوم ہوتا
جو یہ گاہے کے نیچے اور گاہے کے
اور چہنگاہے میں "میں" صحت
جو میں سے خطا ہے تا اور کتنا جو
کہ کون کون کا خدا صبر کی طوئی
دیو کی کو اس کو دوزخ کا دوسر
چھوڑ دے اور ساتی باقی سے ایک
جام سے یعنی ہر گز نہا کا ایک جام
پاسے کہ تو دونوں جہاں کے
اندیشوں سے چوٹ جیسا ہے
یعنی آسمان کی گردش کا انسان
کو ممت و مظلوم پر غارہ ہو چکا ہو
بیکہ دین کے تمام دین کے ہر
بائے ہر دین کے ہر دین کے

گر مردم سے خوار پروزخ باشد	پس جسے بہشت را کہ خواہد دیدن
(۶۱۰)	رباعی
دانی کہ چراست تو بے ناکردن من	زیرا کہ حرام نیست مے خوردن من
بر اہل مجاز است تحقیق حرام	مے خوردن اہل رازہ در گردن من
(۶۱۱)	ایضاً
تا کے غم آں خورم کنیزیں دیر کہن	احوال مرا نہ سر پرید است نہ بن
زاں پیش کہ رخت زیں سر بر بندم	ساتی بد بھم مے کہ ہمیں است سخن
(۶۱۲)	ایضاً
صیاد نہ احدیست پنجیر مکن	چیزے کہ نخو اندہ تو تقریر مکن
چوں پر حقیقت اندہ تو معنی طلبد	از دیدہ بکن رویت اندہ پر مکن
غنائے خوں (۶۱۳)	ایضاً
میں نے گریہ کن دانہ زبان سچ گو	
اہو اں جہاں بردلم آساں می کن	واقعاں بدم ز خلق پنہاں می کن
امروز خوشم ہمارے سدا با من	انجہ از کرم تو می سزد آں می کن
(۶۱۴)	ایضاً
یارب ز قبول و نہ روم باز رہاں	مشغول خودم کن ز خودم باز رہاں
تا بشیارم ز نیک بدمسید انم	ستم کن و از نیک و بدم باز رہاں
(۶۱۵)	ایضاً
در عالم خاک از کراں تا بہ کراں	چند آنکہ نظر کنند صاحب نظراں
حاصل ز جہان ہو فاقہ چیزے نیست	الاسے العل و عارض خوش پسراں
(۶۱۶)	ایضاً
دردا من این سپرخ نو انگیز مکن	بایار تو سمر ز یک گریباں بر کن
دستے کہ زمانہ زان تا بد سہر دین	کو نہ بکن از شے کہ دراز دست سخن
(۶۱۷)	ایضاً

اگر کسی نے بیکوں میں کرنا دیکھا ہے
 کہیں نہ پکڑے گا وہ نہیں جانتا
 دافترہ کے سائل مجاز کو پتا
 توام کی ال صفت کو پتا حرام
 نہیں کیا میں نے کرنا ہوں پہلے
 یہ پتا ہو کہیں دوسرے زمانہ
 سنا شہید دیکھنا تو قدرت
 کے ساتھ ہو کر باور اس کی
 میں اپنی ذات کو ملائے حالت
 تا کہ جہاں تہ زماہ کی شاخ
 اور جگہ کو تو نہیں سکتا پہنچ
 جب اور میری تہ سیرا نہ کا
 کچھ سچا نہیں سکتی تو تیرے
 سر اس سے ہاتھ کو تہ کراد
 اسکو اس سے حال پہنچاؤ
 "عبارتیں جیسی

دارم ز چغائے فلک آئینہ گویں	وز گردش روزگار خس پر و دیوں
از دیرہ رخنے بچو پیالہ پیرا شک	وز گر پیرے بچوں صراحی پر دیوں
(۴۱۸)	در پاشی
رندے دیرم شسته بر خاک زمیں	نے کفر نہ اسلام نہ دنیا و نہ دیں
نے حق نہ حقیقت و شریعت شیش	اندر دو جہاں کرا بود نہ ہرہ این
د خدمت (۴۱۹)	ایضاً
تا بتوانی سیل بہر رنداں می کن	بنیاد نشانه و روزہ و ریاں می کن
بشنو سخن راست ز ختیام عمر	مے میخورد و رہ می زن حاصل می کن
بشنو سخن عمر خیام (۴۲۰) ز ختیام پست	ایضاً
آں را کہ وقوف است بر احوال جہاں	شادی و غم و رنج بر و شد آسائیں
بچوں نیکے بد جہان بسر خواہ شد	خواہی ہمہ رو باش خواهی فرماں
(۴۲۱)	ایضاً
روزیکہ ز تو گد شسته شد یاد کن	فردا کہ نیامد مست و سر یاد کن
ز آئندہ و گد شسته خود یاد کن	حالے خوش باش و عمر بر باد کن
بزد و گزشتہ بنیاد نہ (۴۲۲)	ایضاً
کنوں کہ ز نذر بادستاں دستاں	جز باد و لعل زلف مستاں مستاں
بر خیز و بیا کہ گل بشادی می گفت	رونے دوسرے او خود ز بتاں بتاں
(۴۲۳) بشت	ایضاً
در جسم پیالہ جاں رواست رواں	در روح مجسم آں رواست رواں
در آب فسرده آتش سیال است	در درج بلور لعل کا نست رواں
(۴۲۴)	ایضاً
روزیکہ مقدسان حسا کی مسکن	گردن سوار باز ہر مرکب تن
چوں لالہ بخوں مژہ آغشته کفن	از خاک سر کیسے تو بر خیزم من

۱۔ جہاں تک
 ۲۔ چھوٹے بچے کے زخموں سے
 ۳۔ خدمت کے روزنامہ روزانہ
 ۴۔ بنیاد پروردگار کے لیے
 ۵۔ خاتم کی ایک نئی اور
 ۶۔ یہ بھی بات کہ اسکو جان
 ۷۔ خوشی پر بہت خوشی
 ۸۔ ہر گز گویں چھوٹے
 ۹۔ "میں جتنی بھلائی
 ۱۰۔ سبقت کی فکر دینی
 ۱۱۔ آج دنیا بیکار ہو رہے ہیں
 ۱۲۔ مال پر فحاشی کرنا
 ۱۳۔ خوشی و غم کو یاد رکھنا
 ۱۴۔ "میں بہت بے بسی
 ۱۵۔ کی تعریف ہی دان
 ۱۶۔ بولی ہو کہ ہم جیسے
 ۱۷۔ دالہ کا معنی بخند
 ۱۸۔ بخند و ہنس "۱۰"

زرباعی	(۶۲۵)	
من بودم و ساغر شراب گلگون	دی برب جوے مانگارے ہوؤں	نوبت زن صبح صادق آید برون
ایضاً	(۶۲۶)	
وز جلد دوستان جہاں خالی ہیں	زیں گنبد گردندہ بدافسالی ہیں	فردا مطلب گزار دی حالی ہیں
ایضاً	(۶۲۷)	
وز تار امید مسمر پودے کو	از آمد وز رستن ماسودے کو	می سوزد و خاک میشود دوسے کو
ایضاً	(۶۲۸)	
بر گیر بگرد سبزہ زار و لب جو	بر دار پیالہ او سبواسے دجو	صد بار پیالہ کرد و صد بار سپو
ایضاً	(۶۲۹)	
گذار کہ بود لب غریب تو	لے آب حیات مضمرا ندر لب تو	او خود کہ بود کہ لب ندر لب تو
ایضاً	(۶۳۰)	
بر در کہ او شہاں نہادندے رو	آن قصر کہ بر چرخ ہی زد پہلو	بنشستہ ہی گفت کہ کو کو کو کو
ایضاً	(۶۳۱)	
واں راحت لوح دراج ریجانی کو	یا قوت لبے غسل پر خسانی کو	تو سے خورد و غم مخور مسلمان کو
ایضاً	(۶۳۲)	
مربوٹ مباحث و ہیل راخانہ مشو	چوں بادہ خوری ز عقل بیگاہ مشو	

اہل فلسفہ کیا فائدہ دی اندر ہر
 ہزار سید کا تار و دو کمان ہو دلاؤ
 آسمان میں آتے پاؤں کی جان
 ہوی بل ہی ہی ہر گر حالت یہی
 کہ دھواں تک فام نہیں ہونم
 ہلکے سے ازاد جانے کا کون
 انہو کا "ستارہ" فخر جینی
 غل جو نہایت بلند فخر ہو اٹھا
 اور سبکی درگاہ کہ بادشاہ
 تندرستے سے رہے دیکھا
 آسمان کے ایک سنگرہ پیک
 فاختہ بیٹھی ہوئی کو کو کو کو
 کر رہی تھی کو کو سے معنی
 کہاں کہاں جو بیٹی مراد
 پیکر تاج اس میں کے بنایو
 کہاں ہیں "ستارہ" کوئی باجو
 کہیں پر خانی کہاں پر
 اور دراج کی راحت

اور دراج کی راحت
 شرب کیا جو نہا
 رادیجہ سے
 مریدانہ سے
 چو شرب کیا

خواہی کہ مے لعل حلاوت باشد	آزار کے مجوس و دیوانہ مشو	(۶۳۳)
در دیدہ تنگ محور نورست از تو	در پائے شعیف پشہ زورست از تو	رباعی
ذات تو سزا است مر خداوندی را	ہر وصف کہ نامز است و سزا است از تو	ایضاً
روزیکہ بود وقت ہلاکِ من و تو	از تن برود روان پاکِ من و تو	(۶۳۴)
از بسکہ نباشیم در پیِ چرخِ کبود	مہ در تا بد بر سر خاکِ من و تو	ایضاً
سے آنکہ چہ پر گشتم از قدرتِ تو	پر زورہ شدم بنار و ز نعمتِ تو	مہ سالہ
صد سال بامتحان گشتہ خواہم کرد	تا جرمِ مست بیش یا رحمتِ تو	(۶۳۵)
سے رفتہ بچوگانِ فضا بچوں گو	چپ بخور دراست می و دایچ گو	ایضاً
کانکس کہ ترا فگشتہ اند رنگِ دیو	او داند او داند او داند او داند او	(۶۳۶)
ایں چرخِ فلک بہر ہلاکِ من و تو	قصدے دارد بجان پاکِ من و تو	ایضاً
بر سبزہ نشیں پیالہ کشش دیر نماند	تا سبزہ بردن و مد ز خاکِ من و تو	(۶۳۷)
تا یجم خندیدارے کہنہ و تو	و انکحہ فرو شندہ جنت بدو جو	ایضاً
و آن کہ پس از مرگ کجا خواہی رفت	سے پیش من آرو ہر کجا خواہی و	(۶۳۸)
چون رفت نہ جسم جو بہر و شش تو	با جنس دیگر گزیر کس نہ سکن تو	ایضاً
آیند و روند بچکس نشا سند	تا زیر زمین چہ می شود و بر تن تو	(۶۳۹)
	ایضاً	(۶۴۰)

لعل و حلاوت
کرمی و نورست
پیدا ہو اور تیر کا زور
نعمت سے میری بدوشی
میں امتحان کیوں ہوئے
کرمی رحمت کی یاد ہو گیا
سیرگناہ سب سال
تو بہر چکا پہلے
چرخِ کبود
نکلی جانی اور دوسری
میں کیا خوبئی کر
دینا ہو گا اس وقت آن
بچکانہ لکلی یا نہیں
بڑی بان پر کی گز
ایک ہی ہے اس کی

غره چه شوی بسکن و کاشانه بمخانه آبادی و تو افروزی شمع	بر عمر که هست حاصلش افسانه بر رگد ریل چه سازی حسانه	
(۶۶۳)	رباعی	
دل دست بطره لب بر نادرده افسوس بسر رسیده روز عمرم	جام می خوش دلی لب نادرده روز می بمراد دل بشب نادرده	
(۶۶۵)	ایضاً	
ساقی می خوشگوار بر دستم نه آں می که چو زنجیر به بچید بر خود بتار	واں ساغر چوں نگار بر دستم نه دیوانه شدم بیار بر دستم نه	
(۶۶۶)	ایضاً	
ساقی بصبوح می ناب نادرده مستیم و خراب در خرابات فنا	مستان شراب را شراب نادرده آوازه بعالم حسرت نادرده	
(۶۶۷)	ایضاً	
دانی ز چه رفتی افتاد دست چه راه کیں در روده زبان سکن خاموش	آزادی سر و سوسن اندر افواه واں بجاست دود دست و سکن کوتاه	
(۶۶۸)	ایضاً	
دنیا بمراد رانده گیر آخر چه گیرم که بجام دل بماند صد سال	وین نامه عمر خوانده گیر آخر چه صد سال دگر بماند گیر آخر چه	
(۶۶۹)	ایضاً	
گویند حشیش بسر دستنگی به در مذہب کا ملاں چنین ماند راست	وز جام شراب دغره چنگی به یک قطره می ز خون صدنگی به	
(۶۷۰)	ایضاً	
لے رفته و باز آمده و خم گشته ناخن همه جمع آمده و خم گشته	نامت ز میان مردماں گم گشته ریش از پس کون در آمد و گم گشته	

۱- تو بسکن
 ۲- کاشانه
 ۳- بمخانه
 ۴- افروزی
 ۵- شمع
 ۶- افسانه
 ۷- حسانه
 ۸- لب
 ۹- نادرده
 ۱۰- افسان
 ۱۱- حسرت
 ۱۲- دست
 ۱۳- ساقی
 ۱۴- خوشگوار
 ۱۵- دستم
 ۱۶- آں
 ۱۷- چو
 ۱۸- زنجیر
 ۱۹- بچید
 ۲۰- بر خود
 ۲۱- بتار
 ۲۲- واں
 ۲۳- ساغر
 ۲۴- چوں
 ۲۵- نگار
 ۲۶- بر دستم
 ۲۷- دیوانه
 ۲۸- شدم
 ۲۹- بیار
 ۳۰- بر دستم
 ۳۱- مستان
 ۳۲- شراب
 ۳۳- را شراب
 ۳۴- نادرده
 ۳۵- آوازه
 ۳۶- بعالم
 ۳۷- حسرت
 ۳۸- نادرده
 ۳۹- دانی
 ۴۰- ز چه
 ۴۱- رفتی
 ۴۲- افتاد
 ۴۳- دست
 ۴۴- چه راه
 ۴۵- کیں
 ۴۶- در روده
 ۴۷- زبان
 ۴۸- سکن
 ۴۹- خاموش
 ۵۰- دنیا
 ۵۱- بمراد
 ۵۲- رانده
 ۵۳- گیر
 ۵۴- آخر چه
 ۵۵- گیرم
 ۵۶- که
 ۵۷- بجام
 ۵۸- دل
 ۵۹- بماند
 ۶۰- صد سال
 ۶۱- وین
 ۶۲- نامه
 ۶۳- عمر
 ۶۴- خوانده
 ۶۵- گیر
 ۶۶- آخر چه
 ۶۷- صد سال
 ۶۸- دگر
 ۶۹- بماند
 ۷۰- گیر
 ۷۱- آخر چه
 ۷۲- گویند
 ۷۳- حشیش
 ۷۴- بسر
 ۷۵- دستنگی
 ۷۶- به
 ۷۷- در مذہب
 ۷۸- کا ملاں
 ۷۹- چنین
 ۸۰- ماند
 ۸۱- راست
 ۸۲- لے
 ۸۳- رفته
 ۸۴- و باز
 ۸۵- آمده
 ۸۶- و خم
 ۸۷- گشته
 ۸۸- ناخن
 ۸۹- همه
 ۹۰- جمع
 ۹۱- آمده
 ۹۲- و خم
 ۹۳- گشته
 ۹۴- نامت
 ۹۵- ز میان
 ۹۶- مردماں
 ۹۷- گم
 ۹۸- گشته
 ۹۹- ریش
 ۱۰۰- از پس
 ۱۰۱- کون
 ۱۰۲- در آمد
 ۱۰۳- و گم
 ۱۰۴- گشته

۱- کاشانه
 ۲- حسانه
 ۳- لب
 ۴- نادرده
 ۵- افسان
 ۶- حسرت
 ۷- دست
 ۸- ساقی
 ۹- خوشگوار
 ۱۰- دستم
 ۱۱- آں
 ۱۲- چو
 ۱۳- زنجیر
 ۱۴- بچید
 ۱۵- بر خود
 ۱۶- بتار
 ۱۷- واں
 ۱۸- ساغر
 ۱۹- چوں
 ۲۰- نگار
 ۲۱- بر دستم
 ۲۲- دیوانه
 ۲۳- شدم
 ۲۴- بیار
 ۲۵- بر دستم
 ۲۶- مستان
 ۲۷- شراب
 ۲۸- را شراب
 ۲۹- نادرده
 ۳۰- آوازه
 ۳۱- بعالم
 ۳۲- حسرت
 ۳۳- نادرده
 ۳۴- دانی
 ۳۵- ز چه
 ۳۶- رفتی
 ۳۷- افتاد
 ۳۸- دست
 ۳۹- چه راه
 ۴۰- کیں
 ۴۱- در روده
 ۴۲- زبان
 ۴۳- سکن
 ۴۴- خاموش
 ۴۵- دنیا
 ۴۶- بمراد
 ۴۷- رانده
 ۴۸- گیر
 ۴۹- آخر چه
 ۵۰- گیرم
 ۵۱- که
 ۵۲- بجام
 ۵۳- دل
 ۵۴- بماند
 ۵۵- صد سال
 ۵۶- وین
 ۵۷- نامه
 ۵۸- عمر
 ۵۹- خوانده
 ۶۰- گیر
 ۶۱- آخر چه
 ۶۲- صد سال
 ۶۳- دگر
 ۶۴- بماند
 ۶۵- گیر
 ۶۶- آخر چه
 ۶۷- گویند
 ۶۸- حشیش
 ۶۹- بسر
 ۷۰- دستنگی
 ۷۱- به
 ۷۲- در مذہب
 ۷۳- کا ملاں
 ۷۴- چنین
 ۷۵- ماند
 ۷۶- راست
 ۷۷- لے
 ۷۸- رفته
 ۷۹- و باز
 ۸۰- آمده
 ۸۱- و خم
 ۸۲- گشته
 ۸۳- ناخن
 ۸۴- همه
 ۸۵- جمع
 ۸۶- آمده
 ۸۷- و خم
 ۸۸- گشته
 ۸۹- نامت
 ۹۰- ز میان
 ۹۱- مردماں
 ۹۲- گم
 ۹۳- گشته
 ۹۴- ریش
 ۹۵- از پس
 ۹۶- کون
 ۹۷- در آمد
 ۹۸- و گم
 ۹۹- گشته

رباعی	(۶۷۱)	
مغرور شد بدوست ده روزه	گر اسب یراق است و گریز دزد	امروز سبب شکست و شتر اگوزده
ایضاً	(۶۷۲)	
واندر سبز زلف دلبز آویزی به	از درم سلوم جملہ بگریزی به	تو خون شتر به در قدح ریزی به
ایضاً	(۶۷۳)	
ببیل ز جمال گل طربناک شده	بنگر ز صبا دامن گل چاک شده	از خاک برآمده هست بر خاک شده
ایضاً	(۶۷۴)	
مے ہم زلف بتان خرگاہی به	از هر چه بجز مے است کوتاہی به	یک جرعه مے ز ماه تاراهی به
ایضاً	(۶۷۵)	
وز طاعت و معصیت تیرا کرده	ما نیم بلطف حق تو لا کرده	نا کرده چو کرده کرده چوں نا کرده
ایضاً	(۶۷۶)	
در سیکده بامست شوا از در یوزه	تا چند ز مسجد و منار در یوزه	که جام کنند و گه سبزه گه کوزه
ایضاً	(۶۷۷)	
تن ز بر زمین ز نیک و بد پاک شده	جانست درین راه خطرناک شده	ما بخیبر از هر دو جهان خاک شده
ایضاً	(۶۷۸)	
وانگاہ بلطف حق تو لا کرده	لے نیک نکرده و بدیس کرده	

سلا زدی که
 صلیت دامن گل پاک
 بودی از برین گل جمال
 دیکه کوفتی بودی
 ایون کوینت جلال
 گسایای پیچود
 اندک گزافه گوئی پور
 بست می افروزی
 از برین می افروزی
 پس بیتا
 لے و شخص که تو نیک
 گریا و از بیداری
 بیتا جواد اسکے بعد
 طفت شد تو جبر
 یکتا بودی که هم
 بر غنچه بر سرین
 پس بواجام کجی
 پس بواجام کجی
 پس بواجام کجی

بشگفت شگوفہ سے بیارے ساقی	دست از عمل زہد پدارے ساقی
زناں پیش کا جہل کہیں کند روئے چند	جامہ سے العلل فرستے بیارے ساقی
(۶۸۷)	رباعی
ہنگام صبح سست خروش لے ساقی	ناوے و کوئے سے فروش لے ساقی
چہ جلے صلاح است خموش لے ساقی	بگذر ز حدیث زہد و نوش لے ساقی
(۶۸۸)	ایضاً
چوں بہت زمانہ در شراب لے ساقی	بر نہ بکفہم جام شراب اسے ساقی
ہنگام صبح قفل بردر زدہ ام	مے دہ کہ بر آفتاب لے ساقی
(۶۸۹)	ایضاً
آہنا کہ ز پیش رفتہ اندازے ساقی	در خاک غرور خستہ اندازے ساقی
رو بادہ خور و حقیقت از من بشنو	با دست ہر آنچہ گفتہ اندازے ساقی
(۶۹۰)	ایضاً
چوں مے زہد اجل اماں لے ساقی	در دہ قدر شراب ہاں لے ساقی
غم خوردن بہودہ نہ کار دل ماست	با این دسہ وزہ در جہاں لے ساقی
(۶۹۱)	ایضاً
در سنگ اگر شوی چو نار اسے ساقی	ہم آب اجل کند گزار اسے ساقی
خاکست جہاں غزل بخوان اکسرب	با دست نفس بادہ بیارے ساقی
(۶۹۲)	ایضاً
تا چند زیا سین و برات اسے ساقی	بنویس مینجانہ برات اسے ساقی
روزیکہ برات مانہیچسانہ بر نہ	آں روز بود شب برات لے ساقی
(۶۹۳)	ایضاً
سج خوش و خرم بہت خیر لے ساقی	در شیشہ کمن شراب ز شب باقی
بایار خوریم و عیش را تازہ کنسیم	ایں یکدم عمر را کہ شرد اعانی

یہ زمانہ در شراب مے زہد پدارے ساقی
 کوئے و کوئے سے فروش لے ساقی
 چوں بہت زمانہ در شراب لے ساقی
 ہنگام صبح قفل بردر زدہ ام
 چوں مے زہد اجل اماں لے ساقی
 غم خوردن بہودہ نہ کار دل ماست
 در سنگ اگر شوی چو نار اسے ساقی
 خاکست جہاں غزل بخوان اکسرب
 تا چند زیا سین و برات اسے ساقی
 روزیکہ برات مانہیچسانہ بر نہ
 سج خوش و خرم بہت خیر لے ساقی
 بایار خوریم و عیش را تازہ کنسیم

یہ زمانہ در شراب مے زہد پدارے ساقی
 کوئے و کوئے سے فروش لے ساقی
 چوں بہت زمانہ در شراب لے ساقی
 ہنگام صبح قفل بردر زدہ ام
 چوں مے زہد اجل اماں لے ساقی
 غم خوردن بہودہ نہ کار دل ماست
 در سنگ اگر شوی چو نار اسے ساقی
 خاکست جہاں غزل بخوان اکسرب
 تا چند زیا سین و برات اسے ساقی
 روزیکہ برات مانہیچسانہ بر نہ
 سج خوش و خرم بہت خیر لے ساقی
 بایار خوریم و عیش را تازہ کنسیم

(۶۹۴)	رباعی	
زناں کو زہمے کہ نیست در دے ضرے	پر کن قدحے بخور من ده دگرے	
زناں پیشترے صنم کہ در رگدے	خاک من و تو کو زہ کند کو زہ گرسے	
(۶۹۵)	ایضاً	
در دہمے لعل لاله گوں لے ساقی	بکشاے ز حلق شیشہ خوں آساقی	
کامروز بیرون ز جاممے نیست مرا	یکدوست کہ پاک اندرون آساقی	
(۶۹۶)	ایضاً	
گر زانکہ بدست افتد از مے دوستی	مے غور تو بر محفل ہر اہنجمنے	
کائنکس کہ چناں کرد فراغت دارد	از سبست چوں توئی و درش چو مے	
(۶۹۷)	ایضاً	
افتادہ مرا بامے دوستی کارے	خلقم ز چہ می کند علامت بارے	
لے کاش کہ ہر حرام مستی کردے	تامن بچہاں نریدے ہشیارے	
(۶۹۸)	ایضاً	
ہاں تا بخرابات محبازی نائی	تا زور قست در می نسا زی نائی	
ایں ۵۵ مردان سرفرازان است	ز نہار دریں کو چہ بازی نائی	
(۶۹۹)	ایضاً	
گردشت ہر ز مغز گندم نانے	دز مے کہ دے ز گو پندے رسلے	
بالا رخنے نشسته در ویرانے	یشے رشت کہ نیست حد ہر سلطانے	
(۷۰۰)	ایضاً	بود آں نہ
در کار گہ کو زہ گرسے کردم راسے	در پایہ چرخ دیدم اتادہ بیاسے	
میکرد دلیر کو زہ را دستہ و سر	از کلاہ بادشاہ دزدشت گداسے	
(۷۰۱)	ایضاً	نہ پاسے
لے از حرم ذات تو عقل آگہ نی	وز معصیت طاعت مستغنی	

لے بی گریہ ہرگز
 چیرہ سی ہی ہون تو آج دنیا میں
 کوئی ہوشیار نہ تھا کیونکہ ہر ایک
 رہنما ایک حرم میں مبتلا ہو
 لے اگر کسی آگے کی ایک
 رہنما چاہے اور شرب کی پیروی
 ہونے آگے نجا اور کبھی لگا ایک
 راجہ بھی ہوتا اور ایک حسین حسین
 ہے ساتھ کسی گوشہ دینار میں اس
 کو دیکھتا ہوتا نصیب تو ہے
 دہلی فرسہ کی کو ہر بادشاہ کا
 بی بی نہیں "سلطہ میں ایک کفر"
 سا کمر بکلی کی تو نے سنا کیا دیکھا
 کو ہاں کیا پاس کمر اتھا اور پاشاں
 کی کھوپڑی اور نقوش کی پاس
 دیلاؤ تو نہ مریوں کے در
 اور کم بات پاشاں کی پاس

مستم ز گناه و زرجا ہشیام	اُمید ز رحمت تو دارم عیسی
(۷۰۲)	رباعی
سازندہ کار مردہ و زندہ تویی	دارندہ ایں سپرخ پراگندہ تویی
من گر چه بدم صاحب یں بند تویی	کس را چه گسندہ کہ آفرینندہ تویی
(۷۰۳)	ایضاً
لے چرخ دلم ہمیشہ غمناک کنی	پیرا ہن خرمی من چاک کنی
بادی کہ من رسد تو آتش کنیش	آبے کہ خورم در دہم خاک کنی
(۷۰۴)	ایضاً
خوش باش کہ پختہ اند سودے تودی	امین شدہ از ہمہ شناسے تودی
تو شاد بزی کہ بے تقاضے تودی	دادند قرار کار فرداسے تودی
(۷۰۵)	ایضاً
ابریق مے مرا شکستی ربی	بر من در عیش را بہ بستی ربی
بر خاک نگندی مے اگلگوم مرا	خاکم بدین مگر تو بستی ربی
(۷۰۶)	ایضاً
لے دل چو بہ بزم آن صنم بستی	از خویش بریدی و بدو پیوستی
از جام فنا چو جرعد نوشیدی	از بود و نبود گاں بہ کلی رستی
(۷۰۷)	ایضاً
کہ گشتہ نہاں مے بکس نبستی	کہ در صور کون و مکان پیدائی
ایں جلوہ گری بخویشتن نبستی	خود عین عیانی و خود می بینائی
(۷۰۸)	ایضاً
برنگے دم دوش سبوسے کاشی	سمرست بدم کہ کردم ایں او بستی
با من بزبان حال می گفت سبوسے	من چوں تو بدم تو نیز چوں من بستی
(۷۰۹)	ایضاً

۱۔ ابروئے
 ۲۔ منی منی کا بکھرنا و برون
 ۳۔ لے دل چو تو اس
 ۴۔ منی منی کا بکھرنا و برون
 ۵۔ تو نے اپنا پیسہ فقیر غن
 ۶۔ کس کا دل غن پیسہ
 ۷۔ او پہم برون و غن
 ۸۔ تو نے غن و سودا و سودا
 ۹۔ ساقی بے غن و سودا
 ۱۰۔ ساقی بے غن و سودا
 ۱۱۔ چنپا بکری کو اپنے
 ۱۲۔ یہ نہیں ہے تو
 ۱۳۔ دوسری دوسری چنپا
 ۱۴۔ کس چنپا کو چنپا
 ۱۵۔ چنپا کو چنپا
 ۱۶۔ صرف یہ ہے جسے
 ۱۷۔ ہوتی جو تو ہی بیان
 ۱۸۔ ہوا تو ہی بیان
 ۱۹۔ ہوتی

سے دل اگر از غبار تن پاک شوی	تو درجِ نجیبی بر استلاک شوی
عرش مست نشین تو شرمست بادا	کافی و مقیم خطا ک شوی
(۷۱۰)	رباعی
پیوستہ زہر شہوتِ نفسانی	ایں جانِ شریفِ اہمی رنجانی
آگاہ نہ کہ آفتِ حبان تو نہ	آہنا کہ تو در آرزو سے ایشانی
(۷۱۱)	ایضاً
شعشعے بزمِ فاحشہ گفتا سستی	ہر خطہ بدام دیگرے پابستی
گفتا شیخا ہر آنخپہ گوئی بستم	اما تو چپن لیکہ مینائی بستی
زین گفت چنانکہ مینا پیغمبر (۷۱۲)	ایضاً
بمطبخ دنیا تو ہمہ دود خوری	تا چند غم بودہ و نابود خوری
دنیا کہ براہل دیں زیانیست عظیم	گر ترک نہ یاں کنی ہمہ سود خوری
(۷۱۳)	ایضاً
کوزہ گرا بکوش گر بشیاری	تا چند کنی بر گل آدم خواری
انگشت فریدوں و سر کھیند	بر چرخ نہادہ چہ سے پنداری
(۷۱۴)	ایضاً
بنگام صبح سے صنمِ فرخ سے	بر ساز ترانہ و پیش آور سے
کافکند بخاک صد ہزاراں جہم کے	ایں آمدن تیرمہ و رفتن دے
(۷۱۵)	ایضاً
چند انکہ نگاہ میکنم ہر سو سے	از سبزہ بہشت است ز کوش جو سے
صحرا جو بہشت مست ز کوش کم گئے	بنشین بہشت با بہشتی رود سے
(۷۱۶)	ایضاً
چوئلِ واقفی اسے پس ز ہراسے	چندیں چہ خوری بہیدہ ہر تیلے
چوں می نرود باختیار ت کا سے	خوش باش و ریں نفس کہ مستی با سے

لے دل اگر
تو جس جہم کے عکس ایک ہو جا
تو درجِ نجیب
عرشِ نشین کا در نورش
پہننے والا ہی تجھے ترسم نہیں
چاک سی کر تو را ہوا
کوزہ گرا بکوش
ہی تو کو شش تر تو انسا
شیں کے ساتھ کت غلم تہم را
انکہ گاہ تو بختا یادی
جو فضا پاک پر چھالی
فریوں کی انگلیاں در کھنڈ
سہمی شالی
دشکے ہر از تو معلوم
کیوں اندر کا اٹار
کلی کام نہ اس اعتبار
دیکھو کہ پہلے کہ تو فتنہ اور
اسکا شکارا کہ تو فتنہ اور
نہی کال ہو جو دی

(۷۱۷)	رباعی	
گر هست ترا درین جهان مست سے پیش از من و تو بیا زمودند سے		ہاں تا نزدنی سے وسائی سے دنیا نہ کستد و فابرا در سے
(۷۱۸)	ایضاً	
لے دہر بگردہ ہے خود معترنی نعمت بخشاں دہی و زحمت یکساں		در خانقہ چور و دستم معترنی نہیں ہر دو بروں نیست خری یا خرنی
(۷۱۹)	ایضاً	
ز ہمار کینونکہ می توانی بار سے کیں مملکت حسن نسا ند جاوید		بردار ز خاطر عزیز بار سے از دست تو ہم بروں و دیکبار سے
(۷۲۰)	ایضاً	
چوں نہیں مرا خاصہ براند سائی چوں و اما نم پرسم خود بادہ دہد		صد فصل ز ہر فرع براند سائی وز حد خود دم در گذراند سائی
(۷۲۱)	ایضاً	
بر گیر ز خود حساب اگر با خبری گوئی نخورم بادہ کہ می باید مرد		کا دل تو چه آور دی آخر چه بری می باید مرد گر خوری ورنہ خوری
(۷۲۲)	ایضاً	
پیرے دیرم بکنانہ رخسارے گفتارے خور کہ چو من بسیارے		گفتم نہ کنی ز رستگار خباںے رفتد و کشتے باز شب اید بارے
(۷۲۳)	ایضاً	خبر آزاد
بر کوزه گرس پریدم کردم گذرے من دیدم اگر ندید ہر بے بصرے		از خاک ہی نمود ہر دم بستے خاک پر دم برفت ہر کوزه گرسے
(۷۲۴)	ایضاً	
بر گیر پیالہ و سہولے دجوسے		بخرام بسوس سبزہ زار و ب جوسے

قیامت شای بختیہ انوار کا خود
 اگر کوئی خود و نام کی شاندار
 ہوا تو کینوں کو گفت دنیا بدار
 لاف لوگوں کو دست دینا بدار
 بانی ملک بسبب دہم بونی ہی
 با تو وانی اور تو فتنہ اوردیا
 بہت بچا ہوا گیا می بریا
 ہر گز نہ پھندا بکشم (دیکھنا)
 یہ "سے" اگر تو بوشیار
 جو تو را اپنے نفس سے صاحب
 کہ تو دل میں کیا لایا تھا اور
 آخیری کیا بیجا بیجا تیرا قول
 کہ بیش از شب چو آتش یک
 روز مزار چو کشتا ہوں کہ
 مزار تو جب بھی جو شب چو
 بنی ودفون مانیں کیاں
 یہ چو خشتیا کیوں نہیں
 آہی

(۷۴۰)	رباعی	
روشنی که دلم برنگی بی یابی	در پنج دلم بے حس بی یابی	
در بحر و دیده ام اگر غوطه خوری	گر گم نه شوی مردم آبی یابی	
(۷۴۱)	ایضاً	
در ده من غسل لاله گون صافی	بکشتای ز حلق شیشه خون صافی	
کام روز برون ز جام من نیست مرا	یک دست که دارد اندرون صافی	
(۷۴۲)	ایضاً	
تا که غم آں خورم که دارم یابن	دریں عمر بخوشی گذارم یابن	
پُر کن قندج باده که معبودم نیست	کایں دم که دست بر دم بدارم یابن	
(۷۴۳)	ایضاً	
لے باده ناب لے لے مینائی	چندای بکشم ترا من شیدائی	
کنز دور مرا هر که به بسند گوید	خرده لے خواجہ شراب ز کجائی	
(۷۴۴)	ایضاً	
آدم چو صراحی بود روح چو لے	قالب چوں نے بود صد لے در لے	
دانی چه بود آدم خاکی خست نام	فانوس خیالی و چراغی در لے	
(۷۴۵)	ایضاً	
باده دقناست کن و آباد بنی	در بند سنزونی مشو آزاد بنی	
منگر به سنزونی ز خود و غصه مخور	در کم ز خودی نگه کن و شاد بنی	
(۷۴۶)	ایضاً	
از دور پدید آمده پاک تن	وز دور و دهنم به منش پیر بن	
بشکست صراحی که غمش کم باد	وانکه چو من لطف مرده چو بن	
از شیر بدون (۷۴۷)	ایضاً	
با من تو بهر آنچه گوئی از من گو	چو بهر چه مرا محد و بدین گو	

لے از حق شیشه خون

کشتادن سے مراد ہے

کشتی کے شربت نکال

”سلطو تو بخت جو بخت“

کتاب جو از لہ کہ کہینا

جو اندر کسی مجھے پہنچے

محمد امجد بدین کتاب کا

آؤ جس کو کہیں دے

ہر خود مٹا کر کرنا

انوں کو کہ وہ پھنسا کر دے

کی بھڑکی کی بھڑکی کو توڑ دے

اب کہاں رہیں تو

اس قابل نہیں کہ اور دے

کو نہیں کہیں کہیں

عبد الباقی ہی

کاش از پے صد هزار سال ز دل خاک	چوں سبزہ امید نو دمیدن بودی
(۷۷۱)	رباعی
لے خستم سو خستم سو خستنی	وے آتش دوزخ از تو آفر و خستنی
تا کے گوئی کہ بر عشم رحمت کن	حق را تو کہی بر حشمت آخستنی
(۷۷۲)	ایضاً
لے دل مے و معشوق مکن در باقی	سالموش رہا کن و مکن ز ترائی
گر پیر و احمدی خوری جام شراب	و اں حوض کہ مرتضائش باشد ساقی

تمام شد

۵ سالوں اور زکاتی کے معنی کر کے یہاں "عبدالمبارکی آجی"

خاتمه الطبع از جانب کارپردازان مطبع

پس از حمد و ثنا بر سرے ارباب فطرت سلیم و صاحبان ذہن مستقیم کہ در میدان سخن طسرازی
 بچار زبانی و بطلاقت لسانی قصب السبق رہوده اند بریں گونه روشن باد کہ دریں جزو زمان مجموعہ
 نادر رباعیات کہ چون شاہان چار ابر و از حسن خلق با عناصر رباعہ مشمول است مانند سیل صفتاں
 بحمل ناز و نگولہ از جہرس نقطہ بستہ بر چار صفحہ در ربانی سہلے کو بی مشغول یعنی کلام بلاغت نظام معروض
 بہ رباعیات عمر خیام کہ سخن آفرین الا مقام در تنظیم بوزن رباعی گوے سابقہ از شعر
 روزگار رہوده چنانچہ حضرت شاعر زبیل خواں گلزار غزلیات است ہاں مشابہ این مصنف شہ
 زبان عندیہ نغمہ سرے ہمین زار رباعیات طوطی قلمش در شیرینی گفتار خیلے صلاوت بار است
 نوے قمری سرودستان چار ضرب کلامش صافی در روان را بجلی انوار از نے کلک کہ گیا ہے بیش نیست
 ارتسام توصیف آن فردے مثل بدستی حواس خستہ اندرین شش جہت بیرون ز امکان است
 ہنگامیکہ از چار سو خواہش طبع این کتاب لا جواب در رسیدن اراول نسخہ صحیحہ بتلاش ہم رسانیدہ
 بتصحیح لائق و بخشی صل غوامض نہجیکہ پسندیدہ نقادان سخن باشد با ہتمام فراوان غاذہ قبول بر کشیدہ
 و شش بار باس پوش الطبع گردیدہ اکنون کہ فروخت شدہ و ارباب ثوق بفرط اشتیاق طلبکار طبعش
 شدند لاجرم بتصحیح تمام و نظر ثانی مولوی عبدالباری آسی از نسخہ اسے عہد قدیم ہستابلہ
 کردہ آمد چون اکثر رباعیات از جادہ صحت خارج بود بہ تصحیح و مقابلہ صحیح کردہ شدہ و الحق کہ
 فی زمانہ نسخہ بہتر و صحیح تر ازین نسخہ دیگر نظر نخواہد رسید خواہشی اورا بطرز نو زبان اوردہ
 تبدیل کردہ شد چونکہ رواج زبان فارسی در میان نیست کمال بزیور خواہشی اوردہ آراستہ شد با تہریم
 در مطبع نامی منشی تبحر کار واقع گینو با ہتمام ہم ٹوی مطبعہ پرنٹنگ بمابہ جون سال ۱۳۱۵
 علیہ طبع در بر کردہ ایزد بیچون مقبول عام گنار